PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, PETEK, 24. AVGUSTA 1962 ● LETO IV., ŠTEVILKA 232 ● CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1944 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JANEZ VIPOTNIK
ODGOVORNI UREDNIK MARJAN JAVORNIK

PRVA IZDAJA

Washington:

»Kriza ne bo šla čez mero«

Vzhodnonemški general imenovan za poveljnika mesta – Kennedy pripravljen za sestanek s Hruščovom – Moskovski komentar: ZSSR preneha biti okupacijska sila

Vlada DR Nemčije je imenovala generala Poppeja za vojaškega poveljnika Berlina. State Department je ob tem izjavil, da ne namerava priznati »ne DR Nemčije ne njenih administrativnih aktov«. Nekaj ur potem, ko je ZSSR sporočila, da umika svoje poveljstvo iz Berlina, je predsednik Kennedy na tiskovni konferenci dejal, da bi se hotel sestati s Hruščovom, če bi le-ta prišel v New York. S to izjavo je nekoliko omilil prvotno zelo ostro ameriško reakcijo na umik sovjetskega poveljstva iz Berlina. V ZDA tolmačijo zadnji sovjetski ukrep kot nov pritisk ZSSR na »pravice zahodnih sil v Zahodnem Berlinu«, moskovski opazovalci pa pravijo, da je ZSSR s tem formalno prenehala biti okupacijska sila v Berlinu. Na splošno prevladuje mnenje, da zaostritev ne bo »presegla razumne meje« in da se ZSSR še ni odpovedala želji in upanju po sporazumnem reševanju berlinskega vprašanja.

Vzhodnonemška agencija ADN poroča, da je ministrstvo za notranje zadeve DR Nemčije danes imenovalo generala Helmuta Poppeja za komandanta mesta Berlina. Sporočilo notranjega ministrstva pravi, da bo general Poppe poveljeval četam v Berlinu, ki so bile doslej pod pristojnostjo ministrstva za notranje zadeve, ter drugim »enotam nacionalne vojske«. Vzhodnonemški general v Berlinu je bil imenovan potem, ko je ZSSR ukinila poveljstvo garnizije za svoje enote, ki so bile v Berlinu.

AP pa poroča iz Washingtona, sklicujoč se na obveščene kroge, da bodo ZDA, Britanija in Francija verjetno že danes objavile skupno sporočilo v zvezi s sovjetskim sklepom o ukinitvi vojaškega poveljstva v Berlinu. Pravijo, da so načrt za to sporočilo izdelali ameriški, britanski in francoski diplomati s pomočjo zahodnih Nemcev. Zatem so ga poslali v London in Париz v odobritev. Kot poudarjajo, bo omenjeno sporočilo uradno obvestilo vlado ZSSR, da ukinitev sovjetskega poveljstva v Berlinu ne bo vplivala na odgovornost, ki jo imajo zahodne sile v Berlinu, niti ne bo odvzela Sovjetski zvezi odgovornosti za to mesto.

Predsednik Kennedy je na sinočnji tiskovni konferenci izrazil pripravljenost, da se ponovno sestane s premierom Hruščovom, če bo le-ta prišel na jesensko zasedanje Generalne skupščine OZN. Kennedy je ob tem dejal, da ne ve, če bo Hruščov prišel; dodal pa je, da upa, da se bo sestal z vsemi šefi vlad, ki bodo prisostvovali zasedanju Generalne skupščine.

Predsednik ZDA je dal to izjavo nekaj ur potem, ko je sovjetska vlada obvestila, da je ukinila svoje vojaško poveljstvo v Vzhodnem Berlinu. V uradnih krogih so to sovjetsko potezo ocenili kot uvod »v novo zaostrovanje berlinske krize, katere izhod je težko predvideti«. V atmosferi, ki je bila napeta tudi zaradi ostrine, s katero je State Deparment obsodil najnovejši sovjetski ukrep, je Kennedyjeva izjava delovala pomirjevalno. Na zboljšanje vzdušja so vplivale tudi napovedi odgovornih krogov, da se Kennedy zares želi pogovarjati s Hruščovom o Berlinu in drugih manj eksploživnih problemih ter o bileteralnih odnosih.

Medtem pa v ZDA na različne načine dajejo na znanje, da se bodo odločno uprli slehernemu poskusu, da bi »zoževali pravice zahodnih sil v Berlinu«. Ameriška vlada ponavlja, da ima sovjetsko vlado še naprej za odgovorno za »obveznosti iz sporazumov, ki izhajajo iz kapitulacije nacistične Nemčije«. Tudi Kennedy je na tiskovni konferenci poudaril, da »sovjetska akcija ne more enostransko okrniti pravic štirih držav v Berlinu«.

Ameriški diplomati zasebno izražajo prepričanje, da nobena stran ne bo storila kaj takega, kar bi »presegalo dovoljene okvire«. Kot spodbudno navajajo dejstvo, da najvažnejši organ četvorne okupacijske komande, skupna kontrola letalskega prometa, še naprej normalno posluje.

Ker menijo, da ni nobenega upanja, da bi Sovjetska zveza sprejela zahodni predlog o sklicanju četverne konference o Berlinu, je vsa po-

● Nadaljevanje na zadnji strani

JUGOSLOVANSKI PARLAMENTARCI NA NORVEŠKEM. Vodja delegacije Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić pozdravlja predstavnike norveškega parlamenta ob prihodu delegacije na letališče Forneb pri Oslu. Foto: Tanjug

TAKO SE JE ZAČELO — Ko se je raznesla novica, da so vzhodnonemški policaji ob zidu pustili izkrvaveti osemnajstletnega begunca, je množica zahodnonemških študentov s kamenjem napadla avtobus s sovjetskimi vojaki, ki drže častno stražo pred spomenikom padlih sovjetskih vojakov v britanskem sektorju Berlina Foto: AP

RAZVOJ POLOŽAJA V ALŽIRIJI

Svet četrte vilaje je začel kampanjo proti politbiroju

Svet te vilaje je začel prejkone brezuspešno kampanjo – Sklical je dve zborovanji, do katerih pa ni prišlo – Aktivisti FLN: »Delo demagogov«

ALŽIR, 23. avgusta. (AFP). — V mestu Alžiru je bilo danes veliko predvolilno zborovanje na alžirskem Forumu. Govoril je član političnega biroja FLN Mohamed Kider, prisotni pa so bili tudi ostali člani političnega biroja. Najprej je pozval volivce naj se aktivno udeleže volitev 2. septembra. Potem je izrazil obžalovanje, ker so varnostne sile v mestu preprečile mnogim Alžircem dostop na to zborovanje. Faktorjem, odgovornim za vzdrževanje reda je očital, da so ukazali postaviti zapreke na cestah, da bi preprečili manifestantom dostop na Forum. Kider je rekel, da je ta ukrep nekoristen in škodljiv. Člani političnega biroja so za jutri napovedali novo zborovanje.

Tanjug pa javlja, da sta politični svet in vojaško poveljstvo četrte vilaje, ki izvaja nadzorstvo nad mestom Alžirom, začela danes odkrito in po vsem videzu brezuspešno kampanjo proti Političnemu biroju FLN. Svet te vilaje je pozval Alžirce in Alžirke, naj se danes udeležc dveh zborovanj v Alžiru in naj demonstrirajo »proti nezaposlenosti« ter proti »neaktivnosti, nesposobnosti voditeljev in proti osebni oblasti«. Sporočilo, ki ga je svet izdal, zahteva, »naj takoj odpro tovarne, naj veleposestniško zemljo razdele kmetom, za vsakogar pa naj najdejo delo in stanovanje«.

Zborovanji sta bili napovedani ob 14. uri na Place du Gouvernement in na Champs de Maneuvres. Toda ljudstvo se temu pozivu skorajda ni odzvalo. Uro potem, ko bi se moralo zborovanje začeti, je bilo na obeh trgih komajda kakih 50 radovednežev, ki so v manjših skupinah brali letake Sveta četrte vilaje. Na obeh trgih, kjer bi moralo biti zborovanje, ni bilo niti govornikov, niti policajev ali vojakov, da bi preprečili manifestacije. Samo nekaj aktivistov FLN je redkim prisotnim pojasnjevalo, da so plakati, ki jih je dal nalepiti Svet četrte vilaje, »delo demagogov«. Na plakatih so bile izpisane parole proti predsedniku začasne izvršne oblasti Faresu, proti Ferhatu Abasu in proti drugim političnim osebnostim. Po drugi strani pa so letalci poveličevali akcije armadnih štabov.

Medtem pa so se velike povorke meščanov, ki so prepevali nacionalno himno, pomikale proti Forumu, kjer je napovedal zborovanje politični biro. Čeprav ni bilo to nikjer objavljeno, se vztrajno širijo glasovi, da bo nocoj govoril Ben Bela.

Na Forumu, to je na trgu, s katerega so še pred nedavnim disidentski generali pozivali evropsko prebivalstvo k uporu proti Parizu in v boj proti Alžircem, je prišlo sinoči do spontanih manifestacij, ki so izražali lojalnost političnemu biroju in zahtevali, naj se vojska vrne v kasarne.

Član političnega biroja Kider je v kratkem nagovoru dejal, da so parole manifestantov po vsebini in po smislu istovetne z delom političnega biroja. Vojaki četrte vilaje so številnim Alžircem iz Kazbe preprečili, da bi prišli na sinočnje manifestacije na Forumu.

●● Nadaljevanje na zadnji strani

PO NEUSPELEM ATENTATU NA CHARLESA DE GAULLEA

Ostrejši ukrepi proti OAS?

Za sedaj še nobenih novih podrobnosti o dogodku – »Liberation«: »OAS čedalje predrznejša zaradi prizanesljivosti oblasti« – Atentatorjev še niso prijeli – V zadnjih dneh pet »preskrbovalnih« napadov na vojašnice

PARIZ, 23. avg. (Tanjug). V Parizu se davi in sinoči še ni moglo nič zvedeti o podrobnostih, ki bi bolj osvetlile sinočnji izjalovljen atentat na francoskega predsednika de Gaulla. Predsedstvo republike je davi objavilo kratko poročilo o atentatu, v katerem je rečeno, da niso ranjeni ne predsednik ne kdorkoli iz njegovega spremstva.

Radio Pariz napoveduje na podlagi obvestil iz poučenih krogov vrsto ukrepov, s katerimi naj bi zatrli teroristično dejavnost, ki se je zadnje tedne v Franciji zelo razplamtela. Med drugim naj bi prepovedali nositi orožje vsem ljudem, ki so imeli to pravico v Alžiriji in so se po referendumu preselili v Francijo.

Atentat na predsednika francoske republike so napravili sinoči takoj po seji vlade, ki ji je de Gaulle predsedoval. Na seji so med drugim razpravljali o ukrepih, ki bi jih bilo treba sprejeti zoper nasilna in teroristična dejanja, ki jih v 80 odstotkih primerov zagrešijo priseljenci iz Alžirije. V zadnjih dneh so se te akcije tako razširile, da vzbujajo zaskrbljenost. Med drugim je bilo izvršenih pet napadov na vojašnice, s čimer so hoteli teroristi priti do orožja. Kakor je naknadno ugotovila preiskava, so v teh napadih sodelovali bivši padalci in pripadniki OAS.

Po atentatu na predsednika de Gaulla so v Parizu zdaj okrepili varnostne ukrepe.

Notranji minister Roger Frey se je sinoči sestal z načelniki posameznih služb javne varnosti.

Malo pred polnočjo je prispel v notranje ministrstvo tudi predsednik vlade Pompidou in z ministrom Freyem razpravljal o ukrepih, ki jih namerava uveljaviti vlada, da bi zatrla terorizem.

Uradni in politični krogi še ne komentirajo tega drugega atentata na predsednika de Gaulla v zadnjem letu dni.

Francoski tisk je zadnje dni ostro obsodil teroristična in nasilna dejanja ter zahteval odločne ukrepe ne le proti njihovim povzročiteljem, ampak tudi proti političnim in vojaškim krogom, ki tiče v ozadju teh akcij. Zato zahteva od vlade korenite ukrepe, brez katerih ne bo mogoče zatreti terorizma.

Francoska javnost je pod močnim vtisom atentata na de Gaulla. Kot rdeča nit označuje vse komentarje francoskega tiska odločna obsodba terorističnih metod, ki so jih pripadniki OAS »uvozili iz Alžirije v metropolo«.

Doslej je edini uradni komentar izjava notranjega ministra Rogera Freya, ki je v zvezi z okoliščinami, v katerih je bil izvršen sinočnji atentat, dejal, da je »poglavitni cilj subverzivne organizacije, katere šefi so onkraj meje, napraviti atentat na predsednika republike«.

Boj proti vsem oblikam banditizma, ki so ga prinesli iz Alžirije v Francijo, je nujen bolj kot kdajkoli — to je zaključek tukajšnjih komentatorjev. Vsi francoski listi ne glede na politično orientacijo enodušno obsojajo teroristične metode. Del francoskega tiska med drugim tudi poudarja, da je dosedanja prizanesljivost oblasti do oasovcev omogočila, da se take akcije ponavljajo. »Nevarnost OAS ni minila,« piše Liberation. »Ta organizacija postaja čedalje predrznejša zaradi prizanesljivosti oblasti.«

Atentatorjev še vedno niso prijeli. Preiskava je v teku, za njene rezultate pa javnost še ne ve.

V nedeljo, 29. avgusta, bodo pred porotno sodišče mesta Troyez postavili atentatorje, ki so napravili prvi neuspel atentat na francoskega predsednika v lanskem septembru.

Titova brzojavka de Gaulleu

Brioni, 23. avg. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku francoske republike Charlesu de Gaullu ob poskušenem atentatu nanj brzojavko, v kateri izraža zadovoljstvo, ker je predsednik de Gaulle ostal nepoškodovan.

Tito v Sloveniji

Izola, 23. avg. — Izola je danes popoldne ob 16.30 pozdravila v novi restavraciji Belvedere na razgledišču na Dobravi, odkoder je videti velik del severne jadranske obale, predsednika Tita s soprogo Jovanko, ki sta v spremstvu organizacijskega sekretarja CK ZKS Ivana Mačka - Matije potovala z Brionov v Slovenijo. Ko so se visoki gostje ustavili pri novi restavraciji, so jih pozdravili sekretar OK ZKS v Kopru Jožko Božič, ing. arh. prof. Edo Mihevc in direktor Belvedera Vinko Pristav. Predsednik Tito si je ogledal novo restavracijo in se podrobneje zanimal za razvoj turizma ter rezultate letošnje turistične sezone. Po skoraj enournem postanku so gostje nadaljevali pot proti Ljubljani in naprej proti Gorenjski.

PO HUDEM POTRESU V JUŽNI ITALIJI

Nekaj tisoč brezdomcev

Skupno so zabeležili 23 potresnih sunkov – Življenje v Neaplju se počasi normalizira – Akcije za pomoč žrtvam

NEAPELJ, 23. avg. — Kakor poročajo tuje agencije, se je življenje v Neaplju in bližnjih mestih, ki jih je prizadel hud potres, začelo danes postopno normalizirati. Preplah je minil, novi potresi, ki so precej šibkejši, pa niso preprečili naporov oblasti, da bi čimprej odstranili neposredno nevarnost, ki grozi zaradi porušenih in razpokanih hiš.

Reuter poroča, da so posebne ekipe potapljačev danes preiskovale dok v neapeljskem pristanišču, da bi natanko ugotovili škodo, ker je dok napočil.

Observatorij na Vezuvu je doslej zabeležil 23 potresov v zadnjih dneh. Osem potresov so registrirali v torek popoldne in zvečer, trinajst včeraj, dva pa danes. Potresi so čedalje šibkejši.

Italijanska radiotelevizija je danes začela veliko nacionalno kampanjo za zbiranje pomoči ljudem, prizadetim zaradi potresa. Sodijo, da je ostalo brez strehe več tisoč ljudi.

Posebej so poskrbeli tudi za tuje in domače turiste. V Neaplju so vsi gostje tudi minulo noč preživeli v avtobusih, ki so jih oblasti posebej rekvirirale za morebitno evakuacijo ljudi. Evakuacija pa ni bila potrebna, čeprav se je ponoči stresala zemlja tako v Neaplju kot v Rimu. Dva potresa, ki ju je kmalu po dveh zjutraj registriral rimski observatorij, sta bila zelo šibka.

Poplave v Indiji

New Delhi, 23. avg. (Reuter). V nekaterih delih Indije je prišlo do velikih poplav. Reke so prestopile bregove, povodnji pa nenehno ogrožajo prebivalstvo. Po vesteh, ki so prispele v New Delhi, so zlasti ogroženi vzhodni deli Indije. V štirih državah v vzhodni Indiji je utonilo najmanj devet ljudi.

V Asamu je reka Bramaputra prestopila bregove s svojimi pritoki in poplavila skoraj 600 vasi. Okrog 50.000 ljudi je zapustilo domove.

V državi Bengaliji je ostalo brez strehe kakih 35.000 ljudi. Reka Torsa je popolnoma poplavila 65 vasi. Oblasti so uveljavile ukrepe za zaščito prebivalstva, ker reke še naraščajo.

Kairska deklaracija uradni dokument OZN

New York, 23. avg. (Tanjug). Besedilo kairske deklaracije razvijajočih se držav so objavili kot uradni dokument OZN in ga poslali vsem pristojnim forumom in organom OZN. Hkrati s tem besedilom so objavili tudi pismo stalnega predstavnika ZAR v OZN Mahmuda Riada

PREDSEDNIK TITO O NAČELIH ZA NOVO USTAVO

Razvitejši družbeno ekonomski odnosi

Po zadnjih vesteh lahko pričakujemo, da bo osnutek nove ustave objavljen v septembru. Ker se naša javnost zelo zanima za novo ustavo, ki pride v kratkem v javno razpravo, bo »Delo« v več nadaljevanjih v zgoščeni obliki opozorilo na poglavitna načela, na katerih bo slonela nova ustava.
S privolitvijo avtorja začenjamo objavljati izvlečke iz govorov in izjav predsednika Tita, ki se bodisi neposredno ali posredno nanašajo na novo ustavo.

NOVA USTAVA IMA PRED OČMI ČLOVEKA KOT PROIZVAJALCA IN UPRAVLJALCA

Spričo izredno naglega in dinamičnega povojnega gospodarskega in družbenega razvoja so nastale v družbeno-ekonomskih odnosih bistvene spremembe, predvsem pa se je spremenil položaj proizvajalcev v proizvodnji in delitvi in še bolj se je razvil mehanizem socialistične demokracije.

Sedanji ustavni predpisi ne ustrezajo več doseženi stopnji našega družbenega razvoja. Ti predpisi vsebujejo, kakor vemo, razen ustavnega zakona iz leta 1953, sprejetega v prvem obdobju graditve delavskega samoupravljanja in komunalnega sistema, tudi nekatere določbe, ki so bile sprejete malone že pred 15 leti. Čeprav smo zadnja leta ta sistem izpopolnili z vrsto posebnih zakonov, tako da ustava sama po sebi ni znatnejša ovira za prakso, je čedalje bolj čutiti potrebo, da nastale spremembe v naši družbi in perspektive nadaljnjega razvoja fiksiramo z novo ustanov. To bi pomenilo ne samo okrepitev in večjo pravno stabilnost doseženega razvoja delavskih svetov in komun, marveč bi tudi omogočilo, da pridejo še bolj do izraza perspektive našega družbenega razvoja, ekonomskih odnosov in socialistične demokracije.

Nova ustava naj predysem izrazi to, da se v sedanjih odnosih v Jugoslaviji izraža tista stopnja v socialističnem razvoju, na kateri je delo osvobojeno v tem smislu, da je nedotakljiva pravica državljana, da dela in dobiva za svoje delo ekvivalent, skupnost pa jemlje toliko, kolikor je potrebno za vzdrževanje skupnih služb in poslov. Izhodišče v ustavi mora biti človek kot proizvajalec in upravljavec, vtem ko je država samo faktor koordinacije. V tem pogledu se postavljata kot posebni vprašanji vprašanje funkcij države v gospodarstvu in vprašanje plana. Na tej podlagi je treba postaviti in obdelati v ustavi družbeno-ekonomske odnose kakor tudi načela in oblike mehanizma politične organizacije in organizacije oblasti ter upravljanje na vseh stopnjah — v komuni, republiki in federaciji.

Na sprejetje nove ustave kot enotnega dokumenta smo se orientirali zato, ker je v enem dokumentu laže prikazati medsebojno odvisnost posameznih aspektov socialistične graditve v naši deželi in zgraditi čvrsto pravno osnovo za prihodnje obdobje, kakor bi bilo to možno v več ločenih ustavnih dokumentih. (Iz izjave ob 15-letnici razglasitve republike 29. 11. 1960.)

SPREMENJEN POLOŽAJ DELAVCEV V NOVIH SOCIALISTIČNIH ODNOSIH

V vsaki deželi, ki je na poti socialistične družbene preobrazbe, je v prehodnem obdobju močno čutiti elemente stare družbe, ki zavirajo normalen proces razvoja. Nerazvite dežele, kakršna je bila tudi naša, pa čutijo še posledice nezadostno razvitih proizvajalnih sil. Zato smo tudi vzeli razvoj proizvajalnih sil kot nujno potrebo za hitrejši splošni družbeni razvoj. Ta cilj je mogoče doseči samo z uporabo načela nagrajevanja po delovnem učinku, ki je izraženo v denarni obliki oziroma v obliki osebnega dohodka. Namesto uvedbe takšne enakosti, ki ne spodbuja, marveč zavira razvoj produktivnosti dela, moramo uporabiti načelo nagrajevanja po delu in takšno »neenakost«, ki sloni na načelu »vsakomur po sposobnosti in delu«, ki v največji meri spodbuja v dosedanji fazi razvoj proizvajalnih sil. Tako ubiramo pota, ki nas približujejo popolni enakosti, ki jo je mogoče doseči v obilju proizvodov, potem ko bo uresničljivo načelo »vsakomur po potrebi«. Iz istih razlogov je v sedanji fazi razvoza boj za večja sredstva v določanju individualnih materialnih pogojev življenja pot za hitrejši razvoj produktivnosti in proizvajalnih sil.

Dosedanje izkušnje pa kažejo, da se v praktični uporabi teh načel kažejo razne težnje. Ene se izražajo v težnji za uravnilovko in v podcenjevanju objektivnih ekonomskih zakonitosti, druge pa v podcenjevanju vloge zavestnih faktorjev v proizvodnji, v tehnokratskem gledanju na vlogo posameznikov ali skupin in v njihovem prizadevanju, da si pridobe privilegije in nesorazmerne razpone v osebnih dohodkih, kar se je ponekod pokazalo pri sprejemanju tarifnih pravilnikov, pri delitvi nagrad itd. Korenine teh teženj so v ostankih birokratizma, kakor tudi v ostankih še nepremagane miselnosti mezdnega delavca in premalo zavestnega proizvajalca, kar se v glavnem kaže pri nekaterih novih delavcih, ki prihajajo s podeželja. Te težnje so ne glede na njihov izvor v bistvu ovira za širšo uporabo osnovnega načela našega gospodarskega sistema — nagrajevanja po delu — in tako tudi ovira za hitrejše naraščanje proizvodnje. Zato bo tudi v naslednjem obdobju ena poglavitnih nalog, da se borimo za odstranjevanje takšnih negativnih teženj, za dosledno uporabo osnovnih načel gospodarskega sistema, za nadaljnje zboljšanje posamesnih instrumentov tega sistema, za nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja s ciljem, da pride nagrajevanje po delu oziroma po delovnem učinku do popolnejšega izraza. Napori v tej smeri so sestavni del boja za napredek in razvoj socialističnih odnosov.

V izpolnjevanju teh nalog morajo biti naši napori usmerjeni na to, da uresničimo takšen sistem delitve, ki bo v čim večji meri spodbujal naraščanje produktivnosti dela in v katerem se bo zrcalili spremenjeni položaj delavca v novih socialističnih proizvodnih odnosih. Na tej podlagi mora biti razdelitev med delovnim kolektivom in družbeno skupnostjo odsev dejanskih sadov dela oziroma mora biti v skladu z načelom nagrajevanja po delu. Tu imamo vsekakor razne težave. Te težave izvirajo na eni strani iz različne organske sestave sredstev podjetij, pri čemer pridejo zastarela podjetja v neenak položaj glede na sodobno opremljena podjetja. Na drugi strani postavljajo tržni pogoji posamezna podjetja v pogledu dohodka v različen položaj. Ob priznavanju ekonomskih faktorjev in tržnih pogojev mora biti cilj naših ukrepov, da z uporabo ustreznih instrumentov zagotovimo, da bo dohodek čimbolj slonel na enakih in objektivnih merilih, oziroma da odstranimo nenormalnosti, ki utegnejo nastati ponekod, na primer, da nekateri visoko kvalificirani, sposobni in dobri delavci ne dosežejo ustreznega dohodka. (Iz referata na V. kongresu SZDLJ 18. IV. 1960.)

● BONN

Ameriški izvoz v Zahodno Nemčijo je v prvih šestih mesecih letos dosegel vrednost 866.2 milijona dolarjev. To je najvišji polletni ameriški izvoz v Zahodno Nemčijo po vojni. Letošnji izvoz je za 15 odstotkov večji od lanskega v istem obdobju. Zahodnonemški izvoz v ZDA pa je v prvih 6 mesecih letošnjega leta dosegel 555,9 milijonov dolarjev, kar je 12,3 odstotka več kot lani.

● DAR ES SALAM

Predsednik Združene nacionalne stranke neodvisnosti Severne Rodezije Kenneth Kaunda je izjavil, da je položaj v Rodeziji napet in da rasistična vlada Welenskega izvaja vse hujši pritisk na afriške politične prvake. Gospodarski položaj je vsak dan težji, ker evropski priseljenci selijo svoj kapital v Južno Rodezijo. Kaunda je prepričan, da bo zmagal na oktobrskih volitvah.

● NEW YORK

V OZN so sporočili, da je osem oficirjev iz sestava sil OZN na Srednjem Vzhodu odpotovalo iz Gaze v Zahodni Irijan, kjer se bodo vključili v skupino vojaških opazovalcev OZN. Ti oficirji so Švedi, Indijci in Brazilci. V Zahodnem Irijanu bodo ostali šest tednov. Kot je znano, bo OZN od Nizozemcev prevzela upravo nad Zahodnim Irijanom in jo potem prenesla na Indonezijce.

Simptomatičen atentat

Predsinočnjim je predsednik de Gaulle, ko se je vračal z vladne seje, za las ušel že drugemu direktnemu atentatu; neznanci so iz avtomatskih pušk streljali na njegov avtomobil in potem pobegnili . . .

Atentat je kulminacija državljanske vojne, ki so jo oasovci po proglasitvi neodvisnosti v Alžiriji prenesli na tla metropole in v kateri se demagoška agitacija proti V republiki ter teroristični napadi na vojašnice prepletajo z roparskimi napadi na vojašnice prepletajo z roparskimi napadi na banke in bogate posameznike; od proglasitve alžirske neodvisnosti pa do danes se je namreč kriminaliteta početverila, v 80 primerih od stotih pa so krivci repatriiranci iz Alžirije, ki jih je nekaj več kot 600.000; le-ti ustvarjajo vladi vrsto preglavic ter vnašajo naraščajočo napetost med »francoske« in »alžirske« Francoze.

Stopnjujoča se dejavnost OAS v zadnjem času odkriva, da s koncem alžirske krize še ni avtomatično končana tuda: francoska notranja kriza, ki se je zaostrila do take mere, da je parlament končno le odvzel Georgesu Bidaultu poslansko imuniteto, policija po je za njim razpisala tiralico; nekaj podobnega se je zgodilo tudi z Jacquesom Soustelleom, ki je bil te dni iz Italije pregnan v Avstrijo, tam pa je za njim izginila vsaka sled. Oba voditelja OAS — Bidault in Soustelle — sta bila med vojno najožja de Gaullova sodelavca, ter sta mu, vsak na svoj način — prvi posredno, drugi neposredno — leta 1958. odločilno pomagala, da je prišel na oblast.

To znova opozarja na izredno občutljivo točko V. republike. General de Gaulle je z vztrajno potrpežljivostjo razrešil alžirski problem in vprašanje afriških kolonij, francosko gospodarstvo pa postavil na tako solidne noge, kot že dolga desetletja ni bilo; toda hkrati je okrog Francije v mednarodnem prostoru ustvaril zaradi »svoje« zunanje politike, ki se imenuje »francoska veličina«, prav takšen vakuum, kot ga je ustvaril doma okrog svoje politične osebnosti v prepričanju, da močna osebnost v stilu prosvetljenega absolutizma, prilagojenega nuklearnemu stoletju, odtehta parlamentarno in politično življenje nacije, ki je učila sodobni svet abecedo demokracije in človečanskih pravic.

Zgodovina bo nedvomno dala predsedniku de Gaullu priznanje za vrsto državniških potez, ki jih verjetno drugi francoski politiki v enakih okoliščinah ne bi bili zmožni; nedvomno pa mu bo tudi kritičen sodnik zaradi politične praznine, ki jo je ustvaril okrog sebe, podcenjujoč politične institucije in precenjujoč učinkovitost »osebne vladavine« močne in popularne osebnosti. Praktične posledice te praznine bodo prav zaznavne šele takrat, ko bo kot centripetalni polarizator nehala delovati sila generalove osebne popularnosti.

Atentat pred dvema dnevoma torej opozarja, da se je razvoj v tej smeri že začel. Sile, ki so proti socialni in politični pomladitvi, so se organizirale izven ustavnih okvirov in pokazale presenetljivo agresivnost, tiste pa, ki so za ta proces zainteresirane in bi ga morale braniti, so zaradi uveljavljajočega se sistema »osebne vladavine« odrezane od aktivnega dogajanja; med obema pa samotari osebna generalova avtoriteta, ki je sicer prestala vse preizkušnje v okvirih razmer z eno samo alternativo, ki pa v novih pogojih ne more biti uspešen odgovor za vso kompleksnost francoskih problemov. M. Šuštar

Estenssoro o stikih Bolivija-Jugoslavija

La Paz, 23. avg. (Tanjug). Predsednik republike Bolivije dr. Victor Paz Estenssoro je nedavno na zasedanju kongresa prebral ekspoze o položaju v tej deželi. V ekspozeju je govora tudi o obisku jugoslovanskega državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića v Boliviji. V delu ekspozeja z naslovom »Prijateljstvo z Jugoslavijo« je Estenssoro poudaril, da je »obisk Koče Popovića nudil priložnost, da se pokaže stopnja razumevanja med narodi obeh dežel in zanimanja, s katerim Bolivija od svoje udeležbe na beograjski konferenci spremlja dejavnost neblokovskih dežel na vsem svetu«.

Predsednik Estenssoro je omenil, da so bile podpisane pogodbe o kulturnem sodelovanju, konzularna konvencija in trgov. pogodba med obema deželama ter rekel, da je bilo pomembno tudi skupno uradno sporočilo, v katerem je med drugim izraženo soglasje o povzdigi diplomatskih predstavništev obeh dežel na stopnjo veleposlaništev.

PRED XVII. ZASEDANJEM GENERALNE SKUPŠČINE OZN

U Tant gre danes v ZSSR

Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN bo obiskal tudi nekatere vzhodnoevropske dežele – Med petdnevnim bivanjem v Sovjetski zvezi se bo sestal s premierom Hruščevom

NEW YORK, 23. avg. (Tanjug). Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja ZN U Tant odpotuje jutri na petdnevni obisk v Sovjetsko zvezo, obiskal pa bo tudi nekatere vzhodnoevropske dežele.

Političnim razgovorom, ki jih bo imel U Tant s premierom Hruščovom in drugimi predstavniki Sovjetske zveze, prisojajo na sedežu OZN poseben pomen spričo sedanjega mednarodnega položaja in pozicij OZN kakor tudi politike vodilnih svetovnih sil. To bo prvo srečanje premiera Hruščova in U Tanta, ki se je doslej sestal samo z zunanjim ministrom Sovjetske zveze Andrejem Gromikom.

Razgovori v Sovjetski zvezi bi po mnenju tukajšnjih opazovalcev utegnili prispevati k boljšemu poznavanju gledišč OZN v sedanjem trenutku in presoji mednarodnega položaja po vodstvu Sovjetske zveze. Ker bodo ti razgovori potekali samo tri tedne pred zasedanjem Generalne skupščine, bodo nedvomno koristni za nadaljnje spoznavanje možnosti 17. zasedanja tega najvišjega foruma OZN v pogledu urejanja mednarodnih problemov.

Pričakovati je, da bo U Tant dobil podrobnejša obvestila o prihodu premiera Hrušova na prihodnje zasedanje in o tematiki, o kateri meni, da zasluži največjo pozornost. Na sedežu OZN slej ko prej krožijo vesti, da bi utegnil Hruščov sprožiti vprašanje Berlina; kako oziroma v kakšni obliki, pa je tudi za najbolj poučene opazovalce še vedno odprto vprašanje.

Hruščov za razširitev trgovine

Jalta, 23. avg. (Tanjug) Predsednik sovjetske vlade Hruščov je sprejel včeraj na Jalti predstavnike poslovnih krogov Japonske, ki se mudè na obisku v ZSSR. TASS poroča, da je Hruščov ob tej priložnosti poudaril željo po trgovinskem sodelovanju z Japonsko. Omenil pa je, da se trgovina razvija samo, če sta za to zainteresirani obe strani. »Mi smo za trgovino in mir, ne pa za vojno, čeprav imamo močnejša vojaška sredstva,« je rekel v nadaljevanju razgovora z japonskimi poslovnimi ljudmi sovjetski premier. »Mi bomo storili vse, kar je odvisno od nas, da se bodo naši trgovinski odnosi od leta do leta razvijali.«

Potem je Hruščov govoril o želji ZSSR, da bi trgovala z vsemi deželami, in omenil, da se to že dogaja, razen z ZDA. Hruščov je rekel, da Američani ne žele trgovati s Sovjetsko zvezo in da je to diskriminacija v trgovini. Na koncu je Hruščov omenil, da Sovjetska zveza ne gleče na slabe odnose z vlado Zahodne Nemčije uspešno razvija trgovinske zveze z njenimi poslovnimi krogi. »Isto lahko storimo tudi z vami, japonskimi predstavniki,« je dejal Hruščov.

Znižanje carin v Italiji

Rim, 23. avg. (Reuter) Italijanska vlada je objavila dekret o znižanju carin za 10 odstotkov, da bi zaustavila sedanje naraščanje cen. Znižanje carin se nanaša na uvozno blago tako iz dežel članic Evropske gospodarske skupnosti, katere članica je tudi Italija, kakor tudi na proizvode iz drugih dežel.

Lani 22 hudih letalskih nesreč

Rim, 23. avg. (Reuter). Po predhodnih podatkih, objavljenih na kongresu mednarodne organizacije za civilno letalstvo, ki se je začel v Rimu, je bilo lani 22 hudih letalskih nesreč, v katerih je izgubilo življenje 749 potnikov. V poročilu predsednika sveta ICAO (International Civil Avtiation Organisation) Binaghija je rečeno, da je bilo predlanskim 32 letalskih nesreč, v katerih je našlo smrt 845 ljudi.

Arabska liga razpravlja o sirijski pritožbi zoper ZAR

Kairo, 23. avg. AFP poroča, da je svet Arabske lige začel danes obravnavati pritožbo sirske vlade, proti kateri naj bi govoril predsednik ZAR Naser ob desetletnici egiptovske revolucije, kar baje pomeni vmešavanje v notranje zadeve Sirije. Po dolgotrajni seji je svet sklenil nadaljevati delo za zaprtimi vrati. Delegaciji ZAR in Sirije sta zahtevali javno razpravo.

Gradnja cest v Makedoniji

Skopje, 23. avg. (Tanjug). V Makedoniji grade in modernizirajo letos nad 80 km cest. Med njimi je najvažnejši odsek avtomobilske ceste Bratstvo in enotnost skozi Makedonijo od Petrovca do Titovega Velesa, dolg 33.5 km. Za ta cestna dela bodo porabili nad 5.5 milijard.

V Makedoniji posvečajo letos posebno pozornost gradnji in rekonstrukciji cest, ki jih uporabljajo največ za izvoz kmetijskih pridelkov. V zadnjih treh letih so zgradili v tej republiki kakih 400 km novih cest, od teh nad 300 km asfaltiranih.

Jugoslovansko slikarstvo v beneški galeriji

Beograd, 23. avg. (Tanjug). Mestna galerija sodobne umetnosti iz Zagreba in Moderna galerija iz Beograda pripravljata razstavo 25 jugoslovanskih sodobnih slikarjev in kiparjev, ki bo odprta od 1. do 20. septembra v beneški galeriji. Reprezentativna razstava bo prikazala presek čez našo sodobno likovno ustvarjalnost, vključujoč tudi naivno slikarstvo pa svobodno in figurativno. Zastopani bodo predstavniki starejše, pa tudi najmlajše generacije naših slikarjev in kiparjev. V častnem odboru za to razstavo sta predsednika ljudskih odborov Zagreba in Beograda Vječeslav Holjevac in Milijan Neoričić, predsednika mestnih svetov za kulturo Zagreba in Beograda in drugi. V organizacijskem odboru razstave, ki bo sovpadla v čas filmskega in glasbenega festivala v Benetkah ter bienala, sta tudi direktor razgrebške galerije Boža Bekš ter likovni kritik B. Protić. Komisar razstave je likovni kritik dr. Katarina Ambrožič.

Največ nočitev tujih turistov v Opatiji

Beograd, 23. avg. (Tanjug). Po oceni Turistične zveze Jugoslavije bo število nočitev tujih turistov v prvih sedmih mesecih letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za okrog 13 odst. večje. Podatke za to predvidevanje so dobili iz 61 turističnih krajev Jugoslavije. Največ nočitev tujih turistov je bilo v Opatiji, in sicer 205.000. V Beogradu jih je bilo 120.000, v Dubrovniku 109.000, v Poreču pa 99.000. Število nočitev je najbolj naraslo v Rovinju, za 39 odst., v Crikvenici za in sicer za 46 odst., na Rabu 31 odst., v Portorožu za 15 odst., v Zagrebu pa za 13 odst. Svojevrsten rekord na Jadranu ima Pulj, kjer se je število nočitev tujih turistov več ko podvojilo.

V najvažnejših turističnih krajih je bilo letos približno za 5 odst. manj nočitev tujih gostov kakor v prvih sedmih mesecih lanskega leta.

Ta teden v »Komunistu«

Živojin Lakić: »Zavarovanci in ustanavljanje komunalnih skupnosti«; B. Z.: nekatere izkušnje tovarniških osnovnih organizacij ZK v občini Ljubljana-Šiška ob razpravi v zvezi z izpolnjevanjem proizvodnih načrtov za letošnje prvo polletje — »Odgovornost — tudi za neuspehe«; Gavro Altman: zapisek iz Amerike (prvo nadaljevanje) — »Konservativci, liberalci in drugi«; Božo Jurak: delo komunistov v kmetijskih kombinatih v Zalcu, Ormožu in Murski Soboti — »Usmeritev v specializirano proizvodnjo«; Slobodan Radonjić: O politiki sprejemanja in kaznovanja v organizacijah ZK Črne gore — »Stvarnejša merila«; Rade Aleksić: »Sprejemanje mladih strokovnjakov«; D. J.: nova knjiga — »Petnajst let bibliografije o narodnoosvobodilnem boju Slovencev 1945—1959«; Z. Št.: Iz zgodovine gibanja odpora v drugi svetovni vojni — »Prevrat v Romuniji — 23. avgusta 1941«; Voja Jovanović: »Banjica — taborišče na fronti«.

SAVINJSKA DOLINA v znamenju letošnjega obiranja hmelja. Letošnji pridelek bo, kot cenijo, približno tak kot lani, to se pravi, da pričakujejo okrog 3.200 ton hmelja, od tega 90 % prve in druge kvalitete. Na sliki: Pod spretnimi rokami obiralk in obiralcev se polnijo košare. Foto: Zlatko Deniša

V letošnjem prvem polletju 426 smrtnih žrtev prometa

Kljub številnim ukrepom za preprečevanje prometnih nesreč podatki pričajo, da so potrebni novi ostrejši ukrepi

BEOGRAD, 23 avg (Tanjug). Žrtev prometnih nesreč je bilo v prvih šestih mesecih letošnjega leta 44 manj kakor v istem obdobju lanskega leta, toda število prometnih nesreč še vedno močno narašča.

Letos v prvem polletju je bilo na naših cestah vsak dan povprečno 47 nesreč, vsake tri dni pa so terjale po sedem človeških življenj. V odbobju januar—junij je bilo 8570 prometnih nesreč, 409 več kakor v istem obdobju lanskega leta, 382 nesreč pa je terjalo žrtve, kar kaže, da število hudih nesreč nekoliko pada. Toda 426 življenj, izgubljenih v prometnih nesrečah samo v 180 dneh, je glede na obseg prometa v naši državi presenetljivo veliko.

Čeprav so vsi zainteresirani organi in organizacije, zlasti služba prometne varnosti Državnega sekretariata za notranje zadeve, Zveza šoferjev in Avtomoto zveza storili vrsto ukrepov za preprečevanje nesreč na naših cestah, navedeni podatki pričajo, da ti ukrepi še ne zadostujejo.

Organi prometne milice nedvomno store največ, kar je v sedanjem položaju mogoče storiti. Toda kdo more preprečiti brezvestnemu šoferju, da sede pijan za volan, da vozi po levi strani in da je pretirano samozavesten? Prometnega miličnika pač ni mogoče postaviti na vsakem kilometru ceste.

Iz tega bi lahko povzeli sklep, da je treba kontrolo na cestah razširiti in zaostriti kako drugače. Prav ta način predlaga Zveza društev šoferjev in avtomehanikov: starejšim in bolj izkušenim šoferjem dati pravico, da kontrolirajo vedenje vseh udeležencev v prometu in da o prekrških obveščajo prometno milico. Takšna praksa, uveljavljena v nekaterih zahodnih deželah, je rodila zelo dobre sadove, saj postane šofer zelo »vesten«, ko zagleda uniformo prometnega miličnika.

Pomemben potencialni vzrok prometnih nesreč je tudi v nezadostni strokovnosti šoferjev. Iz rednih šol pride samo kakih 200 kvalificiranih šoferjev letno, dotok pa znaša 7000! Drugi vir šoferskega kadra, toda tudi precej omejen, je naša vojska. Mnogo bodočih šoferjev se usposobi v raznih tečajih, o katerih se strokovnjaki ne izražajo nič kaj pohvalno.

Tudi prometna vzgoja otrok, kot najbolj ogroženih državljanov v prometu je zelo važna kot preventivno sredstvo boja proti vzrokom prometnih nesreč. Zato je nazavnost nerazumljivo, da nekatere šole nočejo uvesti pouka prometne vzgoje. To velja tembolj, ker je bila skoraj četrtina žrtev prometnih nesreč lani in letos iz skupine naših najmlajših.

Med »mesecem varnosti v prometu« letos v oktobru bo boj za povečanje varnosti na cestah in po ulicah ponovno dosegel višek. Ostrejši kontrolni in preventivni ukrepi bodo najbrž pripomogli, da oktober ne bo kakor običajno mesec, v katerem se pripeti največ prometnih nesreč.

Zato je nujno potrebno — in tu se ne bi kazalo ogibati administrativnim predpisom — da uvedemo prometno vzgojo v vse šole in uveljavimo zelo važne preventivne ukrepe — temeljito psihofizično testiranje šoferjev. Zelo verjetno je — in število prometnih nesreč to tudi potrjuje —, da za volani motornih vozil dostikrat sede ljudje, ki so prav spričo te ali one pomanjkljivosti v svoji psihični ali fizični konstituciji, ki je običajno ne opazimo, potencialna nevarnost v prometu, prava bomba na cesti.

Če bi imeli predpise v tem smislu, vsekakor ne bi bilo mogoče, da se pripeti nesreča, kakršna se je pripetila lani 23. oktobra na Limu, v kateri je izgubilo življenje nad 40 ljudi. Vsi, tudi zdravniki, pa so vedeli, da je šofer, ki mu je bil zaupan prevoz potnikov, božjasten. In pustili so ga šofirati, čeprav so vsi mogli domnevati, da se šoferska kariera nesrečnega Salka Mulaganovića ni mogla končati drugače.

SPOR MED VELIKO BRITANIJO IN ZDA

Kamen spotike - embargo

Ameriške oblasti prepovedale šestim britanskim tvrdkam kupovati ameriško blago, ker so preprodajale radijske elektronke na Vzhod – Britanski tisk terja »vsaj« skrčenje seznama blaga, za katerega velja embargo

LONDON, 23. avg. (Tanjug). Med Veliko Britanijo in ZDA je nastal še en spor po najnovejšem sklepu ameriških oblasti, da bo še šest britanskih tvrdk izgubilo pravico do uvoza z ameriškega trga. Prizadetim tvrdkam očitajo, da kupujejo ameriško blago, ki je pod embargom, in ga prodajajo vzhodnim deželam, oziroma da delajo to v korist tretje britanske tvrdke — Električnih agencij — ki so ji že prej iz istih razlogov prepovedali uvoz z ameriškega trga.

Predstavnik neke prizadete družbe je sinoči izjavil, da je njegova tvrdka potem, ko je zvedela za izključitev »Električnih agencij«, nehala kupovati od ZDA blago pod embargom in se zavezala, da že kupljenega blaga ne bo dobavila vzhodnim deželam. Pripomnil pa je, da ni mogel sprejeti zahteve ameriškega diplomatskega predstavnika v Londonu, ki je od njega zahteval, naj tvrdka popolnoma preneha trgovati z deželami vzhodnega bloka, kar pojasnjuje tako, da je britanski državljan in da veljajo zanj britanski zakoni.

Izjave predstavnikov drugih prizadetih tvrdk se omejujejo na to, da je ameriški sklep nesmiselno med drugim tudi zato, ker gre za neznatno količino radijskih elektronk, ki je pri njihovi proizvodnji ZSSR celo pred ZDA, kakor je rekel eden izmed predstavnikov.

Ta najnovejši ukrep ZDA je sprožil v Londonu, zlasti v gospodarskih krogih, vprašanje, ali ne bi kazalo ponovno proučiti problem trgovine med Vzhodom in Zahodom. Komentator »Cityja« pripominja danes, da so se dežele NATO sporazumele za seznam proizvodov, za katere velja embargo za izvoz v ZSSR, da pa ima vsaka posamezna dežela pravico do lastnega preudarka razširiti ta embargo tako, da vključi v ta seznam proizvode domače industrije. V pogledu obravnavanja embarga je rekel, da obstajajo znatne razlike med Ameriko, ki je šla v tem najdlje, in med mnogo »bolj elastično« Evropo. Za primer neskladnosti med mnenjem, kaj je v izvozu »strateško« in kaj ne, služi nedavni dogodek, ko so ZDA ugovarjale namenu Vel. Britanije, da proda Kitajski določeno število že rabljenih letal tipa Viscount.

Londonski Times piše, da sloni politika embarga na domnevi, da menjava med Vzhodom in Zahodom bolj koristi vzhodu, oziroma da je tehnika na Zahodu na višji ravni kakor v deželah vzhodnega bloka. Komentator pripominja, da se je v luči ruskih dosežkov na torišču tehnike vesoljskih poletov »ta domneva pokazala kot povsem zgrešena«. Komentator se strinja z mnenjem britanskih gospodarskih krogov, da bi bilo treba sedanji seznam proizvodov, ki so pod embargom vsaj skrčiti.

1000 sovjetskih kmetijskih strokovnjakov za Kubo

Havana, 23. avg. (Tanjug). Predsednik kubanskega Nacionalnega inštituta za razvoj (INRA) Rodriguez je danes izjavil, da bo na Kubo v kratkem prišlo tisoč sovjetskih kmetijskih strokovnjakov. Rekel je, da bodo ti strokovnjaki podpirali razvoj kubanskega kmetijstva z organiziranjem proizvodnje strojne opreme, pravilnim razporejanjem kreditov, ureditvijo računovodstva kot baze rentabilnosti v proizvodnji, odpravljanjem napak v dosedanjem planiranju kubanskega kmetijstva in podobno.

Prihod te velike skupine sovjetskih agronomov, ekonomistov in drugih izvedencev za kmetijstvo na Kubo napovedujejo zdaj po triletni kubanski izkušnji v agrarni reformi in razvijanju kolektivnih gospodarstev v kmetijstvu. Tu se je že mudila leto dni skupina 300 sovjetskih kmetijskih tehnikov, medtem ko pojde te dni v Sovjetsko zvezo druga skupina nad tisoč kubanskih kmetovalcev, ki se bodo izpopolnjevali v sovhozih in kolhozih.

Na Kubo prihajajo v zadnjem času tudi sovjetski strokovnjaki za druge proizvodne in gospodarske panoge.

TEŽAVEN POLOŽAJ V VZHODNONEMŠKEM KMETIJSTVU

CK poziva k množični žetvi

Državne ustanove, trgovska podjetja, šole in inštituti naj bi poslali na polja polovico svoje delovne sile – Več kot milijon nepožetih hektarov

BERLIN, 23. avg. (Tanjug). Centralni komite Enotne socialistične partije Nemčije (SED) je danes preko svojega glasila »Neues Deutschland« opozoril prebivalstvo na resen položaj glede žetve. Prebivalstvo poziva, naj prihodnje dni v čimvečjem številu sodeluje pri pospravljanju letine. Čeprav se bliža konec avgusta, je nepožetega žita še nad milijon hektarov.

Na zakasnitev žetve je med drugim vplivalo neprestano deževje. Odslej pa je treba izkoristiti vsako uro lepega vremena, ponoči in podnevi, da bo žetev čimprej končana.

CK v direktivi poudarja, da žetev ni samo stvar zadružnikov in kmetov, marveč vsakega državljana DR Nemčije. Vse državne in prosvetne ustanove, trgovska podjetja in inštitute poziva, naj polovico svoje delovne sile neutegoma pošljejo v zadruge, ki jim primanjkuje delovne sile, brigade uslužbencev po 25 članov pa naj se takoj vključijo v žetvena dela. Okrajni in okrožni organi oblasti naj se v sodelovanju z organizacijami Nacionalne fronte lote organiziranja akcij prebivalstva za delo na polju.

Skoraj vsako podjetje in ustanova v Berlinu in v večjih mestih DR Nemčije ima patronat nad kako zadrugo. Njihovi organi so dolžni ob sobotah in nedeljah sodelovati z zadružniki pri poljskih delih. Vsa podjetja in ustanove, ki imajo patronate nad zadrugami, zdaj še bolj vključujejo svoje kolektive v kmetijska dela. CK je tudi pozval partijske organizacije, naj prevzamejo vodstvo te akcije in zaostre kontrolo nad izpolnjevanjem kmetijskih načrtov, da bi zagotovili prehrano prebivalstva z živili v prihodnjem letu.

»Verjovka« v Zagrebu

Zagreb, 23. avg. (Tanjug) — Sinoči so na stadionu Salata v okviru »Zagrebških poletnih večerov« prvikrat nastopili člani državnega ukrajinskega ansambla narodnih pesmi in plesov »Verjovka«. Več kot pet tisoč gledalcev, med katerimi so bili tudi številni tuji turisti, je toplo pozdravilo nastop izvajalcev.

Mornarji na avtomobilski cesti

Velika Plana, 23. avg. (Tanjug). Od 15. avgusta gostuje v mladinskih naseljih na avtomobilski cesti skupina pripadnikov JVM iz Pulja. Mladim graditeljem v vseh naseljih prikazujejo bogat program, posvečen 20-letnici ustanovitve JVM. Mornarji so se doslej mudili v šestih mladinskih naseljih, kjer so jih brigadirji navdušeno pozdravili.

Elektrike bo dovolj

Rezerve hidroelektran so znašale v začetku avgusta kakih 700 milijonov kilovatnih ur

Beograd, 23. avg. (Tanjug) Po cenitvah strokovnjakov so v Jugoslovanski elektrogospodarski skupnosti znašale energetske rezerve hidroelektrarn v začetku avgusta kakih 700 milijonov kWh. Te rezerve, kakor tudi predvideni začetek obratovanja nove termoelektrarne »Veliko Kosovo« in zagrebške toplarne, bodo mogočili, da se bo v avgustu, septembru, oktobru, ki so znani kot relativno sušno obdobje, odvijala preskrba z električno energijo brez večjih težav.

Tudi v juliju so bile potrebe domačega trga po električni energiji povsem zadovoljene. V tem mesecu ni bilo nobenih omejitev potrošnje električne energije pri specialnih potrošnikih, kot prejšnja leta.

Razmeroma dobra preskrba v juniju in optimistične prognoze za naslednje obdobje so v glavnem rezultat ugodnih hidroloških razmer, ki so omogočile razmeroma dober dotok vode na vseh rekah. Po predhodnih podatkih so naše elektrarne v juliju dale približno 14 odstotkov več električne energije, kakor lani v juliju. Proizvodnja v hidroelektrarnah je narasla za blizu 12 odstotkov, v termoelektrarnah pa za dobrih 16 odstotkov.

Tudi poletna bilanca proizvodnje električne energije je ugodnejša od lanske. Letos so dale elektrarne blizu 16 odstotkov več energije kakor lani. V hidoelektrarnah je narasla proizvodnja za kakih 24 odstotkov, v termoelektarnah pa se je obseg proizvodnje nekoliko zmanjšal.

Sanacija Blejskega jezera

Bled, 23. avg. — Danes so začeli sanirati Blejsko jezero. Začeli so v Spodnjih Gorjah, odkoder bodo zgradili cevovod do jezera. Cevovod bo dolg 126 m. Dela izvaja ljubljansko podjetje »Tehnograd« in bodo gotova predvidoma v dveh mesecih. B. B.

s fotokamero po svetu ● s fotokamero po svetu ● s fotokamero po svetu ● s fotokamero

WILLY BRANDT OB ZIDU — Župan zahodnega Berlina je takole govoril pred 5.000 demonstranti. V svojih protisovjetskih izlivih je uspešno tekmoval z bonnskimi govorniki in je moralno soodgovoren za zaostrovanje hladne vojne v Berlinu (Prva slika levo)

Foto AP

AMERIČANI INTERVENIRAJO Z BAJONETI NA PUŠKAH — Ko je kazalo, da se utegnejo demonstracije izmuzniti kontroli, sta posredovali zahodnoberlinska in ameriška vojaška policija, nakar so se demonstracije polegle. Slika levo: ameriški vojaki »čistijo« prostor pred edinim prehodom Charlie.

Foto AP

CHURCHILL OKREVAL — Sir Winston Churchill, ki je srečno prestal operacijo, je 21. avgusta po skoraj dvomesečnem zdravljenju zapustil kliniko. Kot vedno, se tudi tokrat ni ločil od tradicionalne cigare. (Slika desno)

Foto AP

DOBRODOŠLA NOVOST, KI NAJ POMAGA PRI REŠEVANJU PONESREČENCEV

NENAVADEN POUK ZA UMETNO DIHANJE

S pomočjo preizkusne lutke, ki jo je nabavilo podjetje ELES, bodo skušali čimveč ljudi naučiti nove metode umetnega dihanja

Število nezgod, ki se dogode na kakršenkoli način z električno energijo, je pri nas za sedaj še znatno večje kot v Zahodni Evropi. Medtem ko povzroči elektrika v drugih državah povprečno šest smrtnih nesreč na milijon prebivalstva, pride pri nas na isto število ljudi 12 do 14 smrtnih nesreč. Nekako v podobnem sorazmerju je večje pri nas tudi število lažjih nesreč, ko poškodovancu še ohranijo življenje.

V podjetju ELES so podvzeli v povezavi z večjimi podjetji, močnimi potrošniki električne energije številne ukrepe, da bi čimbolj omejili in znižali število nezgod, predvsem pa, da bi s pravočasno pomočjo ponesrečencu ohranili življenje ter tako znatno znižali vsaj smrtne primere.

Najnovejši ukrep, ki naj pomaga čimprej doseči ta cilj, pa predstavlja nakup nenavadnega fantoma, prvega te vrste v Jugoslaviji, o katerem so se zdravniki in varnostni tehniki v inozemstvu prepričali, da pomeni prelomnico v metodiki prve pomoči z umetnim dihanjem. Namesto klasičnega načina — to je predpisanega dihanja rok — se namreč strokovnjaki ves bolj zavzemajo za umetno dihanje s pomočjo direktnega vdihavanja zraka reševalca v ponesrečenca ter z masažo srca. Zagotavljajo, da je to zelo učinkovita in uspešna metoda — prav nič težavna za izvajanje ter lahko pomaga ponesrečenemu celo otrok, samo priučiti se mora pravilnega načina reševanja.

Velika lutka iz umetne mase, opremljena z aparati, ki ponazarjajo funkcijo pljuč in srca, je tisti pripomoček, na katerem naj bi se čimveč naših ljudi usposobilo za novo učinkovito metodo umetnega dihanja. Lutko je moč prenašati v manjšem kovčku, ker se jo šele tik pred uporabo napolni z zrakom.

To metodo umetnega dihanja so uporabljali že v davnih časih, nato pa so jo opustili. Priučiti se je človek ne more na živem, nepoškodovanem človeku, ker nikomur ni mogoče, da bi ob vežbanju preizkusa zaustavil dihanje. Lutka — fantom, pri nas so ji uradni naziv »Resusci Anne« spremenili preprosto v »Ančko«, pa je kot nalašč za to izdelana. Učinek direktnega vdihavanja zraka, na katero reagirajo umetna pljuča enako kot človeška, beleži poseben aparat. Prav tako spremembe delovanja srca ob pravilni masaži. To je hkrati kontrola, če je pouk pravilen in če reševalec uporablja pravi način za vdihavanje zraka in masažo srca.

V dogovoru s prof. dr. Janezom Milčinskim, ki je dal pobudo za nabavo te lutke, je varnostna služba pri ELES sklenila, da bo takoj organizirala prve tečaje za pouk novega načina umetnega dihanja. Že sedaj bo imela tečaj gorska reševalna služba, nato varnostni tehniki in obratni zdravniki, dalje člani kolektivov ELES in še kasneje večja podjetja, ki so najmočnejši odjemalci električne energije in kjer se prav tako pogosto dogajajo nezgode. Izdali so tudi že ustrezno brošuro z navodili.

Če se bodo tudi pri nas izkazale vse prednosti, katere poudarjajo inozemski strokovnjaki, se bodo verjetno inštitucije, ki se ukvarjajo s preprečevanjem nezgod in organizacijo prve pomoči zavzele za to, da uvozimo še nekaj takih aparatur ter tako usposobimo čimveč ljudi za tovrstno prvo pomoč. Predvsem dobrodošlo bo, če bo za pouk mladine nabavil lutko tudi Rdeči križ ter tako usposobil čimveč otrok za medsebojno pomoč v primeru nenadejane nezgode. Umetno dihanje pride v poštev pri raznovrstnih nesrečah, tako na primer pri prometnih nesrečah, pri raznih zadušitvah, utopitvah, pri ponesrečencih z električno energijo in drugod. S pravilno pomočjo in učinkovitim umetnim dihanjem bo velikokrat možno ohraniti ogrožena življenja.

Marija Namorš

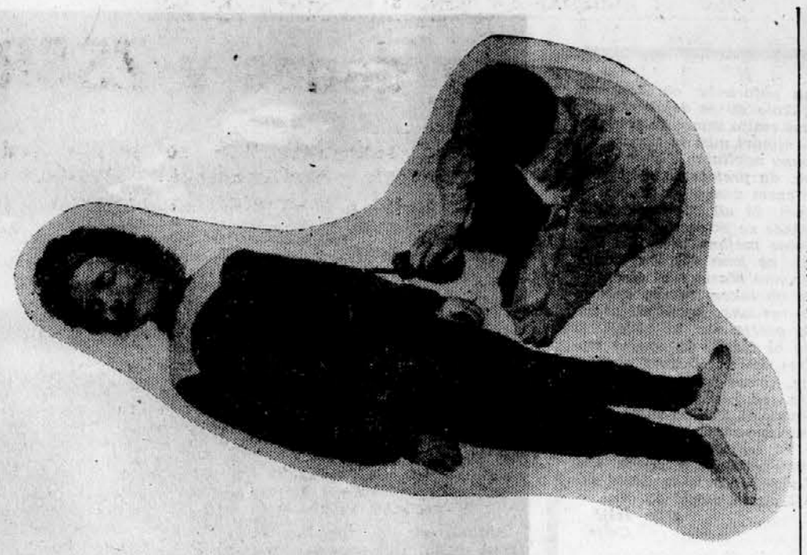

S pomočjo fantoma, ki ima vgrajeno aparaturo umetnih pljuč in srca, bo mogoče usposobiti ljudi za nov način umetnega dihanja, s katerim bo moč pomagati pri reševanju ponesrečencev

Pod Kozaro bo urejen eden največjih ribnikov pri nas

Pod planino Kozaro, ki jo vsi poznamo po legendarnih bojih med narodnoosvobodilno vojno, bodo blizu Prijedora ob reki Sani uredili enega največjih sladkovodnih ribnikov v naši državi. To je ribnik »Saničani«, ki je vsak leto dajal okrog 40 ton kvalitetnih rib, ki so jih izvažali zlasti v Italijo, Nemčijo in Francijo. Ker pa povpraševanje po teh ribah narašča iz leta v leto, tako da je ponudba stalno manjša kot povpraševanje, so se letos odločili, da bodo ribnik znatno povečali.

Sedanji ribnik »Saničani« se razteza na površini kakih 240 ha. Po projektu bodo stari ribnik rekonstruirali, razen tega pa še uredili povsem nov ribnik na površini kakih 1000 ha. Novi ribnik bo na nerodovitnem ozemlju, ki praktično nima nobene vrednosti. Tako bo pod Kozaro ob reki Sani nastalo pravcato umetno jezerce, v katerem bodo gojili kvalitetne ribe — postrvi, krape, some, ščuke in druge. Z izgradnjo novega ribnika pa bodo tudi izpremenili tok reke Gomjenice, ki je vsa leta doslej poplavljala polja in njive pod Kozaro.

Novi ribnik bo dograjen do konca leta 1964, zanj pa bodo porabili 992 milijonov dinarjev. Ko bo ta objekt dograjen, bodo vsako leto dali na tržišče okrog 250 vagonov rib. S tem se bo dohodek od sedanjih 100 milijonov povečal na več kot 700 milijonov dinarjev letno. V novem ribniku blizu Prijedora bodo gojili ribe po najsodobnejših znanstvenih in tehnoloških principih.

Zakonske razveze v številkah

Leta 1961 je bilo v Sloveniji sklenjenih 14.368 zakonskih zvez, razvez pa je bilo 1562

Podatkov o sklenjenih in razvezanih zakonskih zvezah po osvoboditvi vse do danes ne moremo primerjati s stanjem v Sloveniji pred vojno, ker po avstrijskem občem državljanskem zakoniku, ki je veljal na ozemlju Slovenije, katolikom ni bila dovoljena razveza. Mogoča je bila le ločitev od mize in postelje, kdor pa se je hotel popolnoma ločiti, je moral prestopiti v drugo veroizpoved, katere cerkev ga je poročila po svojih predpisih.

Zakon o zakonski zvezi iz l. 1946 je uredil razmerja med zakonci in razmerja do otrok. Prinesel je red in enotnost v rodbinskem pravu ter pri tem dosledno upošteval ustavna določila o enakopravnosti državljanov in popolni enakopravnosti žensk z moškimi. Ena najpomembnejših novosti tega zakona pa je možnost razveze zakonske zveze in ponovne poroke.

V prvih povojnih letih je bilo razvez sorazmerno veliko — razvezani so zakoni, ki so bili nepremišljeno sklenjeni med vojno ali po vojni, zakonci so začeli izkoriščati zakonito pravico, da zahtevajo razvezo itd. Do leta 1954 se je ta proces umiril, od tega leta do danes pa zopet narašča.

Število sklenjenih zakonskih zvez v zadnjih desetih letih nekoliko pada. Leta 1950 je bilo v Sloveniji sklenjenih 14.469 zakonskih zvez, leta 1961 pa 14.368. Pri tem pa se je število prebivalstva samo v zadnjih petih letih povečalo za 3,1 odstotka.

Statistike kažejo, da število razvez rahlo narašča. Leta 1950 je bilo razvezanih 924, leta 1955 — 1.155, leta 1961 pa 1.562 zakonskih zvez! Leta 1955 je bila torej razvezana vsaka dvanajsta, leta 1961 pa vsaka deveta zakonska zveza!

V letu 1961 je bila zakonska zveza razvezana v 384 primerih brez krivde, po krivdi moža v 513, po krivdi žene v 45 primerih, po obojestranski krivdi v 128, v 489 primerih pa krivda ni iskana. (Trije zakoni so bili razveljavljeni).

Takšni so statistični podatki. Vendar je zelo dvomljivo, ali so glede krivde resnični. V nekaterih primerih, če je moškim do tega, da sodišče razveže zakon, praviloma prevzamejo »krivdo« nase, »samo, da se zadeva konča«. Kljub temu lahko verjamemo statističnim podatkom, da so moški v večini primerov krivi za razvezo zakonskih zvez. Sodišče ugotavlja krivdo le na zahtevo strank, ki uveljavljajo krivdne razloge večinoma le v primerih, če so v ozadju premoženjskopravni ali preživninski zahtevki, ali če žena, ki ima otroke, želi ohraniti možev priimek, ker imajo ta priimek tudi otroci.

Stališče žena do uvedbe razveznega postopka je zvečine odvisen od njihove materialne neodvisnosti po razvezi. Ta je bolj ugodna, če so zaposlene, kot če so le gospodinje. Ker je v Sloveniji veliko zaposlenih žena, je veliko tudi žena, ki tožijo zaradi razveze zakona. Lani je tožilo 653 žensk, 603 moških, sporazumno pa sta predlagala razvezo mož in žena v 306 primerih.

Najbolj pogost razlog za razvezo je trajen nesporazum med zakoncema. Od skupnega števila 1.562 je bilo 1.007 zakonskih zvez razvezanih zaradi trajnega nesporazuma. Na drugem mestu je grdo ravnanje enega zakonca z drugim, potem pa prešuštvo. Drugi razlogi, ki jih upošteva zakon o zakonski zvezi, so redkeje vzrok razvezam.

»Če je zaradi neskladnosti narav, trajnega nesporazuma, nepremagljivega sovraštva ali zaradi kateregakoli drugega vzroka zakonsko razmerje toliko omajano, da je skupno življenje neznosno, sme vsak zakonec zahtevati razvezo«. Ta člen zakona o zakonski zvezi daje, kot vidimo, široka pooblastila tako zakoncem kakor tudi sodišču.

Zelo pogosto se stranke odločijo za sporazumen predlog, ker je postopek kratek in tudi cenejši (potreben je le dokaz z zaslišanjem zakoncev-predlagateljev, le ena obravnava . . .).

Razlogi za razveze, ki jih stranke navajajo v tožbah ali v sporazumnih predlogih, niso vedno resnični. Za natančnejšo ugotovitev dejanskih vzrokov bi bila potrebna skrbna analiza okolja, v katerem živijo zakonci, proučevanje obrazložitev sodb sodišč, anketa med zakonci in podobno.

Znano je, da se večina zakoncev razveže zato, da lahko sklenejo novo zakonsko zvezo.

Danes v Sloveniji moški opuščajo navado, da bi odlagali poroko, kar je bilo značilno za pretekla desetletja. Tudi ženske sklepajo zakonsko zvezo mlajše, ker jim to omogoča zakon (polnoletnost z 18, ne pa z 21 letom, kot je bilo prej), polna zaposlenost, zaslužek in socialno zavarovanje, ki prevzema del skrbi za novo družino. Vendar se moški teže odločajo za sklenitev zakonske zveze. Zvečine menijo, da je za skupno življenje razen medsebojne ljubezni, potrebna tudi materialna podlaga (stanovanje, zaposlitev in redni dohodki). Nekatere ženske pa mislijo na poroko že v zgodnjih šolskih letih.

V nekaterih primerih lahko govorimo pri sklepanju zakonskih zvez o lahkomiselnosti. Ne moremo pa reči, da se ljudje lahkomiselno odločajo za razvezo. Na zakone brez otrok ali z enim otrokom je v letu 1961 odpadlo 69,1% razvez, na zakone z več otroki pa 30,9%.

Iluzorno je pričakovati, da bomo v zakonu zmerom srečni. Tako kot v življenju nasploh pridejo tudi v zakonskem življenju preizkušnje. Če se zakonci ljubijo in medsebojno razumejo, če imajo voljo, da bi potrpeli, vsekakor zmagujejo začasne nesporazume in nato zadovoljno nadaljujejo skupno življenje. V primerih pa, ko takšne volje in potrpljenja ni ali morda dejansko ni dovolj pogojev za skupno življenje, pride do zakonskih razvez.

Z Trajčov

Bo obrovska opekarna zvozila?

K problematiki prekoračevanja planiranih investicij

Nova opekarna v Obrovem v hrpeljski komuni — dajala bo 10 milijonov opečnih enot na leto — lahko štejemo med objekte, pri katerih je prišlo do napak v planiranju. Po elaboratu iz 1957. leta bi smela stati 222 milijonov dinarjev. Graditi so jo začeli maja 1960, poskusno pa je začela (uspešno) obratovati letos aprila. Investicijski stroški so znesli 310 milijonov dinarjev, torej za 106 miljonov dinarjev ali za skoraj 43 % več in šele pred kratkim je občinskim, okrajnim in republiškim organom uspelo zagotoviti dodatno finansiranje; seveda na račun drugih, gotovo ne manj nujnih potreb, pa najsi bo to na področju gospodarskih investicij ali družbenega standarda.

Sicer pa to, vsaj za opekarno, še ne bi bilo tako hudo, če bi se v enakem odstotku, kot so se povečali planirani investicijski stroški, bila povečala tudi cena opeke. Tisti del elaborata, ki se tiče rentabilnosti, je računal s ceno 12 dinarjev za opečno enoto frco opekarna in bi torej morali doseči zdaj za 43 odst. večjo ceno, t. j. nekaj čez 17 dinarjev, če bi hoteli ostati pri planirani rentabilnosti. Toda razvoj nekaj zadnjih let na področju proizvodnje gradbenih materialov in spremembe v gospodarskem sistemu ter na tržišču investicijskih dobrin te vrste so povzročili, da dosežejo danes kvečjemu 13,50 dinarjev za opečno enoto. Ker se računajo družbene obveznosti kot so anuitete in amortizacija od dejansko porabljenih investicij in ker so se medtem povečali tudi še nekateri drugi elementi polne lastne cene, je veliko vprašanje, kaj je sedaj z rentabilnostjo. To vprašanje postaja tem težje, ker teče opekarni po pogodbi z banko obveznost anuitet že od letošnjega 1. januarja in ker so se ji zaradi sprememb v predpisih o plačevanju obresti od kreditov iz družbenih investicijskih skladov obresti za kredit povečale že za 30 odstotkov. (V absolutnem znesku znaša samo to pri njih letno okrog 9 milijonov dinarjev).

Pa poglejmo: Na eni strani bodo letos izdelali kvečjemu 6 milijonov opečnih enot — anuitete, amortizacijo in obresti pa bodo morali plačati, kot če bi jih izdelali 10 milijonov. V tem bo zanje letos še dodatna težava in praktično je težko reči, kako bodo vozili. Realizacije bo vse premalo za izpolnitev obveznosti.

Pa recimo, da je bil rentabilitetni račun v elaboratu zelo ohlapen in da se bo zaradi dražje investicije in odtod izvirajočih večjih obveznosti samo zmanjšala stopnja planirane rentabilnosti. Nekaj lahko prispevata tudi boljša (od planirane) organizacija dela in skrajno varčevanje. To bo samo pozitivno in prav. Vendar pa ne bo moglo odpraviti dejstva, da začenja nova opekarna življenje v skrajno trdih pogojih; tako trdih, da utegnejo zadušiti komaj rojeno življenje. To ni nikako prerokovanje, ampak samo logično sklepanje na osnovi številk, za katere vemo, da ne poznajo sentimentalnosti.

F. Mele

Gradbena podjetja imajo še vedno veliko dolžnikov

Po podatkih sekcije za gradbeništvo v zvezni gospodarski zbornici so v prvi polovici letošnjega leta gradbena podjetja sklenila precej manj pogodb za delo kot lani. Po anketi, ki jo je organizirala sekcija za gradbeništvo (v tej anketi so vključeni podatki 155 največjih gradbenih podjetij v naši državi), so lani gradbena podjetja sklenila pogodbe za razna gradbena dela v višini 292.2 milijarde dinarjev, medtem ko so letos sklenila za okrog 20% manj, torej le za 238.7 milijard dinarjev. Vrednost vseh gradbenih del v prvi polovici letošnjega leta znaša 106,3 milijarde dinarjev, kar je približno 45% vseh letošnjih pogodbenih del. Če upoštevamo, da so bila vsa ta gradbena dela izvršena pravzaprav v drugem kvartalu (april, maj, junij), ko se je gradbena sezona šele začela, vidimo, da bo gradbeništvo imelo v drugem polletju — ko se začne glavna sezona — praktično le malo več dela kot v obdobju od aprila do konca junija.

Najslabše je stanje pri sklepanju pogodb za stanovanjsko graditev. Obseg gradbenih del je v prvi polovici leta precej manjši kot lani.

Precejšnje težave pa povzročajo gradbenim podjetjem še vedno dolgovi raznih investitorjev, ki ne plačujejo v redu svojih obveznosti. V prvih 6 mesecih so znašali pri omenjenih anketiranih podjetjih dolgovi investitorjev približno 32% vsega letošnjega bruto proizvoda, medtem ko so bili lani dolgovi investitorjev precej manjši (26%). To praktično pomeni, da podjetja gradbene operative — zato da rešujejo svoj obstoj — še vedno kreditirajo razne investitorje. Treba pa je pripomniti, da so investitorji letos pred začetkom gradenj vendarle začeli plačevati avanse. Pri anketiranih podjetjih je približno 60% investitorjev položilo avanse do višine 20% predvidene vrednosti za razne gradnje. — Še vedno pa je slabo z odpiranjem akreditivov in dajanjem garantnih obveznosti s strani investitorjev. Če upoštevamo vse skupaj (avanse, akreditive in garancije), lahko trdimo, da je približno 75% vseh gradbenih del letos tako ali drugače letos pokritih, čeprav bi po predpisih morala biti za vsa gradbena dela v celoti na razpolago tudi ustrezna finančna sredstva.

Ulcinj dobil nov vodovod

Dolga leta je Ulcinj, mestece na skrajnem jugovzhodnem delu Jadrana, trpelo zaradi pomanjkanja vode. Stari vodovod, ki je dajal komaj 3 litre vode v sekundi, seveda ni več mogel zadostiti potrebam, zlasti ne poleti, ko se zaradi priliva turistov število prebivalstva v tem mesecu skoraj podvoji. Letos pa je Ulcinj končno dobil nov vodovod, ki ga je v rekordnem času dveh mesecev zgradilo podjetje »Primorje«. Sredi tega meseca so vodovod, ki je veljal okrog 60 milijonov dinarjev, začeli uporabljati.

V strojnici obrovske opekarne. Transport gline po tekočem traku do mešalca in oblikovalnega stroja

Foto: Frenk

Zabeleženo

Zapletena administracija

Zdravnik splošne ambulante na podeželju, dr. J. T. ne more spraviti v sklad na eni strani zahteve po boljši organizaciji zdravstvene službe s poudarkom na odkrivanje notranjih rezerv ter na drugi strani vse bolj zapletene zdravstvene administracije, ki jo še bolj zapleta novi pravilnik Zveznega zavoda za socialno zavarovanje o predpisovanju, izdajanju in plačevanju zdravil.

Takole opozarja na težave, ki bremene naše terenske zdravnike:

Pisanje receptov je bil že doslej zamuden posel, saj je potrebno za sleherno zdravilo istemu bolniku izpisati poseben formular s podrobno izpolnjenimi osebnimi podatki bolnika. K tem doslej predpisanim podatkom zahteva nov pravilnik še dodatne označbe, namreč katastrsko številko in šifro gospodarske dejavnosti bolnika. Po računu, ki ni manj zapleten kot naša zdravstvena administracija, meni zdravnik, da gre z vpisovanjem novih označb, ki jim nihče ne ve pomena, v izgubo mesečno 6 ur zdravnikovega dela.

Po novih predpisih bodo imele odslej naprej injekcije na zalogi ambulante, ne smejo pa zanje več pisati receptov. Uradna pot do injekcij je naslednja: Ambulanta naroči injekcije preko zdravstvenega doma, ta da naročilnico lekarni, lekarna dobavi injekcije zdravstvenemu domu, ta pa ambulantam. Na vsej dolgi poti so naročila in dobave injekcij evidentirane. Ni mogoče preračunati, kolikokrat se mesečno ves postopek ponovi, ker potrebujejo ambulante v posameznih primerih poleg standardnih, vnaprej naročenih injekcij tudi nevsakdanje. Postopek pri nabavljanju teh pa je: Zdravnik izpolni naročilnico, oziroma recept v dvojniku, ga vpiše v evidenčno knjigo ter pošlje v lekarno. Posel pa ima s takim receptom tudi zdravstveni dom, ker dostavi lekarna račun njemu in ne več direktno zavodu za socialno zavarovanje.

Še ena nejasnost — kako dodeljevati sanitetni material? Zdravniki oskrbujejo po domovih številne starejše, kronične bolnike, ki stalno potrebujejo staničevino in obveze. Doslej so zdravniki predpisovali te stvari na recept ter so si jih bolnik oziroma svojci sami preskrbeli, medtem ko je zdravnik poskrbel za oskrbo in nego ran. Če bodo poslej sanitetni material naročale ambulante enako kot injekcije, bo moral zdravnik nositi ves sanitetni material s seboj na hišne obiske, ali pa bo stvar prepustil ter bo bolnik moral sam kupovati nujen zdravstveni pripomoček.

Vsekakor je očitno, da novi pravilnik ni razbremenil administrativnega postopka. Pa bi bilo dobro, če bi ta problem obe službi, zdravstvena in zavarovanje, temeljito prevetrili.

M. N.

Velika trafopostaja blizu Banove Jaruge

V kraju Medurić blizu Banove Jaruge bo te dni dograjena velika trafopostaja, za katero so potrošili okrog 200 milijonov dinarjev. Ko bo transformatorska postaja začela obratovati, bodo rešeni vsi elektroenergetski problemi bližnjih krajev, kot so Darvar, Novska, Kutina in Virovitica. Doslej so vsi našteti kraji dobivali električno energijo iz Zagreba, včasih pa tudi iz Slavonskega Broda in celo iz Varaždina. Ker je bila ta mreža preveč obremenjena, so nastajala nihanja v napetosti, včasih pa je prišlo tudi do prekinitve električnega toka, kar je v podjetjih in tovarnah povzročalo precejšnje nevšečnosti in škodo.

POPOTNI ZAPISKI Z JADRANA

Prijetno sožitje na Pineti

Mimo živordečih preprog zorane zemlje in govedi z dolgimi zavitimi rogovi, na koncu okrašenimi s kovinskimi krogljicami, poskakuje avto s kamna na kamen in se prebija skozi prah in neusmiljeno vročino. Drobovje mu trga slaba cesta od Umaga do Novigrada; ta cesta je na avtomobilskem zemljevidu Jugoslavije preroško označena z rdečo barvo, kar pomeni, da je asfaltirana. Le kdo bi znal odgovoriti, kdaj bo zares?

»Jugoslavija ima obliko edinstvenih naravnih lepot. Ogledal sem si vse — toda za to sem žrtvoval avto,« nam je v zvezi s tem pripovedoval turist, ki se ne zasidra v enem samem kraju, ampak med dopustom potuje iz kraja v kraj.

Tik pred Novigradom se cesta odcepi ob morju proti Pinetu — borovemu gozdičku ob morju. Vse je v senci, ki se je turist razveseli kot otrok čokolade. Pod mogočnimi bori se hladi pisana družčina avtomobilov, šotorov, weekend hišic in počitniških domov. Tu je naselje slovenske počitniške skupnosti Novigrad. V počitniških domovih na Pineti so na počitnicah člani delovnih kolektivov litijske predilnice, mariborskih podjetij, »Tekstilindusa« iz Kranja, Jugotekstil-Impexa iz Ljubljane, tovarne celuloze in papirnice Medvode-Vevče in goriška podjetja. Vendar domovi v glavnem niso odprti samo za domače, sprejemajo tudi »tujce« iz drugih podjetij, pa tudi prave tujce, če imajo le kaj prostora. »Zunanje« goste jim pošilja turistično društvo iz Novigrada. Toda domači imajo prednost. Za zunanje goste so določili ekonomske cene. Vevčani računajo svojim dnevni penzion 450 dinarjev, drugim pa 1000 dinarjev, in to brez razločka, bodisi da so naši ali tuji državljani. Litijčani računajo članom sindikata 800 dinarjev, ker njihovim članom sindikat predilnice plača del počitniških stroškov. Drugim državljanom računajo 1200 dinarjev, tujcem pa 2000 dinarjev. Moderni turistični »nomadi« lahko postavijo šotore na parcelah počitniških domov, za kar plačajo po 100 dinarjev in turistično takso, hranijo pa se lahko v počitniških domovih. Za šotore je dovolj prostora v borovi senci, domovi pa so zasedeni do septembra.

Počitniška skupnost na Pineti skrbi tudi za zabavo gostov: dvakrat na teden se borov gozdiček spremeni v letni kino. Kdor se zanima za televizijo, zvečer obišče Vevčane ali Kranjčane. Domovi imajo svoje magnetofone, gramofone in radijske sprejemnike, tako da lahko kadarkoli, ko je razpoloženje zrelo, priredijo nenapovedan ples, če je zveza z ladjo vsak drugi dan zadostna? Vrata v svet so na stežaj odprta le z avtobusnimi progami: trilinšestdeset dnevno — direktna zveza z Beogradom, ena prek Ljubljane, druga čez Reko in Zagreb do Beograda; direktna proga do Banje Luke; pa čez Ljubljano in Kranj do Tržiča itd.

S prostorom so težave. Precej manj jih bo, ko bodo odprli novo depandanso hotela »Trst«. V njej bo sto ležišč. Dogradili so jo v dveh mesecih in zdaj čaka nenapovedane goste. Poleg hotela imajo v Novigradu še avtomobilski camping, motel in seveda privatne sobe. V težnji, da bi čimprej ustregli turistom, si na turističnem društvu prizadevajo, da bi se čimprej povezali s počitniškimi skupnostmi. Letem turistično društvo pošilja tiste turiste, katerim ne more nuditi strehe v okviru svojih možnosti. Turistično društvo je glede tega najbolj zadovoljno s počitniško skupnostjo goriških podjetij in počitniškim domom ljubljanske »Pletenine«. Težko pa je na primer s »Tekstilindusom« iz Kranja, pri katerem govori o negostoljubnosti že tabla pred njihovim domom, ki vsakogar opozarja, da je dom »samo za domače goste«.

Novigradsko turistično društvo skuša ustreči vsakomur in vsakdo, ki pride v Novigrad na dopust, lahko upravičeno pričakuje pomoč. Ker je avtomobilski camping prepoln, predvsem tujcev, so domačim turistom dovolili taborjenje celo v mestnem parku, in to celo izven skupnosti na Pineti pa se ne kažeta samo pri zabavi, ampak tudi pri organizaciji in vzdrževanju skupnosti. Tako imajo na primer pozimi, ko življenje na Pineti zamre, skupnega čuvaja za vse domove, Vevčani posojajo Litijčanom za prevoz blaga in prtljage svoje vozilo, in tako dalje. Tudi težave so. Upravnik počitniškega doma litijske predilnice je potožil, da oskrba z živili v Novigradu ni najboljša — večkrat ni mesa, nekoč celo moke ni mogel kupiti.

Med uslužbenci domov ni poklicnih gostincev, vsi so člani delovnih kolektivov, gostje pa kljub temu ne občutijo njihovega »amaterizma«. V pritožni knjigi Vevčanov, ki bi jo lahko preimenovali v knjigo pohval, sem brala: »Prizadevnost kolektiva je takšna, da bi lahko služila za zgled mnogim gostinskim podjetjem.«

Novigrad je šele na začetku svojega turističnega udejstvovanja — prospektov še nima, bencinsko črpalko je dobil šele letos — toda planira se in tudi gradi, tako da se bodo Novigradčani kmalu lahko priključili razvitejšim centrom. Samo ceste, te nesrečne ceste! In zveze po morju: le koga je mogoče prepričati, da je zveza z ladjo vsak drugi dan zadostna? Vrata v svet so na stežaj odprta le z avtobusnimi progami: trilinšestdeset dnevno — direktna zveza z Beogradom, ena prek Ljubljane, druga

Alenka Bibič

Domovi slovenske počitniške skupnosti v borovem gozdičku na Pineti.

Foto: Z. Deniša

Televizijska antena za 3500 din

Tovarna »Djuro Salaj« v Nišu bo začela kmalu serijsko izdelovati raznovrstno pohištvo (stole, mize, vitrine itd.) iz aluminija. Vrh tega pripravljajo proizvodnjo televizijskih anten, ki bodo stale le po 3.500 din. Antene so skonstruirali v tovarni RR v Nišu, zaradi zaščite pred rjo pa so prevlečene s posebno zaščitno plastjo.

Izvozili so za 150 milijonov din perila

Tovarna perila »Andja Ranković« iz Beograda je dosegla letos lepe uspehe v izvozu svojih izdelkov. Podjetje je doslej izvozilo v Švedsko in Zahodno Nemčijo velike količine raznega perila (v vrednosti 150 milijonov dinarjev). Doslej so izvažali moške srajce, pižame in ženske bluze, pričakujejo pa, da bodo še letos lahko izvažali še nekatere druge izdelke.

Pisma bralcev

Za telegram — štiri dni!

Tovariš urednik,

večkrat pišem v svojrojstni kraj na Cviblje številka 11 pri Trebnjem. Pisma in karte oddam na krajevni pošti Sempas pri Gorici. Večkrat sem opazil, da moje pošte doma niso prejeli. Toda če človek nima dokaza, ne more iskati pisma niti ne more kritizirati.

3. julija letos sem ob 9.30 spet oddal na krajevni pošti v Sempasu pri Gorici telegram na naslov Prosenik Fani, Cviblje 11 pri Trebnjem, p. Trebnje — Dolenjsko. Naneslo je, da sem v začetku julija nastopil dopust in tako sem lahko sam odpotoval na svoj dom. Takrat sem ugotovil, da je prišel moj telegram domov šele 7. julija.

Kje je hodil štiri dni? Da je potreboval štiri dni, bi mi bilo še nekako razumljivo za prva povojna leta, ko še nismo imeli dovolj sposobnih uslužbencev, da se pa kaj takega pripeti v letu 1962, mi pa ne gre v glavo. Kako naj se človek zanese na poslani telegram, pismo ali podobno, če ne prispe v roke naslovljencu ali pa dospe s tako zamudo. Ali se ne bi lahko zgodila zaradi take dostave tudi milijonska škoda?

Anton Prosenik,
Šempas pri Gorici 164.

Še o kisli vodi in »Jadranu«

Tovariš urednik,

pismo o kisli vodi in »Jadranu«, ki ga je objavil vaš dnevnik v rubriki Pisma bralcev (Delo, 22. avg. t. l.) in ga je napisal tovariš Vlado Senčar iz Ljubljane, me je presenetilo. Tov. Senčar celo svetuje, naj si gostje v restavraciji »Jadran« zvečer ne naročajo mineralne vode, ker jih bodo nevtrudno zavrnili; tako si bodo menda sami pokvarili počitnice. Podrobno opisuje neki dogodek in piše celo to, da mu je že natakar rekel, da za pritožbo zaradi kisle vode šef postrežbe ne bo na razpolago.

Tovarišu Senčarju moram reči, da dela s pismom krivico, pismo je pa tudi pomanjkljivo.

Največja pomanjkljivost oziroma napaka je vsekakor ta, da ni navedel dneva, ko se je dogodek, ki ga opisuje, zgodil, kajti tako bi uprava lahko ugotovila, kdo je kriv take grobosti do gosta. Tako pa to ni možno. Hkrati pa vem, da ima prav uprava hotela »Palace« poseben interes, da ustreže gostom, in sicer v vsakem primeru.

Letos sem prepotoval domala vso našo obalo. Zanimale so me predvsem zadeve, ki lahko vplivajo na razvoj turizma. Bil sem tudi v Portorožu. Tako lahko primerjam posamezne kraje glede urejenosti, sposobnosti gostincev in podobno. Tako vem, da je prav restavracija »Jadran« pripravila letos najbolj zanimiv in privlačen spored ob večerih med plesom gostov; o tem je pisal tudi naš tisk. Ta lokal pa se je letos tudi bistveno izboljšal glede postrežbe. In zakaj po vsem tem zaradi enega primera grajati vso restavracijo »Jadran«?

Ta čas, ko sem se ustavil v Portorožu, sem si ogledal prireditve na ploščadi pred »Jadranom«. Tudi sam sem pil večkrat kislo vodo, a natakar mi tega ni nikoli zameril.

In ne samo to. Tov. Senčar natanko ve, če je bil na dopustu v Portorožu, da se gostje po 11. uri preselijo v notranje prostore, kjer pa je gneča; ti prostori so postali za sedanje razmere že pretesni. Dokaj razumljivo je, da bi ob taki priložnosti natakar še huje ravnal, če bi bila to pri njih stalna praksa. Pa je narobe. Sam sem si namreč ogledal plesni večer v notranjih prostorih restavracije »Jadran«. Ko me je natakar vprašal, kaj želim, sem mu dejal, naj prinese karkoli; na primer, sem dejal, vermut in kislo vodo. Dejal sem mu tudi, da vermuta ne bom pil, da pa bi bilo nerodno, če bi prostor zasedel in pil le kislo vodo. Bil je starejši natakar, verjetno se me bo še spomnil. Odgovoril mi je, naj si nikar ne delam skrbi, saj lahko prinese tudi samo kislo vodo. Tako je tudi storil.

Ali potem še lahko grajamo restavracijo »Jadran« zaradi ene kisle vode, če ob tem vemo, da pa v nekaterih lokalih, ki jih tu ne kaže naštevati, taki pojavi, kot ga opisuje tov. Senčar, res obstajajo.

Toda tov. Senčar je napravil s svojim pismom še eno hudo napako. Ker je iz pisma praktično nemogoče ugotoviti, kateri natakar je bil osoren, je dejansko »umazal« vse natakarje, ki delajo v tej restavraciji. Toda to so vendar ljudje, večinoma očetje, ki jim konec koncev res ni vseeno, kakšno mnenje bo uprava imela o njihovem delu.

In nazadnje, če verjamemo tov. Senčarju — kar piše, se mu je, denimo, res zgodilo — še vendar ostane vprašanje: kaj ve o gostinskem delavcu in njegovem delu? Kajti če bi njegovo delo poznal, bi tega pisma zaradi ene kisle vode ne napisal. Razen tega že iz njegovega pisma lahko razberemo, da ni skušal zadeve mirno poravnati, temveč jo je še napihnil.

Tako pred podpisom lahko zapišem besede nekega gostinca, ki sem ga spoznal na potovanju ob Jadranu. Takole mi je dejal: »Gostje nas vidijo samo, ko pridemo k njihovi mizi in ko pospravimo napitnino. Nihče pa ne ve, da pretečemo med stoli v enem dnevu čez 10, včasih tudi 20 ali 30 kilometrov. Nihče ne pomisli, da imamo svoje majhne in velike skrbi; da smo skratka ljudje, ki smo včasih tudi živčni — in ob takem tempu dela se to res lahko zgodi. Če bi naši gostje vse to vedeli, in če bi videli, da zgodaj zjutraj, ko zaključimo obračune, komaj čakamo na posteljo, tedaj bi nas včasih tudi razumeli. Želimo samo malo razumevanja, ničesar več.«

Te »malenkosti«, delčka razumevanja, v pismu tov. Lada Senčarja iz Ljubljane žal nisem mogel občutiti.

Mile Iršič,
Celje

Proge ne bodo spremenili

Tovariš urednik,

ker v rubriki »Pisma bralcev« radi ustrežete, sem se odločila, da vas tudi jaz prosim za pojasnilo.

Že leto dni je most v Paški vasi v zelo slabem stanju, tako da težja vozila ne smejo čezenj. Prejšnji teden pa so ga začeli popravljati; zato me zanima, če bodo avtobusna podjetja znova speljala progo Ljubljana — Slovenj Gradec — Črna skozi Šmartno in Paško vas, tako kot so vozila pred letom dni.

Jerica Ažman,
Paška vas 21

Pripis uredništva: Povprašali smo pri avtobusnem podjetju Ljubljana - transport. Odgovorili so nam, da je proga Ljubljana—Črna lani tekla skozi Šmartno in Paško vas, letos pa so jo speljali skozi Slovenj Gradec — za potnike naj bi bilo tako ugodneje — in da za sedaj proge ne nameravajo spreminjati.

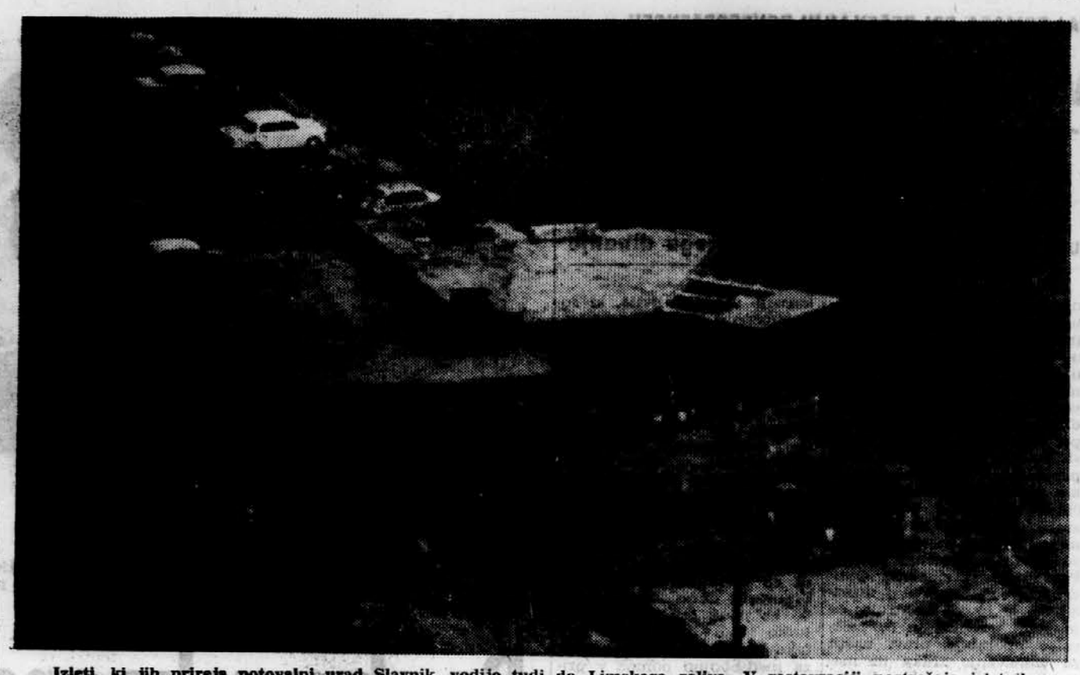

Izleti, ki jih prireja potovalni urad Slavnik, vodijo tudi do Limskega zaliva. V restavraciji postrežejo izletnikom z raznovrstnimi ribami, zlasti pa z ostrigami. Foto: Deniša

IZLET! POTOVALNEGA URADA SLAVNIK

Še kaj več razen razgleda skozi hotelsko okno

Potovalni urad Slavnik v Portorožu, ki ima svoje poslovalnice v Kopru, Izoli, Piranu in Ankaranu, prireja številne izlete za turiste na slovenski obali. Največkrat jih peljejo z avtobusi v Lipico in Postojno, po Istri, v Benetke in Trst. Letos prirejajo tudi izlete z motorno jahto »Burja«.

Zlasti zanimiv je kombiniran izlet ob zahodni istrski obali: skupino turistov pelje »Burja« v Pulj, od tam pa jih z avtobusom odpeljejo nazaj v Portorož. — Druga skupina potuje ta čas v nasprotni smeri in so tako prevozna sredstva dobro izkoriščena. Izletniki si med potjo ogledajo znamenitosti Pulja, Poreča in Limskega zaliva. Precej zanimanja je tudi za enodnevni avtobusni izlet okoli Istre, ki ga prirejajo pred sezono in po njej. Razmeroma malo gostov imajo na izletu v Hrastovlje, medtem ko turisti, ki obiščejo Škocjanske jame, ne morejo prehvaliti naravnih lepot, vendar pa izleta ne priporočajo drugim, ker menijo, da je precej dolga hoja po jamah preveč utrudljiva zlasti za starejše ljudi.

»Burja«, ki lahko sprejme na krov blizu 100 izletnikov, vozi v Savudrijo, Umag in Limski zaliv ter v Benetke in Trst. Privlačna je tudi triurna nočna vožnja po Tržaškem zalivu. — »Burja« vozi ob slovenski obali in nato do meje teritorialnih voda, kjer imajo izletniki lep razgled na razsvetljeni Trst. Na jahti je bife, goste pa zabava glasba.

Slavnik prireja izlete večkrat na teden. Izletnikov je včasih toliko, da jih morajo prepeljati z več avtobusi, zgodi pa se tudi, da morajo izlet odpovedati. Čeprav je ob obali nekaj tisoč domačih in tujih gostov, jih ni moči zbrati toliko, da bi napolnili avtobus. Potrebovali bi namreč manjši avtobus z 8 do 12 sedeži. S takšnim vozilom bi lahko prirejali vrsto nekakšnih »taksi izletov« bodisi v kraje, kamor jih prirejajo že zdaj, ali pa po željah gostov v kraje, ki bi jih izbrali sami.

Slavnikovih izletov se udeležujejo pretežno tuji turisti. Najštevilnejši so Švedi, ki obiščejo domala vse izletniške točke v bližnji in daljni okolici. Videti je, da turisti s severa »vkalkulirajo« v znesek, ki ga nameravajo porabiti na dopustu, tudi precejšnje vsote za spoznavanje dežele, kjer letujejo. Precej izletnikov je tudi iz Nemčije. Avstrijski turisti najraje obiskujejo Trst. I. I.

● MARIBOR

ZDRUŽITEV OSNOVNIH ŠOL

Občinski ljudski odbor Maribor - Tezno je pripravil združitev osnovnih šol Korena, Vurberk, Dvorjane in Žitečka vas tako, da se osnovni šoli Korena in Vurberk združita v samostojen družbeni zavod z organizacijskima enotama osnovna šola Korena in osnovna šola Vurberk. Sedež zavoda je v Koreni. Osnovna šola Dvorjane ostane samostojen družbeni zavod s sedežem v Dvorjanah. Osnovna šola Žitečka vas se priključi k osnovni šoli »Drago Kobal« v Mariboru in postane organizacijska enota te šole. Popravek združitve velja od 1. januarja 1962.

Trgovsko podjetje
»ULAKA« — Stari trg PRI LOŽU,
razpisuje delovno mesto
ŠOFERJA
za avto 1.5 tone »Fiat Zastava«.
Nastop službe takoj. — Plača po pravilniku.
6591

● BELTINCI

NOV ODLOK O AGROTEHNIČNEM MINIMUMU

Na seji ObLO Beltinci so sprejeli nov odlok o agrotehničnem minimumu. Dosedanji odlok je zajemal le okrog 480 ha površin pod pšenico oz. 45 odstot. vseh površin pod pšenico v občini. Novo sprejeti odlok pa predvideva na teh površinah optimalne agrotehnične ukrepe, na ostalih površinah pa dosledno izvajanje minimalnih agrotehničnih ukrepov. Prav tako letos razširjajo agrotehnični minimum na koruzo, krompir, rž, oves, ječmen in travnike.

Odborniki ObLO so sprejeli odlok o spremembi proračuna občine Beltinci za leto 1962, s katerim so omejili sredstva v višini 15 milijonov dinarjev. Prav tako so sklenili, da bo medobčinska skupnost socialnega zavarovanja v Murski Soboti in se strinjali, da se tam ustanovi enotna Komunalna banka za celotno Pomurje. M.

800 METROV NOVE CESTE

V Beltincih so dogradili cesto v dolžini 800 metrov in jo asfaltirali. Prebivalci so s prostovoljnim delom in s samoprispevkom dali blizu 6 milijonov dinarjev. Nekateri državljani so prišli tudi 5 do 6 krat na delovišče. Največ zaslug za gradnjo ceste ima odbornik ObLO Beltinci Štefan Šeruga, ki je skrbel za nemoten potek del. Samoprispevek je znašal 2 odst. od kmečke in obrtniške dohodnine ter pol odstotka od osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev. Razen tega si je moral vsak lastnik pred svojo hišo urediti robnike. Prihodnje leto bodo na novo urejeni cesti asfaltirali tudi pločnike. K.

● MORAVCI

TRAKTORISTI BODO TEKMOVALI

V nedeljo, 26. avgusta, bo v Moravcih v občini Murska Sobota tekmovanje traktoristov v globokem in navadnem oranju in v spretnostni vožnji, pionirji pa bodo tekmovali v oranju. Računajo, da se bo tekmovanja traktoristov udeležilo okrog 35 tekmovalcev. Tekmovanje v Moravcih bo hkrati tudi izbirno tekmovanje za okrajno tekmovanje traktoristov, ki bo v sredini septembra na kmetijskem posestvu v Rakičanu. M.

● MURSKA SOBOTA

PENZIONSKE CENE V LETU 1963

V Pomurju so posamezna gostinska podjetja že določila cene penzionov in sob v letu 1963. Tako se bodo turisti lahko že letos odločili za letovanje v tem ali onem kraju. V hotelu »Zvezda« v Murski Soboti bo penzion 1500 do 1700, cena sobe pa od 600 do 800 dinarjev. V hotelu »Central« v Murski Soboti bo veljala soba 560, penzion pa od 1200 do 1600 dinarjev. V zdravilišču Slatina Radenci bodo gostje plačali za sobo v glavni sezoni od 1400 do 1600, izven glavne sezone pa od 1000 do 1200 din. Cena penziona bo v glavni sezoni od 2400 do 2600, izven sezone pa 1900 do 2000 din. V weekend hišicah bo stal penzion 2100, soba pa 800 din. Gostinsko podjetje »Park« v Lendavi bo nudilo sobe po 630, medtem ko bo penzion od 1300 do 1600 dinarjev. V Ljutomeru bo gostinsko podjetje »Jeruzalem« dalo sobo po 400, gostinsko podjetje »Prlek« pa po 450 dinarjev. V obeh ljutomerskih gostinskih podjetjih pa bo penzion od 1200 do 1500 dinarjev. -kom

Slatina Radenci: športno rekreacijski del z novim plavalnim bazenom Foto: J. Peštaj

Loški potok - turistična točka

Med turistične kraje Slovenije se zadnje leto uvršča tudi Loški potok, območje na meji Dolenjske in Notranjske pod Travno goro in Jazbino. Kraj, ki ga obkroža več vasi, kot Retje, Hrib, Šegava vas, Travnik in Srednja vas, je poleti turistom res pripravno izhodišče za krajše izlete v okolico, pozimi pa prava »obljubljena dežela« za smučarje.

Posebnost teh krajev je v tem, da se turist lahko odpočije, saj je tu mir, domačini pa so veseli vsakega obiska in radi postrežejo gostom. Sprehodi po košenicah in lazeh ter gozdovih nudijo izletniku poseben užitek, višinsko sončenje pa je za dopustnika resnična vrednost.

Iz Loškega potoka se po položni poti v dobrih dveh urah povzpnete na 1000 m visoko Jazbino, od koder je čudovit pogled na Loški potok, Gorski Kotor, Risnjak in celo na Gorjance. Niže je vrh z votlino, v kateri so med vojno bivali partizani. V dveh urah ste skozi gozd in čez pašnike v partizanski vasi Zgornje Poljane, od koder je lep razgled po vsej Loški dolini. Spodnje Poljane so nekoliko niže, prav spodaj pa je Lož. Prek planjav in pašnikov ste v dobrih dveh urah iz Matevljeka v hrvaškem Prezidu, od koder se lahko zapeljete z avtobusom do Čabra; po serpentinah greste lahko nato peš do Trave, od tam pa z avtobusom nazaj v Loški potok. Zanimiva je dve uri dolga pot do Travne gore. Nazaj se lahko vračate prek Nove Štifte do Sodražice, od koder se v Loški potok odpeljete z avtousom. Daljša je pot skozi Bele vode do Jelenovega žleba, kjer so naši borci aprila 1943. leta hudo porazili Italijane. Lahko bi naštevali še več izletov, na primer do Trave in Drage, pa spet na Bloke in do Cerkniške ter Lož in nazaj prek Poljan v Loški potok. Lovci imajo v teh krajih dovolj priložnosti, saj je v gozdovih veliko divjadi, celo medveda lahko prepodite na pohodu skozi gozdove. Kraji okrog Loškega potoka so znani iz NOB. Vsak domačin bo vedel veliko povedati, kako je bilo v tistih dneh, saj številni grobovi in spomeniki pričajo o velikih žrtvah.

Nekaj podatkov o turizmu v Zgornji Savinjski dolini

V Zg. Savinjski dolini so v prvi polovici letošnjega leta zabeležili skoraj za 31% več nočitev tujih in domačih gostov. Relativno je to število visoko, toda absolutno ne, ker gre tu le za nekaj več kakor 6000 nočitev. V juliju je po podatkih zavoda za statistiko v Celju število nočitev nekoliko upadlo, toda ne v vseh turističnih krajih. Precej manj jih je bilo v Logarski dolini (za skoraj 37%), v Solčavi enako, v Lučah za 28% in enako v Ljubnem.

Gornjegrajski turizem je letos na splošno dobro uspel, ker je turistično društvo marljivo delalo. Turistična delavka Rozika Rifelj v Gornjem Gradu pravi, da toliko gostov — julija so imeli kar 4293 nočitev, kar je skoraj toliko kot v vsej ostali Zg. Savinjski dolini ta mesec — še nikoli ni bilo. Osebni stiki, nizke cene, prijaznost, dobra propaganda in zainteresiranost vseh prebivalcev Gornjega Grada so privedli kraj do tega, da je bil v mesecu juliju daleč najbolje obiskan.

V Zg. Savinjsko dolino pa pride tudi precej tujcev. Julija je bilo največ tujih nočitev v Mozirju — 195, v Logarski dolini in tudi v Gornjem Gradu. -čič

80 - letnik na pragu velikega razvoja

Tridesetletni program za razvoj zdravilišča Slatina Radenci

Pred dobrim mesecem je ena najbolj znanih slovenskih vasi — Slatina Radenci — proslavila jubilej nosilca svoje popularnosti, osemdesetletnico zdravilišča, ki je s svojimi zdravilnimi vrelci poneslo sloves kraja daleč preko meja domovine.

Že sam program proslav je potrdil, da ta jubilej ni le pregled doseženih uspehov v dosedanjem razvoju zdravilišča. Nov olimpijski bazen, otroški bazen, obnovljena kavarna in weekend naselje, ki so jih ob tej priložosti izročili svojemu namenu — vse to priča, da je proslavljeni osemdesetletnik šele na pragu intenzivnega razvoja.

Blagodejen mir okoli stare Terapije in zdraviliških domov je nedvomno eden izmed zdravilnih vplivov, na voljo vsem, ki prihajajo prazniti predpisane kozarce slatinske vode. Na zgornji terasi, v tako imenovani rekreacijski coni onstran parka, pa živahen živ-žav s kopališča oznanja začetek novega obdobja v starem zdravilišču.

Gostje v Radencih niso več sami bolniki in okrevanci, vedno več je tistih, ki prihajajo na oddih in razvedrilo. Tudi načrti in maketa o urbanistični ureditvi kraja v naslednjih tridesetih letih, ki so državljanom na vpogled v Slatinskem domu, potrjujejo, da se bo zdravilišče razvijalo upoštevajoč poleg zdravstva najširše možnosti za rekreacijo in turizem.

OD SEDANJIH 300 NA 800 LEŽIŠČ

V Radencih so prvi med našimi prirodnimi zdravilišči izdelali program urbanističnega razvoja, kot zahteva zakon o naravnih zdraviliščih. Živahna aktivnost uprave zdravilišča za ureditev kraja pa je bila očitna, že preden je občinski ljudski odbor sprejel ustrezen odlok.

S športnimi in z rekreacijskimi objekti privabljajo nove in nove goste. Nekoliko manjši dotok zavarovancev jim ne ogroža rentabilnosti, ker je dovolj drugih gostov, med njimi precej tujcev.

Naraščajoči dotok turistov pa seveda nenehno stopnjuje pomanjkanje nočitvenih zmogljivosti zdravilišča. Glede na to so v Radencih pri uresničevanju urbanističnega programa dali prednost gradnji novih ležišč. Začeli so se pripravljati na gradnjo hotela z dietno restavracijo. Gostinsko-rekreacijski program pa predvideva v prihodnjih letih še dva hotela. Tako bodo nočitvene zmogljivosti, vštevši nove sobe zasebnih gospodinjstev, ki jih urejajo, porasle od sedanjih 300 na 800 postelj.

60 MILIJONOV STEKLENIC SLATINE NA LETO

Čeprav naj bi se skladno razvijale vse tri temeljne postavke urbanističnega programa — zdravstvo, turizem in rekreacija — bodo posvetili vso skrb organizaciji zdravstvene službe v zdravilišču. To bodo dosegli z novimi ordinacijami, laboratoriji in s sodobno opremo. Zdravilišče štipendira 3 zdravnike, v kratkem dobijo specialista — internista in tako bodo postopoma izboljšali pogoje za zdravljenje gostov. Zobno ambulanto zavarovanci že zdaj s pridom izkoriščajo.

Velik napredek predvidevajo pri črpanju zdravilne slatine. Vrelec v Boračevem, ki je lani dal 12 milijonov steklenic ve, bodo še modernizirali. Obrata za polnjenje steklenic v Petajncih in Radencih pa bodo združili in uredili novo polnilnico v središču Radenci, ki naj bi dala ob izkoriščanju ostalih vrelcev 60 milijonov steklenic slatine na leto.

Bolj kot zadostne količine mineralne vode pa je za Radence problematična zagotovitev zdrave pitne vode — te namreč v slatinskem bazenu primanjkuje. Urbanistični program predvideva za ureditev vodovoda dve varianti — katera od obeh bo sprejeta, pa bodo pokazala raziskovalna dela.

ELDORADO ZA LOVCE IN TURISTE

Odkar je nova severna magistrala močno približala Radence drugim središčem, parkirajo v kraju vsakodnevno vrste avtomobilov najrazličnejših oznakih. Med turisti je vsako leto več lovcev, ki jih privabljajo bogata pomurska lovišča, saj je letos za odstrel okoli 8000 fazanov, pa jerebic in razne divjadi.

Nič manj privlačno ni v poletnih dneh kopališče, saj so minulo nedeljo prodali 4000 vstopnic. Kavarna, lepo na novo urejena, pa je v zadnjem mesecu ustvarila več prometa kot prej vse leto! Turizem prinaša Radencem več kot rekreacija — to ni več skrivnost, marveč dejstvo, na katerega računajo tudi v bodoče.

Lovci iz Italije, Avstrije in drugod so skupaj z domačimi že stalni gostje v Radencih. Zato nameravajo v Radencih prevzeti tudi skrb za organizacijo lova za vse Pomurje. V Murski Soboti bodo odprli turistično-lovski biro in uvedli stalno dežurno službo, podobno pa kasneje tudi v Radgoni. Turistično-informativno službo, zlasti pa menjalnico tujih valut bo treba za to območje čimprej učinkovito izboljšati; te naloge se v direkciji zdravilišča dobro zavedajo. Za razvedrilo turistov in ostalih gostov gradijo tudi pokrito strelišče, pripravljajo programe izletov in raznih zabavnih prireditev, kot so modne revije, koncerti itn.

Kar bodo v Radencih zgradili v prihodnjih treh desetletjih, pa ne bo služilo samo gostom. Zraslo bo tudi novo stanovanjsko naselje, ki bo imelo predvidoma 2000 prebivalcev, novo šolsko središče s športnim stadionom itd. Novi zeleni pasovi, asfaltirane ceste in poti — vse to bo zraslo skladno z našim največjim turističnim središčem na meji med Pomurjem in Slovenskimi goricami. (jp)

Avtobusno podjetje
SAP-TURIST
Vam nudi
na vseh dolgih progah
za prijetno vožnjo
tudi časopis
DELO
in
TT

● JESENICE

KRAJEVNI ODBORI SZDL TUDI LETOS TEKMUJEJO

Ker je tekmovanje med krajevnimi odbori SZDL, ki ga je razpisal občinski odbor SZDL, lani uspelo, je ObO SZDL Jesenice razpisal tudi letos podobno tekmovanje. Krajevne organizacije SZDL so poživile vsesplošno dejavnost, o kateri tedensko obveščajo občinski odbor SZDL. Med drugim so uvedli tudi akcijo za pridobivanje novih članov, saj je v jeseniški občini 16.483 volivcev pa le 13.346 članov SZDL. Občinski odbor stalno spremlja delo krajevnih organizacij SZDL na osnovi njihovih tedenskih poročil in v informacijah, ki jih redno izdaja. U.

V NOVIH UČILNICAH POUK

Poslopje metalurške industrijske šole na Jesenicah, v kateri je tudi tehnična srednja šola, je bilo grajeno v glavnem za delavnice. Železarski izobraževalni center, ki upravlja celotno stavbo, zdaj preureja njene notranje prostore. V pritličju so iz učilnic za teoretični pouk že uredili delavnice za praktični pouk, medtem ko dela v prvem nadstropju še niso končana. S preureditvijo prostorov bo pouk dokaj laže potekal in ga delo v delavnicah ne bo več motilo. U.

● LOM POD STORŽIČEM

NOVA GOZDNA CESTA

Gradbeno podjetje Tržič gradi pod Storžičem novo gozdno cesto, ki bo predvsem za prevoz lesnih mas s Konjščice in z Javornika, kraji pod Storžičem pa bodo tako dobili dobro komunikacijo. Sredstva za gradnjo prispevata Gozdno gospodarstvo Kranj in tržiška občina. Letos bodo speljali 2 km ceste do Tiča, z gradnjo proti Javorniku pa bodo nadaljevali prihodnje leto.

● NOVA GORICA

Več kot milijardo dinarjev za zdravstveno službo

Pregled dela zdravstvene službe, ki ga je obravnaval svet za socialno varstvo in zdravstvo OLO Nova Gorica, je pokazal, da je ta služba napredovala, čeprav še niso odstranjene vse pomanjkljivosti in nesorazmerja. Tako so bili izdatki za zdravstvo v okraju Gorica v minulem letu 1,3 milijarde ali 12.550 din na prebivalca. Pri tem niso všteti stroški za tiste, ki so bili na klimatskem zdravljenju in zdravljenju v bolnišnicah izven okraja, niti niso všteta terapevtska pomagala in nadomestila za plače zavarovancev. Investicije za zdravstvo pa so znašale približino 190 milijonov, od tega več kot 100 milijonov dinarjev za nove gradnje. Največ je investirala občina Nova Gorica, ki gradi zdravstveni dom (143,6 milijona), najmanj pa občina Ajdovščina (4,5 milijona din), čeprav se v tej občini najbolj poslužujejo zdravstvene službe.

V občini Idrija, ki ima v evidenci največ tuberkuloznih bolnikov, so zabeležili sorazmerno najmanj patronažnih obiskov v dispanzerju, prav také pa tudi majhno udeležbo pri cepljenjih. Tudi sorazmerno velika potrošnja zdravil v občini Ajdovščina ni povsem utemeljena. V okraju je 15 splošnih in 5 otroških ambulant s povprečno 42,9 zdravniških pregledov na dan pri enem zdravniku. Lani je bilo opravljenih skupaj 311.427 pregledov, od tega je bilo skoraj 80 tisoč prvih pregledov. Razen tega je še 22 posvetovalnic za matere in otroke, 3 otroški dispanzerji in 4 šolske ambulante. Otroškega dispanzerja še nima edinole občina Tolmin, kjer pa so sami že začeli graditi zdravstveni dom. —jp

DELO na Vaš

Naš fotozapisek

Na nove avtobusni postaji v Gornji Radgoni se odvija ves dan živahen avtobusni promet. Skozi Gornjo Radgono vozi vsak dan v obe smeri okrog 30 avtobusov v Ljubljano, Maribor, Lendavo, Mursko Soboto, Ptuj in nekatere druge kraje. Redno avtobusnih prog vzdržuje Avtobusni promet Maribor, nekaj prog pa imajo tudi SAP Ljubljana, Ljubljana Transport in Slavnik Koper. Foto: M. Kos

Napad na švicarskega zgodovinarja v Heidelbergu

V zahodnonemškem mestu Heidelberg je desničarska Nemška državna stranka priredila ciklus predavanj in diskusij o vprašanju, kdo je kriv, da je prišlo do druge svetovne vojne. Sodeloval je tudi znani švicarski zgodovinar Rudolf von Albertini, ki je izredni profesor na heidelberški univerzi. Ko je v svojem predavanju postavil trditev, da je za drugo svetovno vojno kriva izključno samo Nemčija, so ga udeleženci diskusije fizično napadli in ga izgnali iz dvorane. Del zahodnonemškega tiska ga je napadel, češ da je »užalil ves nemški narod«, in zahteval, naj mu onemogočijo predavanja na nemških univerzah.

Cejlonska predsednica ne bo šla v London

Predsednica cejlonske vlade Sirimavo Bandaranajke je izjavila, da se ne bo udeležila sestanka šefov držav Commonwealtha, ki bo 10. septembra v Londonu. Na tem sestanku bodo predvsem obravnavali problem Skupnega trga in pogojev, pod katerimi bi bile države Commonwealtha pripravljene pristati na pristop Velike Britanije k evropski integraciji. Sodijo, da bo cejlonska predsednica vlade ostala doma zaradi tega, ker se Cejlon trenutno bori s številnimi gospodarskimi težavami in ker so tudi med zadnjimi bruseljskimi pogajanji v glavnem uredili problem izvoza cejlonskega čaja in bombaža v razširjeni evropski Skupni trg.

Dva milijona turistov v Angliji

V Angliji so letos dosegli rekord v tujskem prometu. Kakor poročajo, je prišlo doslej že dva milijona turistov. Na prvem mestu so Američani z 240 tisoč obiskovalci. Največ turistov je obiskalo London, za njim so Devon, Edimburg in jezerska področja.

Kraja tajnih dokumentov

V Hitchinu, Anglija, so iz neke tovarne ukradli več kot dve sto kilogramov raznih »tajnih in zaupnih« dokumentov v zvezi z izdelavo vodljivih raket. Do tatvine je prišlo med počitnicami. Da je šlo za krajo samo teh zaupnih dokumentov je videti tudi po tem, ker so pustili ves denar ter so izpraznili samo štiri velike predale, kjer so bili dokumenti in fotografije. Med ukradenimi dokumenti so bili tudi taki, ki so velikega pomena za državno varnost.

Jugoslovansko-italijanski obmejni promet

V sedmih letih, odkar je bil v Vidmu podpisan sporazum za maloobmejni promet med Jugoslavijo in Italijo, je bilo v obeh smereh 44 milijonov prehodov, od teh 32 milijonov samo na področju tržaške province.

Prvi avtomobil skozi montblanški predor

Štirje francoski tehniki so s »Spačkom« bili prvi, ki so z avtom prevozili novi predor pod Mont Blancom, katerega so pred nedavnim prebili. 11 km so vozili 1 uro in 55 minut. Vožnja je bila zelo težavna ter so morali na več mestih avto celo prenašati, ker je na cestišču še vedno dosti skal in gramoza. Največ težav so imeli na delu, ki so ga prebili Francozi, na italijanski strani je šlo hitreje ter so 5800 m prevozili v 15 minutah. Na tem delu ni bilo več zaprek in je cestišče že očiščeno.

Na italijanski strani so se hoteli odpeljati še v Courmayeur, toda jih italijanska policija ni pustila, ker predor »uradno« še ni odprt za promet. Po kratkem počitku so se odpeljali nazaj na francosko stran.

V ZDA upada promet na železnicah

Razne statistike kažejo, da promet po železnicah v zadnjih letih v ZDA vedno bolj upada. Na glavni prometni žili »Lehigh Railroad« skozi Pensilvanijo je leta 1945 bilo še dva milijona potnikov. Ko so pa zgradili avtomobilsko cesto Philadelphia — Pittsburgh se je promet po železnici zmanjšal za 90%. Leta 1960 se je po tej železnici pripeljalo samo še 250 tisoč ljudi. Avtomobilski tovorni promet je v zadnjih letih narastel za 300 odstotkov. Problem je v tem, da tudi industrija daje prednost avtomobilskemu prometu, ki je hitrejši in cenejši. Tako železniške družbe vedno bolj životarijo in iščejo izhod iz sedanjega položaja.

Prizor z riadske ulice

SAUDOVI UPORNI PRINCI

Razcep v Riadu

Odmaknjeno peščeno prostranstvo Arabskega polotoka, ki se imenuje Saudijska Arabija, je vzbudila pozornost ob kuvajtski krizi, pa potem, ko se je začela žolčna polemika med Kairom in Riadom, najnovejši povod za to, da tisk spet piše o tej odmaknjeni državi, pa je globok spor v kraljevi družini, ki je postal javen 15. avgusta, ko je kraljev brat emir Talal na tiskovni konferenci v Bejrutu hudo napadel fevdalni režim svojega brata in zahteval za Saudijsko Arabijo demokratične reforme.

— Kakšni so odnosi med kraljem Saudom in njegovim bratom, prestolonaslednikom Fejsalom?

— Njuna nesoglasja so se vrtela samo okrog razdelitve ministrskih položajev. Fejsal je hotel postati predsednik vlade. Videti sta kot pes in mačka, kadar pa občutita skupno nevarnost, pustita drobne medsebojne prepire ob strani in sta zaveznika.

— Kako pa ostali princi?

— Noben princ ni z nami (svobodnimi emiri). Kralj Saud jih vse terorizira. Toda to ni važno, kajti mi računamo na podporo naroda. Narod samo čaka na naše znamenje...

— Kako pa plemena, za katera pravijo, da so slepo vdana kralju?

— Plemena so med seboj razprta zaradi bede in lakote. Nimajo ne hrane ne orožja. Živijo kot pred 4000 leti. Predstavljajo pa tri četrtine prebivalstva. Njim je vsega dosti...

Ali si predstavljate, da v atomskem stoletju ne vedo ničesar, ne samo to, kaj se dogaja po svetu, marveč ne vedo niti, kaj se dogaja pri sosedu.

Dejali boste: »Zakaj pa ste tako dolgo čakali?« Odgovarjam: »Hoteli smo prepričati Sauda in druge, da so potrebne postopne reforme.« Saud je vse obljubljal, potem pa nas je stisnil v klešče, tako da se nismo mogli niti ganiti. Bili smo pod stalnim nadzorstvom.

Bili smo v popolnem gospodarskem kaosu. Ne Saud ne njegovi ministri niso imeli nobenega načrta, kako priti iz nje. Toda vsi so se samo posmehovali, kajti imeli so zagotovljen dohodek od nafte; ta vir nikoli ne usahne...

— Ali predvidevate nacionalizacijo naftne industrije, kot so to storili v ZAR?

— Mar naj nacionaliziramo puščavo? Pri nas ni industrije. Sem proti nacionalizaciji petrolejske industrije.

— Ali je res, da svobodni emiri niso zadovoljni s polovičnim dohodkom od nafte po načelu »fifty-fifty«?

— Tega nisem nikoli rekel. Dejal sem samo, da bi bile petrolejske kompanije pripravljene plačevati tudi večji procent, toda spričo stanja v deželi za to niso stimulirane; dobro vedo, da gre vse, kar plačujejo od izkoriščanja nafte, v žepe odgovornih funkcionarjev.

— Kakšno bi bilo idealno razmerje za razdelitev dohodka od nafte?

— Japonci nam plačujejo 57 odstotkov. To bi bil minimalen, še razumen odstotek. Osebno poznam direktorje nekaterih kompanij, ki bi bili pripravljeni zvišati dosedanji odstotek.

— Ali vam kdo pomaga v vaši akciji proti Saudu?

— Računamo na narod in samo nanj, da bi izvedli reforme, ki so potrebne deželi. Sprejeli pa bomo tudi pomoč vsake dežele, ki veruje v naše ideale. Smo za nevtralizem, za nevtralizem Švice ali predsednika Naserja, ali recimo za indijski nevtralizem.

— Ali bi sprejeli tudi pomoč ZSSR?

— Sem proti komunizmu, toda delam razliko med komunizmom in med ZSSR kot državo. Pripravljen sem sodelovati z vsako državo, ki spoštuje našo neodvisnost.

— Ali obstajajo možnosti za sporazum med vami in kraljem Saudom?

— Ne.

— Ali bodo petrolejske kompanije podprle kralja?

— Kompanije dobro poznajo Sauda, prav tako pa vedo, na katero stran se bo nagnil narod v aktivnem boju. Nisem imel namena načenjati spora v javnosti. Dovolj dolgo sem molčal v upanju, da se bodo stvari nekako uredile. Toda Saud se je šel diktatorja in nas ni poslušal. On je odgovoren za nastali položaj. Mi bomo šli naprej in v kratkem bomo doživeli zmago slavje. Petrolejske kompanije to dobro vedo.

S tem je bil intervju zaključen.

Spor v kraljevi družini, ki ga je javnosti odkril emir Falal, je dolgotrajen spor med »modernizatorji« in »tradicionalisti« v vrstah saudijske elite. — Po smrti kralja Ibn Sauda 1953. se je namreč v Saudijski Arabiji do neke mere uveljavila skupina ljudi, ki so prepričani, da bi morala tako bogata dežela, kot je Saudijska Arabija (royalities, ki jih ameriške družbe plačujejo za izkoriščanje nafte, gredo v stotine milijonov) dobiti ustrezno moderno upravo in gospodarstvo. V zadnjih desetih letih je imela ta skupina nekaj konkretnih uspehov. Država je prvič v zgodovini dobila državni proračun, formirana je bila vlada po vzorcu modernega kabineta z resori, ustanovili so poseben odbor za razvoj države. Odgovorne funkcije so dobili tudi v Evropi študirani ljudje, izven kraljeve družine.

Toda to je bil počasen, zapleten in vijugast proces, prepleten z najraznovrstnejšimi dvorskimi in plemenskimi intrigami. — Prestolonaslednik Fejsal je moral v »prostovoljno« pregnanstvo v inozemstvo, čeravno je veliko prispeval k modernizaciji državnih financ. Sedaj se je sicer vrnil in postal podpredsednik vlade ter zunanji minister, toda emiru Falalu in nekaterim »modernizatorjem« to ni zadostno jamstvo, da bodo šle reforme normalno pot naprej. Zato so Falal in nekateri drugi »reformatorski« člani vlade odstopili. Spor, ki so ga doslej smatrali za družinsko stvar, je postal pravi politični problem, ki spričo svojih razvojnih vidikov in perspektiv, ki jih odpira, začenja zanimati širšo politično javnost, saj gre za globoke notranje spremembe (v merilih, ki veljajo za Saudijsko Arabijo), pa tudi za zunanjepolitično orientacijo; skratka gre za manifestacijo prizadevanja, da dežela v čim krajšem času preskoči iz XV. v XX. stoletje.

Podrobnejših poročil o tem procesu iz razumljivih vzrokov ni. Intervju, ki ga je dal emir Talal dopisniku AFP v Aleksandriji pa daje vsaj delno sliko o položaju v deželi ter o namenih in težnjah saudijskih »reformatorjev«, ki so si v izgnanstvu nadeli ime »svobodni emiri«, kar dovoljuje paralelno primerjavo s »svobodnimi oficirji« v Egiptu.

Talal je takole začel svoj pogovor o domačih razmerah:

— Nisem socialist, kot me hočejo nekateri prikazati. Želim samo socialno pravičnost. V Saudijski Arabiji je 8 milijonov ljudi; deset tisoč jih dejansko živi, ostali pa počasi umirajo zaradi bolezni, bede, lakote. Nihče ne sme ničesar vprašati, ker bi to smatrali za upor proti režimu, za kar je določena smrtna kazen.

Prvi „prepirček" v vesolju

Švedski radio je objavil kratko poročilo, ki ga je označil kot »prvi vesoljski prepirček v zgodovini«. Gre za registracijo kratkega razgovora ob 14,01 (po našem času) med kozmonavtom Nikolajevim in kontrolno postajo na Zemlji.

Razgovor je potekal takole:

— Pri zadnji napovedi časa ste se zmotili za pet minut. Kontroliral sem. Ura ni bila 15,12 po moskovskem času, kot ste dejali, temveč 15,07.

— Dajte mi drugo napoved časa. Me slišite...?

— Slišim vas odlično. —

— Hudimana, ali mi boste že dali časovno napoved! —

— Ne, ne! Napovedujete na napačen način. —

— Ne, poslušajte me. —

— Dejal sem vam, da me poslušajte! —

— Naučil vas bom, kako se napove točen čas. —

— Sedaj je točno 15,09; 15,09; 15,09.

— Vnimanje — pozor! —

— Poslušam! —

Tedaj je Nikolajev dejal z mirnejšim naglasom:

(Pomlad ena, postaja na Zemlji)

— Ali se vam ne zdi, da je to pravilen način, kako se napoveduje točen čas?

— Tako se napoveduje.

Po odgovoru z Zemlje, so bile zadnje besede Nikolajeva: »Tukaj Sokol, tukaj Sokol...«

GRČIJA

V pričakovanju Johnsona

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

ATENE, avgusta. Tukajšnje časopisje je posvetilo obisku ameriškega podpredsednika Johnsona v Grčiji (prišel bo konec tega ali v začetku prihodnjega meseca) toliko komentarjev, kolikor jih ni niti obisku ameriškega predsednika Eisenhowerja pred tremi leti.

Takoj potem, ko so v Beli hiši objavili sporočilo o Johnsonovem obisku, je premier Karamanlis izrazil »posebno zadovoljstvo svoje vlade«, ker vidi v tem obisku »še eno znamenje ameriškega zanimanja za Grčijo«. Ta obisk bo po njegovih besedah potrdil pristnost medsebojnih zvez in dal priložnost, da na visoki ravni razpravljajo o vprašanjih, ki zanimajo obe strani. Časopisje obširno in dokaj različno komentira pomen in cilj Johnsonovega poslanstva ter vprašanja, ki jih bodo obravnavali.

Kot zmeraj, kadar gre za obisk ameriškega državnika, je osrednje vprašanje ameriška pomoč. Tokrat pa je po sredi nezadovoljstvo zaradi tega, ker so ZDA Grčiji prenehale pošiljati pomoč. Atensko časopisje poroča, da bo Johnson prispel v Atene na željo predsednika Kennedyja. Iz teh informacij sledi, da bi ameriški predsednik rad neposredno zvedel, kakšne so posledice ukinitve pomoči Grčiji. Časopis »Katimerini«, ki je blizu vlade, navaja, da Grčija zelo potrebuje ameriško pomoč zaradi tega, da porabi za vojaške izdatke 45 odstotkvo proračunskih sredstev. Grška vlada, pripominja časopis, je pred dilemo, ali naj omeji vojaške izdatke ali pa okrni na minimum financiranje programa za notranji razvoj, kar bi lahko oslabilo grške pozicije pred njenim vstopom v Skupni trg in imelo tudi nevarne moralne in politične posledice.

Domnevajo, da ima Johnson nalogo preučiti, če bi bila smotrna revizija sklepa o pomoči, oziroma če bi bilo smotrno najti kako drugo metodo za zadostitev grškim potrebam. Navajajo, da bi ta »druga metoda« bila ali posebno ameriška pomoč ali poravnava vojaških izdatkov iz skladov NATO. ZDA, piše vladni »Kiriks«, morajo poznati probleme, ki tarejo Grčijo, da bi ji lahko pomagale. Ko se poteguje za nadaljevanje ameriške brezplačne pomoči, navaja vladno časopisje razen ekonomskega položaja v državi predvsem geografski položaj Grčije in dodaja, da bo ena najpomembnejših tem na bližnjih grško-ameriških razgovorih politična in vojaška situacija na balkanskem področju.

Opozicijsko časopisje pa vztrajno insistira na še enem vidiku Johnsonove misije. Po mnenju opozicijskih krogov bo Johnson obravnaval tudi notranjepolitični položaj v Grčiji. Pri tem imajo v mislih zlasti politično vzdušje, ki je posledica lanskoletnih parlamentarnih volitev, o katerih trdi opozicija, da niso bile pravilne. S tem hkrati ne priznava niti legalnosti vlade, ki so jo setavili po teh volitvah. Komentatorji opozicijskih časopisov menijo, da se bo vlada prizadevala izkoristiti Johnsonov obisk, da bi si utrdila svoj položaj.

Liberalni časopis »Elfteria«, ki zastopa stališča Papandreuove unije centra, piše, da pričakuje Karamanlis Johnsonov obisk pod pezo političnih in ekonomskih problemov, da bi začrtal svojo nadljno smer. Ko ilustrira težaven položaj, v katerem se je znašla grška vlada, našteva ta organ meščanske opozicije med elementi, ki poslabšujejo že itak brezizhoden položaj, nadaljnji boj opozicije, vključno tudi možnost, da bi opozicija zapustila parlament, težave v zvezi s tujimi finančnimi viri in nezadovoljstvo raznih družbenih slojev.

Vladno časopisje je precej ostro napadlo trditve opozicije, da se bo Johnson v Atenah razgovarjal tudi o »notranjepolitičnem problemu«. Komentarje opozicijskih časopisov je ocenilo kot »poziv tujcem, naj se vmešajo v naše notranje zadeve«. Ali in koliko se bo ameriški podpredsednik »vmešaval v notranje zadeve« zaenkrat ni znano, prav kot se ne ve, ali se bo Johnson, ki ga v Grčiji prikazujejo kot Kennedyjevega odposlanca, razen s premierom Karamanlisom in drugimi grškimi državniki, sestal tudi s posameznimi grškimi opozicijskimi voditelji. Prav tako ni znan niti dnevni red uradnih ameriško-grških razgovorov. Jasno je le, da pripisujejo obisku izjemno velik pomen. Sodeč po dosedanjih komentarjih pričakujeta od obiska podpredsednika Johnsona nekatere koristi tako vlada kot tudi opozicija. Čeprav se ta pričakovanja glede politične plati obiska med seboj povsem razločujejo, kar zadeva finančno ekonomski aspekt, se stališča nasprotnih taborov — z izjemo opozicijske združene demokratske levice, ki nasprotuje povezovanju Grčije z ameriško politiko — v glavnem ujemajo.

Čedomir Stanković

ITALIJA

Turizem na drugem mestu

V Italiji je turizem prerastel okvire postranske gospodarske panoge, ki bolj zanima sociologe in ljudi, ki se ukvarjajo s folkloro kot pa gospodarstvenike, in je postal eden izmed temeljnih elementov v italijanskem gospodarstvu.

Da bi si ustvarili približno sliko o vlogi turizma v italijanski ekonomiki, ter o deviznih sredstvih, ki jih Italija pridobi z inozemskim turizmom, zadostuje nekaj primerjalnih številk.

● Leta 1961. je dobila Italija z izvozom prehrambenih artiklov 392 milijard deviznih lir, kar je skoraj za sto milijard manj kot znaša devizni priliv, ki ga je dal inozemski turizem (470 milijard lir). Tudi izvoz tekstilij je vrgel nekaj manj kot inozemski turizem, natančno 450 milijard deviznih lir. Po prilivu deviz je pred turizmom samo strojna industrija, ki je izvozila za 880 milijard lir.

● Leta 1961. je imela Italija za 330 milijard lir zunanjetrgovinskega primanjkljaja, se pravi, njen uvoz je za to vsoto presegal njen izvoz. Čisti devizni priliv inozemskega turizma, ki je znašal 400 milijard lir (70 milijard lir so zapravili Italijani s potovanji v inozemstvo), je ne samo pokril zunanjetrgovinski deficit, marveč je dal še devizne presežke, tako da se je zunanjetrgovinska bilanca kljub večjemu uvozu kot izvozu končala za Italijo zelo uspešno, posebno če upoštevamo še devize, ki jih v obliki zaslužka pošiljajo družinam italijanski izseljenci, pa najemnine za ladijski prostor, kar vse predstavlja v italijanski ekonomiki izredno važen element »nevidnega izvoza«.

Za letošje leto pričakujejo še večji finančni uspeh inozemskega turizma, kajti v vsej zahodni Evropi je očitna tendenca k nadaljnji turistični ekspanziji, medtem ko ostale gospodarske veje ne kažejo težnje k tako naglemu vzponu, ali pa celo stagnirajo. Seveda so italijanski strokovnjaki za turizem prilagodili »turistično politiko« potrebam množičnega turizma, ki je v veliki meri hkrati »nomadski turizem«, t. j. poplava motoriziranih turistov. Temu imperativu so prilagojene investicije v promet ter v najraznovrstnejše turistične kapacitete in obrobne dejavnosti. Nekaj let sistematične »turistične nege« se je pokazalo kot zelo rentabilna investicija — saj je inozemski turizem v sosednji republiki odstranil z dnevnega reda vprašanje vsakoletnega deficita ter na vseh borzah solidno utrdil liro.

M. S.

Zagovor za Salana na ploščah

Govor Salanovega advokata Tixier — Vignacoura na procesu proti šefu OAS Salanu se posneli na dve plošči »long play«. Plošči staneta 6000 starih frankov, izdali da po ju v »nakladi« 300.000. Posel se torej giblje v okviru 1.800,000.000 starih frankov. 8 odstotkov ali 110 milijonov starih frankov dobi avtor, t. j. Tixier. Maroški kralj Hasan II. je naročil 100 plošč.

POPOTNI ZAPISKI: ŠVICA

Pet milijonov in en milijon

Najprej nisem verjel, potem pa so mi tudi v Bernu potrdili, kar je zatrjeval lastnik züriškega hotela, v katerem sem stanoval: v Švici imajo samo 700 uradno registriranih brezposelnih. Švica je dežela z najmanjšim odstotkom brezposelnih. Samo Liechtenstein jim ima manj — namreč nobenega.

Poglavitni švicarski gospodarski problem je pomanjkanje delovne sile. Da bi to spoznali, ni treba prebirati statistik, zadostuje kratek obisk, v katerem koli švicarskem mestu, vasi ali podjetju. V hotelu, v katerem sem stanoval, ni bilo razen uradnika v recepciji in kuharice niti enega švicarskega uslužbenca. Pravijo, da Švicarji več ne pomivajo posode in pospravljajo sob, vse to delajo tujci. Na gradbiščih, ki jih je v Švici veliko, so razen inženirjev in tehnikov sami Italijani in Španci in tudi pomožni delavci v tovarnah so skoraj izključno samo tujci. Številka pove vse: v letošnjem poletju, računajo, je v Švici okrog milijon tujih delavcev — pri petih milijonih prebivalcev!

Konjunktura je »prevroča«, diagnosticirajo gospodarski strokovnjaki in se čudijo, kako da ni nič zalegla direktiva gospodarskega ministrstva, da letos število tujih delavcev ne sme preseči števila iz prejšnjega leta — 600.000. Švicarji so sicer disciplinirani in imajo dobro razvit instinkt za to, kaj je prav in kaj ne, toda počasnejši tempo povečevanja izvoza, ki je očiten, in strah pred hiperproukcijo jih doslej se ni pripravil k zmernosti. Notranji konzum se namreč veča in tujski promet je dosegel letos rekorde, naročila se množe — ne morejo brez tujih rok.

Toda medtem ko so znotraj države nacionalno vprašanje uredili dostojanstveno in zgledno, se z milijonom novih tujcev ne ujemajo povsem. V Zürichu sem večkrat naletel na neke vrste »rasno diskriminacijo«. Marsikdo je govoril o tujih delavcih kot o nekakšnem nujnem zlu, kot o elementu, ki moti in razburja. Velika težava je v tem, da ti delavci v »dostojnih« hišah ne najdejo stanovanja. V »Blicku« sem zasledoval značilno polemiko v pismih bralcev. Neka starejša ženska se je pritoževala, da ji mladi italijanski delavci v prenapolnjenem tramvaju niso hoteli odstopiti sedeža. Morala je ves čas stati in Italijani so se ji posmehovali. Že dva dni kasneje je sledil odgovor, v nepogljeni nemščini sicer, a oster: »Zakaj bi Vam odstopil prostor, če pa ravnate z menoj kot s črncem? Če se pojavim pred Vašimi vrati in vprašam za sobico, me odženete s praga kot psa. Vaša dekleta se nas ogibajo, ko da smo garjevi. Zakaj bi bil do Vas drugačen, kot ste Vi do mene?« Podpis: »Italijan iz tramvaja.«

»Vse to ni tako hudo,« mi je zatrjeval visok uradnik Nacionalne banke pri »fondue bourgignonne« v vegastem, a luksuzno opremljenem lokalu v starem delu Züricha. »Poznate pomen besede ‚bieder'? Taki smo namreč mi Švicarji: samosvoji, zapeti, spodobni in konservativni. Živahni in za naše pojme prehrupni način južnjakov nas iritira, zato ravnamo včasih nepravično do njih. Toda bodimo si odkriti: v precejšnji meri temelji naš sedanji standart prav na njihovem delu.«

Pogovor je stekel seveda tudi o najaktualnejši zahodnoevropski temi — o integraciji. Švicarji so prav takrat bili pod vtisom nedvoumnih izjav nekaterih politikov, da Švice ne bodo sprejeli v Skupni trg, če se ne ukloni vsem njegovim zakonom, če se torej ne odpove nevtralnosti.

»Nismo ravnodušni spričo integracijskega razvoja,« mi je razlagal gospodarsko podkovani mož, »toda živcev zaradi tega ne bomo izgubili. Deficit našega trgovanja z državami šestorice znaša 3 in pol milijarde frankov. Konkretneje: uvozili smo za več kot 7,3 milijarde, izvozili pa samo za 3,7. Na prvi pogled je situacija brezupna — saj nas bodo uničili, če zvišajo carine! Toda ali ne kažejo te številke, da nas prav tako potrebujejo kot mi njih? Ali bodo hoteli, da, ali bodo mogli tvegati izgubo tako dobrega kupca in trgovinskega partnerja? Gotovo, prišlo bo do nekaterih težav, vsaj nekaj tekstilnih tovarn bomo morali zapreti in strojegradnja bo prišla v zagato. Standart se bo gotovo znižal. Toda Švicar je po svoji naravi tak, da bo zlahka rasumel in ubogal, ko se mu bo reklo, da je treba zategniti pasove. Če bom popil še en kozarec, Vam bom povedal, da bomo rajši stradali in šli stanovat v podzemeljske jame, kot pa da bi se odpovedali nevtralnosti!«

Manj patetične, a po vsebini iste izjave sem slišal večkrat. Dvesto let trajajoča nevtralnost je tako močno prepojila Švicarjevo miselnost, da ne bo mogel prepustiti del svoje suverenosti Bruslju — še članstvo v OZN mu je bilo pretvegano. To stališče omogoča Švici v nemajhni meri kajpak tudi njen poseben položaj: v bankah na züriški Bahnhofstrasse se kopičijo milijardne vsote tujega kapitala. Rezerve Nacionalne banke v zlatu znašajo 2 in pol milijarde dolarjev. Manjša in tudi večja recesija Švici ne bo šla tako hitro do živega.

Med svojim potovanjem po Švici — preko Züricha v Lucern, Bern in Neuchatel — sem imel večkrat priliko pogovarjati se s Švicarji tudi o drugih njihovih problemih. O pretirani decentralizaciji oblasti, kar povzroča na primer, da v nekaterih kantonih cerkev je ločena od države, v drugih ne. O »referenditisu« in o počasnosti, s katero uvajajo moderna načela pri urejanju življenja zaradi prepogostih referendumov ter seveda o ženskem vprašanju, ki je morda najbolj črna pika v karakteristiki Švice.

Nihče, s katerim sem govoril, ni bil proti ženski volilni pravici, vsi so soglašali, da bi bilo treba ta sramotni madež na beli obleki švicarske demokracije odstraniti. Kako, da so že na petih referendumih to preprečili? Učiteljica na bernski šoli, tip sufražetke, kakršne srečamo danes samo še v Švici, mi je razložila, zakaj. Na referendumih odločajo vedno volilci iz kmečkih in gorskih pokrajin, kjer ljudje žive še na patriarhalen način in kjer gledajo na ženo kot moževo last. Toda tudi v delavskih in meščanskih krogih je odstotek »nasprotnikov« žena precejšen. Kajti vprašanje ženske volilne pravice je samo simbolična. Če bi dosegli rešitev tega vprašanja, bi postala žena enakopravna tudi v družini. Zdaj upravlja mož njeno premoženje in mu o tem ni treba polagati računa in v primeru nesoglasja med starši glede vzgoje otrok daje sodišče prednost in odločilno besedo očetu, in sicer načelno. Potem: žena bi bila neodvisci ne bo šla tako hitro do nejša tudi glede poklicev. Če se učiteljica poroči, mora skoraj vedno službo pustiti. Nekateri poklici, na primer sodniški in odvetniški, so ženskam nedosegljivi. Tudi glede plač so ženske na splošno na slabšem. »Vse to bi bilo drugače, če bi imele volilno pravico. Zato taki rezultati na referendumih. Tudi direktna demokracija ima svoje slabe lastnosti...«

Slavko Fras

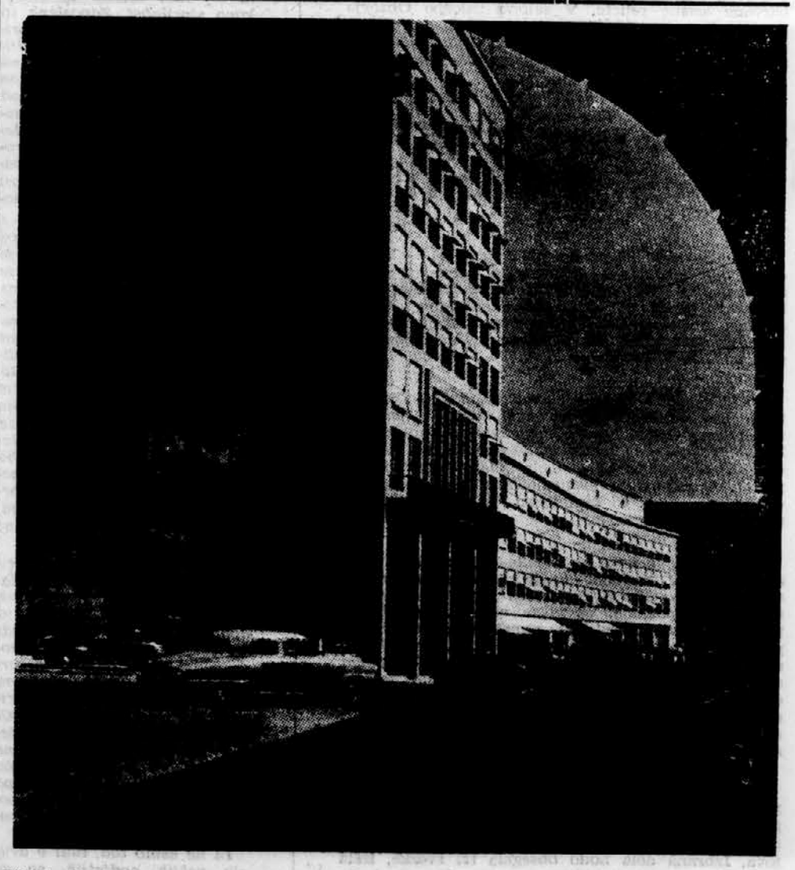

Züriška banka

V atriju dubrovniškega Knežjega dvorca

Višek solističnega in komornega sporeda

Knežji dvorec v Dubrovniku je bil zgrajen v prvi polovici 15. stoleaja na mestu tedanje stare kneževske rezidence. V svojem južnem krilu je imel vse do leta 1689 orožarno, zaradi katere je dvakrat doživel katastrofalno porušenje in požar. Obnovljen je bil v sredini 15. stoletja v razcvetenem gotskem stilu in je danes najlepša stavba starega Dubrovnika. 136 let potem, ko je Napoleonov vpad zrušil tisočletno Republiko, vrača prvi Dubrovniški festival leta 1950 temu mavzoleju svobode svoj prvotni izgled. Knežji dvorec postane nenadomestljiv dom kulturno-zgodovinskih dragocenosti starega Dubrovnika. Spremeni se v edinstveno festivalsko koncertno dvorano, v kateri skladnost kamnite arhitekture, z magično silo svoje lepote, razsvetljuje temo in dočara obiskovalcem čisto lepoto glasbene govorice. Poezija te arhitekture, združena z očarljivo močjo prefinjenega muziciranja, pod vedrim nebom toplih dubrovniških noči, še povečuje stik med umetniki in poslušalci in ustvarja izredno atmosfero.

V atriju Knežjega dvorca se vrstijo, v okviru Letnih iger, solistični in sinfonični koncerti domačih in tujih umetnikov. V drugi polovici festivalskega programa zasvetijo posebno pozornost tisti koncerti, ki pomenijo hkrati višek solističnega oziroma komornega dela festivalskega sporeda.

Ime petindvajsetletnega sovjetskega pianista Vladimira Aškenazija je danes znano po vsem svetu in njegov nastop v Dubrovniku je to slavo popolnoma opravičil. Mladi koncertant je učenec znanega pianista Leva Oborina in je tudi na Letnih igrah nastopil namesto svojega učitelja. Za svoj nastop si je izbral dela Mozarta (Sonata v d-duru K 311), Prokofjeva (Sonata štev. 6 op. 82) in Chopina (12 Etud op. 25). Izredna tehnična dovršenost, združena z odmerjenim temperamentnim muziciranjem, se je čudovito prilegala stilni interpretaciji posameznih del. Kristalnemu tonu v Mozartovi Sonati se je pridružila mogočna in sočna zvočnost v čustvenih vzponih Chopinove glasbe; pokazal je tudi nenavadne sposobnosti pri poustvarjanju del iz sodobne glasbene ustvarjalnosti (Prokofjev). Njegov program je bil namenjen specifični festivalski publiki, zato je tudi razumljivo, da je obsegal le ustaljena dela iz klavirskega repertoarja. Njegov nastop je pustil nepozaben vtis, vtis velikega pianista, ki si ga želimo slišati tudi v Ljubljani.

Baritonist Vladimir Ruždjak je eden izmed tistih jugoslovanskih pevcev, ki so si s svojimi umetniškimi kvalitetami pridobili največ priznanj. Poleg številnih gostovanj doma in v tujini je Ruždjak prejel tudi povabilo za gostovanje v Metropolitanski operi. Vendar mislimo, da je pravo, naravno težišče njegovega umetniškega udejstvovanja le koncertni oder, komorno muziciranje. Prvi del sporeda, na koncertu v Knežjem dvorcu, je obsegal vokalno liriko Schuberta, Musorgskega in Ravela. Izenačenost registrov, subtilno dinamično niansiranje, intonančna brezhibnost in stilno opredeljeno izvajanje, so glavne, najvidnejše odlike tega umetnika. V drugem delu koncerta je imel Ruždjak na programu koncertne priredbe narodnih pesmi. Izvajal je štiri Petrassijeve priredbe italijanskih narodnih pesmi, tri svoje obdelave jugoslovanskih narodnih motivov in pa štiri Brittnove priredbe francoskih narodnih. Ruždjak se nam je predstavil torej tudi kot skladatelj, kar pa se mu ni povsem posrečilo. Ob dovršenem Petrassijevem delu in duhoviti Brittnovi glasbi so njegove priredbe učinkovale medlo in neoriginalno. To pa seveda ni zmanjšalo lepega vtisa, ki ga je zapustil njegov koncert.

Poleg napovedanih La Salle Quartetta in Zagrebškega kvarteta je letos gostoval na Dubrovniškem festivalu tudi znani kvartet Vlach iz Prage. Omenjeni ansambel, ki ga sestavljajo odlični glasbeniki Josef Vlach, Vaclav Snitil, Josef Kodoušek in Viktor Moička, spada med vodilne tovrstne ansamble v Češkoslovaški in je stalen gost na različnih festivalih. Odveč bi bilo govoriti o vseh izrazitih muzikalnih in tehničnih kvalitetah tega kvarteta, ki nam je s svojo edinstveno vigranostjo podal dela Haydna, Smetane in Janačka. Predvsem razveseljivo je bilo, da so nam mojstri posredovali Godalni kvartet štev. 2 »Intimna pisma« skladatelja Leoša Janačka, ki ima svoje glasbeno ustvarjalno težišče na drugem področju, a je tudi v komorni glasbi ustvaril pomembne, intimne mojstrovine.

Alojz Srebotnjak

V dubrovniškem Knežjem dvorcu se glasba in raskošna arhitektura združujeta v bogato umetniško doživetje

O formalnih kvalifikacijskih stopnjah zaposlenih delavcev

Na zdravi poti

V Vitanju na Štajerskem se je lani spomladi v podjetju »Obrtnik« kot kovač zaposlil tovariš, ki je bil prej žagal les. Po približno desetih mesecih je napravil izpit za kvalificiranega delavca — strojnega ključavničarja in nato zahteval — višjo plačo. Ne zaradi povečane storilnosti, temveč zaradi spričevala.

Primer je klasičen za kopico podobnih, ki bi jih mogli najti v zadnjem času po mnogih podjetjih. Sodi v skupino problemov v zvezi s tečaji za pridobivanje kvalifikacijskih stopenj: polkvalificiran, kvalificiran in visokokvalificiran delavec.

Tečaji so imeli prvotno namen povečati znanje zaposlenih delavcev ter s tem dvigniti delovno storilnost in proizvodnjo. Polagoma pa so se spremenili v pomagala za napredovanje v službi, to je za formalne prehode iz nižje v višjo kvalifikacijsko stopnjo, kar je seveda povezano s povečanjem mesečnih osebnih dohodkov. Danes takšne kvalifikacije in tečaji za napredovanje v lestvici kvalifikacijskih stopenj resnično nimajo več prave zveze s težnjo po strokovnem usposabljanju kadrov v proizvodnji.

Dogaja se na primer tudi to, da je spričevalo napisano in podpisano celo prej, preden je kandidat sploh delal izpit in da zato niti ni nujno, da so podatki v spričevalu resnični. Tudi programi tečajev pogosto ne ustrezajo zahtevam, kakršne narekuje delovno mesto človeka, ki obiskuje tečaj.

Krivdo za takšna izrojena dejanja imajo v dobršni meri tudi posamezne gospodarske organizacije. Tam je namreč zaradi raznih objektivnih in subjektivnih vzrokov prevladovalo mišljenje, da je kvalifikacijska stopnja hkrati tudi merilo za človekovo storilnost. Zaposlene so zato tudi nagrajevali pod pritiskom teh formalnih kvalifikacijskih stopenj. Šli so na primer celo tako daleč, da odličnemu delavcu niso dali ustreznega plačila za opravljeno delo, dokler si petdesetleten ali še starejši strokovnjak ni prigaral spričevala o znanju, ki ga v svoji stroki ni mogel koristno uporabljati.

Prav zadnji čas, to je letos spomladi in poleti pa se je začela široka akcija zoper te formalne kvalifikacijske stopnje. Nagrajevati je treba človekovo storilnost, pri izobraževanju pa je treba stremeti za tem, da delavca ne kvalificiramo, temveč USPOSOBIMO, da bo svoje delo bolje opravljal kot ga opravlja zdaj. Kvalificiran je bil že prej, sicer ne bi mogel delati, kar je delal, pa naj bo to delo pometanje ceste, mesenje kruha, oranje s traktorjem, izkopavanje premoga, načrtovanje projektov ali kaj drugega.

Tudi v delavskem svetu podjetja »Obrtnik« je prevladala zdrava misel: odklonil je višjo plačo, ki naj bi jo dobil delavec samo zaradi spričevala. Sklenil je, da bodo v svojem podjetju odmerjali osebne dohodke glede na opravljeno delo in da spričeval o pridobitvi formalnih kvalifikacij ne bodo upoštevali, če delavec z delom ne pokaže, da je njegovo delo resnično več vredno, kot pa je vredno delo tistih, ki podobnih spričeval kot on nimajo.

In ne samo tod, tudi v drugih, večjih podjetjih so se odločili za odpravo kvalifikacijskih stopenj ter za nagrajevanje po delovnem mestu in doseženem uspehu na njem. Železarna na Jesenicah je bila najbrž med prvimi, ki se je odločila za tak korak.

Proces, ki se je začel, je spodbuden. Seveda ne bo niti preprost niti kratkotrajen. Prav zato bo treba z vsemi silami vpreči v vozi napredka ne le posameznike iz vrst političnih, prosvetnih in gospodarskih strokovnjakov, temveč vse ljudi, ki imajo s tem opravka. Če tega ne bomo napravili, potem bi bilo zaman geslo, da je v gospodarski organizaciji treba z izobraževanjem ljudi najprej povečati storilnost in tako povečati proizvodnjo podjetja, nato bodo šele mogli rasti osebno dohodki ljudi v podjetju.

J. S.

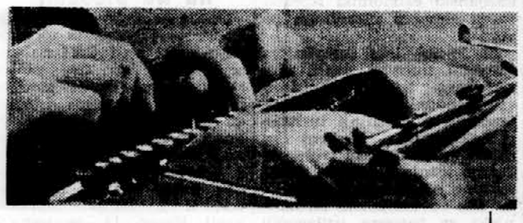

MARIBOR: dve razstavi — V mariborski umetnostni galeriji razstavlja Lojze Spacal grafike in barvane lesene reliefe. V salonu založbe Obzorja pa je odprta razstava krajin Josipa Pišofa z motivi iz severovzhodne Slovenije in morja. Za obe razstavi vlada v Mariboru precejšnje zanimanje.

ZADAR: 5000 let zadarske keramike — V Zadru bodo prihodnje dni odprli razstavo z naslovom »5000 let keramike in zadarskih muzejev«. Razstavili bodo več kot 300 eksponatov od neolitskih obdobij do današnjih dni. Keramika je last Etnografskega, Arheološkega in Mestnega muzeja iz Zadra.

PALIČ: »Prvi likovni susret Palića« — Te dni bodo na Paliču odprli razstavo del 70 likovnih umetnikov, članov umetniških likovnih kolonij iz Bačke Topole in Sente. Razstava, ki bo odprta do 30. septembra, bo imela tudi nagradni karakter. V okviru te kulturne manifestacije se bo v Paliču začel v septembru Kongres likovnih umetnikov Jugoslavije.

PRIŠTINA: odkrili so freske v samostanu Gračanica — V znanem srednjeveškem samostanu Gračanica so odkrili do danes nepoznane freske, katerih kompozicija, barve in vsebina dajejo material za nova znanstvena proučevanja o starosti, poreklu in arhitekturi tega samostana. Nove freske je odkrila ekipa restavratorjev pod debelim slojem apna na zidovih Priprate, ki jih je dal obnoviti patriarh Makarij v 16. stoletju. Doslej so domnevali, da je bil samostan zgrajen leta 1321, nova odkritja pa predpostavljajo, da je bil samostan ustanovljen že prej.

MOSKVA: izbrana dela Vsevoloda Kočetova — Moskovsko Državno založniško podjetje za književnost pripravlja izdajo izbranih del petdesetletnega sovjetskega pripovednika Vsevoloda Kočetova. Izbrana dela bodo obsegala tri zvezke, izšla pa bodo v nakladi 100.000 izvodov. V njih bodo vključeni romani »Mladost je z nami«, »Bratje Jeršovi« in »Vrvež«. Roman »Sekretar pokrajinskega komiteja«, ki je pred leti izzval v literarnih krogih Sovjetske zveze precej polemike in različne, pohvalne in negativne ocene, v izbrana dela torej ni vključen.

RABAT: premiera prvega domačega filma — V glavnem mestu Maroka so nedavno doživeli slavnostno premiero prvega domačega filma, ki ga je posnel mladi marokanski režiser Mohamed. Film nosi naslov »V ritmu strojev« in prikazuje razvoj industrializacije Maroka od dneva neodvisnosti do danes. Čeprav traja filma samo 20 minut, je bil pri občinstvu zelo lepo sprejet, ker je baje prepričljivo izraziti atmosfero novega življenja v Rabatu.

Mali kulturni izbor

Pevsko tekmovanje v Arezzu

V Arezzu nastopajo te dni v gledališču »Petrarca« že deseto leto zapored najboljši pevski zbori na mednarodnem tekmovanju vokalne polifonije. Prvi pevski festival v Arezzu so priredili pred desetimi leti ob 900-letnici smrti glasbenega teoretika Guida d'Arezza in kmalu se je prireditev uvrstila med najbolj znane mednarodne glasbene manifestacije.

Letos bo na festivalu v Arezzu nastopilo triinpetdeset zborov iz osmih držav. Na letošnje jubilejno tekmovanje so bili povabljeni le zbori, ki so na dosedanjih festivalih dobili prve nagrade. V Arezzu so doslej dobili nagrade ti-le jugoslovanski zbori: »Branko Krsmanović« in »Branko Cvetković« iz Beograda, Zbor beograjskih madrigalistov, »Vladimir Nazor« iz Zagreba in »Vinko Vodopivec« iz Ljubljane. Vendar nas na letošnjem festivalu v Arezzu zastopajo samo trije zbori — beograjski madrigalisti, »Vladimir Nazor« in »Vinko Vodopivec«.

Po pravilniku poteka pevsko tekmovanje v Arezzu v štirih kategorijah. Vsak zbor izvaja štiri skladbe — dve kompoziciji starih mojstrov in dve skladbi svojih domačih skladateljev. Tako je pevsko tekmovanje v Arezzu tudi široka tribuna za prikaz zborovske glasbene ustvarjalnosti raznih narodov.

V vsaki kategoriji so razpisane štiri nagrade. O njih bo odločala žirija, ki jo letos sestavljajo italijanski glasbeni kritik Franco Abbiati, pianist Arturo Benedetti Michelangeli, direktor festivala v Llangollenu William S. Gwynn Williams, skladatelj Guido Guerrini in predstavnik Jugoslavije, — skladatelj Slavko Zlatić.

Jugoslovanski zbori so se na dosedanjih festivalih v Arezzu že zelo lepo uveljavili in zato je možno, da bodo tudi na letošnji jubilejni prireditvi med samimi dosedanjimi nagrajenci dosegli nov uspeh.

Zahodnoafriški maski

Razstava afriške umetnosti

V Rodezijski nacionalni galeriji v Salisburyju so te dni odprli veliko razstavo afriške umetnosti z več kot 330 eksponati. Razstavo so priredili v okviru prvega kongresa afriške kulture, ki se ga poleg afriških umetnikov udeležujejo tudi znani strokovnjaki za afriško umetnost iz Velike Britanije, ZDA, Belgije, Francije, Švice in drugih držav.

Delegati na kongresu razpravljajo o skupnih vprašanjih afriške in evropske umetnosti. Ena izmed kongresnih tem je »Vpliv afriške umetnosti na evropske ekspresionistične šole«. Z razpravljanjem na kongresu je tesno povezana razstava v Rodezijskem nacionalnem muzeju, saj so na njej zbrane najboljše stvaritve afriške umetnosti.

Plastika, maske, slike in drugi eksponati za razstavo so bili izbrani in urejeni tako, da so vsaj delno prikazali razvoj izredno bogatega afriškega likovnega izraza. Najstarejšo umetnost zastopajo skrbno oblikovana glasbila, obredni plesni kostumi, maske in fetiši. Naslednji oddelek prikazuje afriško umetnost od 14. do 16. stoletja, v kateri vzbujajo posebno pozornost maske, bronasti kipci in plastika iz žgane gline.

V posebni dvorani so razstavljena izbrana dela afriških umetnikov ob reprodukcijah evropskih ekspresionističnih slikarjev. Zaključni oddelek razstave predstavlja netradicionalno umetnost sodobnih afriških likovnih ustvarjalcev.

Številni ugledni umetnostni kritiki so ocenili razstavo v Rodezijskem nacionalnem muzeju kot izredno umetniško manifestacijo, do kakršne se doslej še ni povzpela nobena druga razstava o afriški likovni umetnosti. Zaradi tega uspeha je Rodezijska nacionalna galerija sklenila, da bo razstavo afriške umetnosti uvedla kot stalno bienalno prireditev. Ta sklep je bil sprejet s priznanjem.

Nagrade TV festivala

Kot smo že poročali, je bil te dni v letnem dvorcu nekdanjega kralja Faruka na polotoku Momtaza pri Aleksandriji prvi mednarodni televizijski festival v ZAR. Prireditelji so zabeležili lep uspeh, saj se je njihovemu povabilu odzvalo štirinajst držav — Japonska, Madžarska, Demokratična republika Nemčija, Sovjetska zveza, Velika Britanija, ZDA, Kuwait, Češkoslovaška, Romunija, Argentina, Bolgarija, Tunis, ZAR in Jugoslavija. Ob tej široki udeležbi pa se je pokazala prva pomanjkljivost organizacije, premajhna skrb za izenačen tematski izbor televizijskih filmov. Udeleženci so prišli v ZAR z zelo pestrim programom, ki ga je bilo težko razporediti v tri tekmovalne kategorije: dokumentarne filme, televizijske drame in kratke igrane filme ter zabavni televizijski žanr.

Najvišje priznanje televizijskega festivala ZAR, »zlato sončno ladjo«, je dobila britanska družba BBC za film »Nehru, državljan sveta«. Drugo nagrado za dokumentarni film je dobila ameriška družba NBC za film »Prijateljstvo«, posnetke Glennovega vesoljskega poleta, tretjo nagrado v tej zvrsti pa je dobila japonska družba NHK.

Nagrado za televizijsko dramo je dobila Sovjetska zveza za delo s snovjo iz življenja demobiliziranih vojakov. Češkoslovaška televizija pa je dobila priznanje za zabavni žanr z oddajo »Izgubljena revija«. Drugo in tretjo nagrado v tej zvrsti sta dobili vzhodnonemška in britanska TV.

Jugoslovani so se iz ZAR vrnili brez priznanj. Na festivalu je jugoslovanska TV sodelovala z dvema filmoma, z »Zaustavljenimi gibi«, filmsko reportažo o našem kiparstvu, ki pa so jo predvajali brez spremnega komentarja, in pa z »Operacijo srca«, ki jo je posnela RTV Ljubljana. Na aleksandrijskem TV festivalu so bili kar trije filmi s to snovjo iz sodobne kirurgije, poleg našega še britanski in ameriški.

Nova biografija Dostojevskega

Te dni je pri moskovski založbi »Mlada garda« v knjižni zbirki »Življenje slavnih ljudi« izšla obsežna, popularno napisana biografija o Fjodoru Mihajloviču Dostojevskem. Knjigo je napisal znani sovjetski literarni zgodovinar Leonid Grosman, izšla pa je v nakladi 115.000 izvodov.

Leonid Grosman, ki se je začel kot biograf in literarni zgodovinar uveljavljati že pred oktobrsko revolucijo, sodi med najbolj pomembne proučevalce življenja in dela velikega ruskega pisatelja. Čeprav je pisal tudi študije in biografije o Puškinu, Turgenjevu, Ljeskovu in drugih starejših sovjetskih književnikih, sta vendarle njegovo glavno znanstveno področje življenje in delo Dostojevskega. Z njima se ukvarja že petdeset let in napisal je vrsto esejev, kritik, biografskih študij in komentarjev. Sedaj pa je življenje Dostojevskega obdelal še z literarnim prijemom.

V knjižni zbirki »Življenje slavnih ljudi« je založba »Mlada garda« v zadnjem času izdala tudi biografijo Vladimira Korolenka, ki jo je napisal G. Mironov in pa ponatis dela Mihaila Bulgakova »Življenje gospoda Molièra«.

Zdravstveni dom Šoštanj

razpisuje delovno mesto za:

MEDICINSKEGA LABORANTA

Pogoj: srednja šola za medicinske laborante. — Samsko stanovanje je zagotovljeno. Prejemki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Nastop službe s 1. 9. 1962 ali po dogovoru. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

6590

SPREJMEMO V SLUŽBO

hotelskega vratarja (recepterja)

z daljšo prakso.

Nastop 1. september. — Samsko stanovanje priskrbljeno. — Pismene ponudbe: hotel »Triglav« — Koper. 966

Državni ukrajinski narodni ansambel v Križankah

Veliko in lepo srečanje

Tudi odlični ukrajinski narodni ansambel, ki ga po njegovem umetniškem vodji imenujejo Verjovka, ni imel sreče, da bi premagal že kar usodno vremensko nenaklonjenost prireditvam v ljubljanskih Križankah. Imel pa je moč, da je že s prvo točko programa navezal nabito polni avditorij nase in v Križankah je nastalo redko pristno in prijetno razpoloženje, kakršnega ustvarja neposredna povezanost med izvajalci in publiko. Gostje so kljub nalivu, ki je pretrgal prireditev in jo v drugem delu okrnil, Ljubljani pripravili veliko in lepo srečanje z ukrajinsko narodno umetnostjo.

Ves program, s katerim so ukrajinski umetniki nastopili pri nas, je zaključena, učinkovito sestavljena celota, ki se naslanja na tradicije ljudske ustvarjalnosti in išče dopolnil v novejši umetniški tvornosti svoje domovine. Vendar je folklora, ki so nam jo prikazali v pesmi in v plesu, durugačna od tiste, jo gojijo naši folklorni ansambli s težnjo čim bolj neposrednega prenosa ljudske umetnosti v organizirano koreografsko obliko. To je bilo vidno predvsem v plesnih točkah. Člani Verjovke, sami izvrstni plesalci na ravni, na kateri skoraj ni razlike med solistom in zboristom, so nam pokazali folklorne plesne elemente Ukrajine v zelo skrbno in natančno naštudirani koerografski izvedbi. Videli smo, zlasti v kozaških plesih, pravi balet z virtuoznimi solističnimi vložki. Precizna koreografija, ki je skrbela za stopnjujoči se ritem in slikovito menjavo plesalskih skupin, pa je ustvarila tudi v tej, čisto plesno interpretirani folklori nadih improvizacije in prvinske odvisnosti od ritma. Svoj pomemben delež k učinkovitim nastopom baleta, ki ga vodi zaslužni umetnik Mihailo Čapovalov, pa so seveda prispevale tudi barvite in slikovite ukrajinske ljudske noše. Vendar se tudi te že odmikajo od pristnosti in prehajajo v gledališke oziroma plesne kostume.

Nič manj od plesov ni poslušalcev prevzela tudi ukrajinska pesem, bodisi stara ljudska z liričnimi ali temperamentno nagajivimi odtenki, bodisi novejša ponarodela in umetna. Zbor z izredno zlatimi glasovi in izvrstnimi solisti, podprt z orkestralno spremljavo izvirnih ukrajinskih glasbil, je znova in znova navduševal. Z vnetim ploskanjem so se poslušalci obenem zahvaljevali in prosili za ponovitve in dodatke. Navdušenje je od pesmi do pesmi raslo, vsak akord se je sproti spreminjal v uspeh. Ko so se ukrajinski gostje poslovili s pesmijo »Naj bo vse dobro pri vas in pri nas«, bi kljub pozni uri ves avditorij najraje začel znova gledati in poslušati.

S. Godnič

Z nastopa »Verjovke« v ljubljanskih Križankah: solist Vladimir Gančerov, zbor in orkester izvajajo ukrajinsko narodno pesem »Gledam v nebo« Foto: Švabić

Pojasnilo

V članku Pravopisna vojna (Delo IV, 223, str. 6-15. avg. 1962) trdi F. Bezlaj med drugim tudi tole: »Po zaslugi Breznika in Ramovša je bila v najširšem obsegu sprejeta pisava z -l- po etimološkem principu tudi v ljudskih tvorbah te vrste. Tri leta kasneje je Šolar v šolski izdaji pravopisa uvedel prvo praktično izjemo, da se v primerih, kjer bi si sledila dva -l-, piše -v-, na primer molivec. Prvi povojni pravopis je ostal zvest temu Šolarjevemu pravilu, ki je pravzaprav odveč . . .«

Zgornja trditev je v drugem delu čisto samovoljna in neresnična. Ni res, da bi bilo tisto pravilo postavljeno šele tri leta kasneje; ni res, da bi bil jaz v šolski izdaj pravopisa uvajal kako izjemo, ker izdaje nisem priredil jaz; ni res, da bi bilo omenjeno pravilo moje.

Res pa je: Ko je bilo banovini predloženo, naj SP 1935 odobri za šole, je banovinska uprava poslala meni knjigo v uradno oceno s prošnjo, naj zberem tudi vse očitke javne kritike, ki bi jih bilo treba upoštevati pred odobritvijo. V seznamu takih zahtev je bila tudi nedoslednost v SP 1935, ki na str. 23 (pod bralec) piše volilec -lca, na str. 277 (pod voliti) pa volivec -vca. Ta seznam je banovina poslala avtorjema s prošnjo, naj nedoslednosti in napake v dodatku k SP popravita. Avtorja sta prošnji ustregla in izdelala najpotrebnejše popravke (vsega skupaj ne prav 3 strani). Ti »Popravki k Slov. pravopisu — sestavila A. Breznik in F. Ramovš« so bili izdani hkrati z banovinsko odobritvijo SP 1935 za šolo še v letu izida. Tam je tudi popravek: Na str. 23. pod bešedo bralec črtaj: volilec -lca -lka in dodaj za besedo hiravka: in če stoji v zlogu pred to končnico l ali lj, n. pr. volivec, ponavljavec.« — Od tod je šlo pravilo v šolsko izdajo, v kateri je Breznik dodal novo poglavje O rabi nekaterih pripon, ki je domala tako izšlo tudi v SP 1950, a je bilo v SP 1962 predelano kakor ves uvod. Taka je torej zgodovina tega pravila; bil sem mu priča rojstva, nikakor pa avtor ali tudi le svetovavec.

Novost -avec -ivec v SP 1962 torej ni obremenjena z mojim imenom. Čemu se je F. Bezlaj zdelo potrebno vlačiti v prepir moje ime, mi je uganka. Kolikor sem podpisan sodelavec SP 1962, sem zanjo solidarno odgovoren in jo disciplinirano sprejmem. Nikakor bi pa F. Bezlaj ne smel zanašati v zgodovino slovenskega pravopisa napačnih trditev.

J. Šolar

Tovarna »UTENSILIA« — Ljubljana - Rudnik

sprejme:

1. **Kvalificiranega ali nekvalif. kovača,**
2. **polkvalif. ali nekvalif. delavca za skladišče,**
3. **več nekvalificiranih delavcev za transportna dela.**

6592

PETI DAN NA PLAVALNEM PRVENSTVU EVROPE

Spet žetev rekordov

Svetovni rekord nemške ženske štafete 4x100 m mešano — Druga zlata kolajna za Ingrid Krämer

Leipzig, 23. avg. — Danes dopoldne se je na evropskem plavalnem prvenstvu nadaljevala žetev rekordov. V samo dveh kvalifikacijskih točkah moških v štafetah 4 x 100 m prosto je izmed 11 nastopajočih kar osem zrušilo nacionalne rekorde. Najboljši čas je dosegla štafeta Anglije s časom 3:45,8, razen nje pa so plavale v času svojih državnih rekordov tudi štafete Nizozemske, ČSSR, Avstrije, Švedske, NDR, Italije in Poljske. V finale pojdejo Anglija, Švedska, SZ, Francija, NDR, Madžarska, Nizozemska in ČSSR.

V predtekmovanju moških na 200 m prsno je bil najboljši Nizozemec Van Empel, ki je v svoji skupini zmagal s časom 2:35,5, kar je obenem nov nizozemski rekord. Razen Empela so se uvrstili v finale še Mensonides (Niz.), Karetnikov in Prokopenko (oba SZ), Henninger (NDR), Lenkei (Madžarska), Thorman (NDR) in Wilkinson (Angl.).

V polfinalu žensk na 100 m z metuljčkom so zasedle najboljša mesta in se plasirale v finale: Noack (NDR), Hemskerk (Niz), Stenbaeck (Sved), Egervari (Madž.), Cotteril (Angl.), von Fircks (NDR) in Pirhoenen (Fin).

Popoldne so bile kot po navadi tri finalne discipline v plavanju, za uvod pa skoki. Tokrat so bile na vrsti skakalke s stolpa. Navzlic dežju, ki je padal med vso preizkušnjo, je bilo nekaj tekmovalk odlično razpoloženih, predvsem seveda dvakratna olimpijska in sedaj tudi evropska prvakinja Vzh. Nemka Ingrid Krämer, ki spet ni imela enakovredne tekmice: **Vrstni red: 1. Krämer (NDR) 107,96 točke, 2. Krutova (SZ) 95,72, 3. Schöpe (NDR) 90,88, 4. Perlmayr (Avs) 89,75, 5. Austen (VB) 88,70, 6. Sindelar (Avs) 86,32, 7. Kuznjecova (SZ), 8. Szabo (Mad).**

Na 200 m metuljček za moške sta le dva tekmovalca — Rus Kuzmin in Anglež Jenkins — prisajala v poštev za naslov. Rus je bil močnejši in je zmagal v času novega evropskega rekorda. **Zaporedje: 1. Kuzmin (SZ) 2:14,2, 2. Jenkins (VB) 2:15,6, 3. Sieber (NDR) 2:18,0, 4. Frischke (NDR) 2:21,5, 5. Pederson (Nor) 2:21,9, 6. Rastrelli (Ita) 2:22,3, 7. Fonseca (Por) 2:22,9, 8. Claret (Špa) 2:23,1.** — Jugoslovan Kuridža bi bil s svojim rezultatom iz predtekmovanja zasedel v tem finalu sedmo mesto.

Ogorčen boj in slijajne čase je navrgla ženska štafeta 4x100 m mešano. Potem ko Nizozemska tudi na uvodnem — hrbtnem — odseku ni dobila odločilne prednosti, so pokazale pravo moč Vzhodne Nemke. V postavi Pechstein, Schmidt, Göbel in Noack niso samo osvojile najvišji naslov, marveč so hkrati za celo sekundo izboljšale tudi svetovni rekord, ki so ga doslej imele Američanke. — Plasma: **1. NDR 4:40,1, 2. Nizozemska 4:42,9, 3. Velika Britanija 4:46,2, 4. Madžarska 4:52,3, 5. Švedska 4:52,9, 6. SZ 4:58,3, 7. Italija 5:05,2, 8. Francija 5:06,0.** Trije povsem izenačeni tekmeci pa so nastopili v finalu na 400 m prosto za moške. — Do 150 m je vodil domačin Wiegand, nato pa je prevzel vodstvo Nizozemec Bontekoe in zmagal pred Švedom Rosendahlom, ki je proti koncu postajal vse hitrejši. Vrstni red: **1. Bontekoe (Niz) 4:25,6, 2. Rosendahl (Sved) 4:25,8, 3. Wiegand (NDR) 4:26,8, 4. Lohnicky (ČSSR) 4:31,7, 5. Campion (Ita) 4:35,3, 6. Orlando (Ita) 4:35,4, 7. Johansson (Sved) 4:41,2, 8. Curtillet (Fran) 4:46,9.**

TATABANYA — Nogometaši Tatabanye so se plasirali v polfinale tekmovanja za Rappanov pokal. V povratni tekmi so premagali švicarsko moštvo Servette 6:1 (2:0).

Ekipa ljubljanskih kotalkarjev je nastopala po Makedoniji s prodornim uspehom. Slika prikazuje goste v prostorih skopskega sejma. Foto: TOF

Ljubljanski kotalkarji v Makedoniji

Ljubljanski kotalkarji so na povabilo Zveze športov Makedonije pred dnevi obiskali našo najjužnejšo republiko in z okrnjenim revijalnim sporedom gostovali v Skopju, Bitolju in Ohridu.

V Skopju je bilo za nastop ljubljanskih kotalkarjev veliko zanimanje in so Skopjanci oba večera napolnili veliko novozgrajeno halo Skopskega sejma, v kateri so Ljubljančani prikazali svoje veščine. Posebno navdušeno so pozdravili dolgoletna državna prvaka Tjaša Andrée in Petra Peršina, ki sta z virtuoznimi točkami očarala gledalce. Tudi ostali mladi ljubljanski kotalkarji so kvalitetno in skladno izvedli točke in želi obilo priznanja. Skopska publika je bila navdušena nad nastopom mladih gostov.

Zastopniki - Zveze športov Makedonije so bili ljubljanskim kotalkarjem sila hvaležni, ker so se odzvali njihovemu povabilu. Izjavili so, da so to gostovanje organizirali z namenom, da bi ta lep šport popularizirali tudi v Makedoniji. TOF

■ Iz Velenja poročajo, da se je »pravda« za stekleno palico, ki je edina ustrezala tako Lukmanu kakor Lešku in zaradi katere je Lukman minulo nedeljo tekmoval v Ljubljani, medtem ko je moral Lešek na start v Celju, končala. Lukman se je na treningu namreč tako poškodoval, da bržkone ne bo sposoben za nastop — vse do PEA, Lešek pa bo sedaj lahko uporabljal njegovo palico. Se zanimivost: pri nekem skoku za trening je Lešek dobesedno obvisel na stojalih.

TENIS V ZDA

Jovanović-Pilić v četrtfinalu

Brooklyn, 23. avg. Jugoslovanska teniška igralca Jovanović in Pilić sta se v igri parov plasirala v četrtfinale mednarodnega turnirja. Naša dvojica je najprej premagala ameriški par Jennings-Rawel 6:3, 6:4, 8:6, nato pa par Cromwell-Ranney (ZDA) 6:1, 6:1, 6:3. V četrtfinale sta se plasirala še Avstralca Laver in Stolle.

Bojadži tretji v plavalnem maratonu

Quebec, 23. avg. Nizozemec Willmse je zmagal na mednarodnem tekmovanju v maratonskem plavanju, in sicer na 16 km dolgi progi, ki jo je preplaval v 3;56:33. Huda borba je bila za drugo mesto med Jugoslovanom Bojadžijem in Kanadčanom Lacoursierom. V finišu je imel Kanadčan več moči in zasedel drugo mesto z znatno prednostjo.

Smrt na igrišču

Maribor, 23. avg. Na nogometnem igrišču v Ljudskem vrtu je včeraj popoldne nenadoma umrl 41-letni sodnik Dagobert Kolenc, ki se je nekaj minut po začetku tekme nenadoma zgrudil. Zdravniki so ugotovili srčno kap.

PRED XIII. KOLOM V ZVEZNI KOŠARKARSKI LIGI

Koši, koši, zanje gre!

V soboto ob 20. uri igra Olimpija doma s Crveno zvezdo

Jesenski del tekmovanja v zvezni košarkarski ligi se je tudi letos začel v znamenju že tradicionalnega dežja, kar pa nikakor ni zmotilo najboljših jugoslovanskih ekip, da so odigrale prvo (ali tretje jesensko) kolo v nadaljevanju z vso srditostjo.

Prvi so se pognali po točke igralci domače Lokomotive in Beograda v Zagrebu. Tekma je bila lepa, predvsem pa razburljiva, saj se vse do zadnje sekunde ni vedelo, kdo bo pobral dragoceni izkupiček. Odgovor na to vprašanje je zelo zanimal tudi ljubljansko Olimpijo. Ko so sodniki odpiskali konec derbyja XII. kola, je zagrebško občinstvo še dolgo časa burno pzdravljalo akterje tega srečanja. Lokomotiva je z enim košem v dobro požela najvrednejši uspeh sezone doslej. Zavoljo tega poraza je ekipa Beograda nekoliko zaostala in je za zdaj z enakim številom točk (18) kakor Lokomotiva na tretjem mestu, Zadar in Olimpija pa sta pred obema za dve točki. Zadrčani so preteklo nedeljo v Beogradu premagali Crveno zvezdo, ki se je že sprijaznila z usodo, da bi se letos pomaknila više od osmega mesta. Železničar iz Sarajeva in Mladost pa sta tako še prikovana na zadnja dva prostora.

Košarkarji Olimpije so v soboto zaigrali slabše, kakor smo pričakovali, po vsej priliki zato, ker še niso v pravi formi. Ko smo se o prihodnjih ligaških srečanjih Olimpije pogovarjali s trenerjem moštva Kristančičem, je dejal, da priprave — čeprav so se začele teden dni prepozno — potekajo po načrtu in je med igralci volje do dela na pretek. Če ne bo dežja, bo moštvo državnega prvaka do srečanja z Lokomotivo povsem nared in sposobno za veliki boj na Tuškancu. Olimpijci pa se bodo medtem že v soboto skušali oddolžiti ljubljanskemu občinstvu za slabo igro proti Radničkemu, tokrat v spopadu s Crveno zvezdo (tekma bo v soboto ob 20. uri s predtekmo Rudar : Tivoli ob 18.30).

Strelski izkupiček prvega jesenskega kola je bil vzlic vsemu zelo obilen. Vsa moštva so v njem dosegla 782 košev ali povprečno 156,4 koša na tekmi. Za vsako moštvo znaša torej povpreček 78,2 koša.

V soboto in nedeljo bodo na sporedu še tele tekme 13. kola, in sicer: **Radnički - Lokomotiva, Mladost - Zadar, Železničar (K) - Partizan, Beograd - Železničar (S).** -ic

KOŠARKARSKI TURNIR

ČSSR : Jugoslavija 75:42 (35:15)

Messina, 23. avg. Sinoči se je začel mednarodni turnir ženskih košarkarskih reprezentanc Bolgarije, ČSSR, Italije, Francije, Jugoslavije in Poljske.

V prvem srečanju je Bolgarija premagala Francijo 62:39 (31:19), v drugi tekmi pa je ČSSR odpravila Jugoslavijo 75:42 (35:15). Največ košev za Jugoslavijo sta dali Kalušević 12 ter Ferenc 13. Jugoslavija je nastopila brez Mrakove.

Novo igrišče na Ježici

Na Ježici so te dni dogradili asfaltirano košarkarsko igrišče. To je prvi športni objekt na prostem in sploh edino urejeno igrišče na tem koncu Ljubljane. Partizan na Ježici ima tri košarkarske ekipe: člane, mladince in mladinke. Moštva tekmujejo v ljubljanskih okrajnih ligah in so doslej odigrali že več kot 40 tekem. Vsa srečanja so bila na tujih igriščih.

Člani Partizana so se izkazali s prostovoljnim delom. Zdaj bodo uredili okolico igrišča in pričeli graditi atletsko stezo ter druge naprave. Razen telovadnice, ki so jo s prostovoljnim delom zgradili pred dvema letoma, bo Ježica dobila še mali stadion z igrišči za košarko in odbojko ter napravami za atletiko in telovadbo.

Novo igrišče bo prav gotovo privabilo v vrste Partizana precej novih članov. Imajo tudi kvalitetno vrsto dvigalcev uteži, jeseni pa se bodo mimo splošne vadbe bolj intenzivno ukvarjali še z atletiko. Košarkarske ekipe vodijo trenerji, ki so se usposobili na tečajih v Rovinju. J. S.

Nezanesljiv start novincev

Zadnjo in prvo prvenstveno nedeljo v novi sezoni se je razen v zveznem merilu pričel nogometni ples tudi na domačih — republiških travnikih. Vsa srečanja so bila odigrana v hudi vročini in so se — razen v Murski Soboti — končala brez neljubih dogodkov.

Značilen za uvodno kolo je razmeroma slab ali bolje nezanesljiv start novincev: mariborskega Železničarja, ljubljanske Svobode, velenjskega Rudarja in Delamarisa iz Izole. Železničar je moral zaradi neučinkovitosti napadalcev kljub terenski premoči in boljši igri v polju prepustiti zmago bolj rutiniranemu Triglavu iz Kranja. Tudi Velenjski Rudar je po zelo raztrgani in majavi igri na domačem terenu proti Odredu-Krimu (vodil je z 1:0), zapravil dragoceno priložnost, da bi si osvojil prvi dve točki. V Ljubljani sta se zadnjo nedeljo prvikrat pomerila med seboj novinca ljubljanska Svoboda in Delamaris iz Izole. Čeprav so bili gostje nekoliko podjetnejši v polju, vtem ko se domačini nikakor niso znali prebiti skozi nasprotnikovo obrambo, se je srečanje končalo brez gola — z delitvijo točk. V tipično prvenstveni, lepi in hitri tekmi je trboveljski Rudar na domačem igrišču premagal Ljubljano, ki tokrat ni bila kos bolj razigranemu nasprotniku. Po zelo ležerni in vse skozi nezanimivi igri v Novi Gorici sta se morala nazadnje Kladivar in Gorica sporazumeti za remi, čeprav so si domačini posebno v zadnjih minutah na vse načine prizadevali, da bi si spremenili rezultat sebi v korist. Kladivarjev krajevni tekmec pa je za dober začetek nove sezone na domačem travniku učinkovito odpravil ljubljansko Ilirijo. Po enakovredni igri v prvem , so domačini v drugem polčasu prevzeli pobudo in poželi prepričljivo zmago.

V Murski Soboti je favorit za letošnji najvišji nogometni naslov Slovan iz Ljubljane s tesnim rezultatom 2:1 premagal Soboto. Oba napada sta zamudila vrsto priložnosti za zadetek v črno, pri čemer je imel Slovan nekoliko več sreče in ves izkupiček pobral zase. Igra je bila precej ostra — domači vratar je moral zaradi poškodbe zapustiti igrišče — vendar ni prekoračilo dovoljenih meja. Zaradi preveč razgrete publike so morali po končani tekmi goste vzeti pod svoje varstvo organi LM. Ta neljubi dogodek prav gotovo ne meče najlepše luči na nedeljski nogometni dogodek v Murski Soboti.

V II. kolu SNL 26. t. m. se bodo s prvimi moštvi pomerili med seboj: **Ilirija : Kladivar, Odred-Krim : Nova Gorica, Slovan : Rudar (V), Triglav : Sobota, Delamaris : Železničar, Ljubljana : Svoboda in Celje : Rudar (T).** N. L.

Nogomet

Izidi I. kola slovenske mladinske lige: Celje : Ilirija 3:3, Rudar (T) : Ljubljana 3:3, Svoboda : Maribor 4:2, Železničar : Triglav 8:1, Sobota : Slovan 3:1, O. Krim : Rudar (V) 2:1, Olimpija : Kladivar 5:1.

Tekmi med Celjem in Ilirijo ter O. Krimom in Rudarjem (V) še nista bili verificirani.

Beograd — Disciplinsko sodišče NZJ je zaradi grobosti kaznovalo nogometaša osiječke Slavonije Kasača s prepovedjo igranja na dveh prvenstvenih tekmah.

PRED DRŽAVNIM STRELSKIM PRVENSTVOM

Kaj čaka Slovence v Zagrebu?

Ljubljana, 23. avg. — Danes se začne letošnje državno strelsko prvenstvo v Zagrebu, kjer se bodo zbrale najboljše občinske vrste in posamezniki, ki so se z doseženimi normami uvrstili na letošnje najpomembnejše strelsko tekmovanje.

Med vrstami iz Srbije, Crne gore, Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Makedonije je tudi 15 slovenskih vrst in 63 posameznikov, ki so na nedavnem slovenskem prvenstvu dosegli tako zadovoljive rezultate. Kako pa bo v Zagrebu?

Letošnje tekmovanje se namreč bistveno razlikuje od vseh dosedanjih, zakaj prej so nastopale republiške vrste v vseh posameznih disciplinah in to je bilo za posamezne republike seveda laže: sestavili so lahko kvalitetno krepkejše vrste, ker so imeli na voljo večje število strelcev. Sedaj pa mora občina ob skromni izbiri poslati na tekmovanje liste tekmovalce, ki so pač najboljši. Pri tem imajo večje občine odločno prednost, kar se je pokazalo tudi na slovenskem prvenstvu, kjer je Celje zmagalo predvsem zaradi velikega kvalitetnega rezervoarja.

Če primerjamo letošnje rezultate s prvenstev posameznih republik, lahko opazimo, da bi se utegnili naši strelci in strelke dobro uveljaviti v nekaterih disciplinah, najsi bo med vrstami ali posamezno. Rahlo prednost imajo naši mladinci in članice z MK puško »Crvena zastava« pred Hrvati in Srbi, zaostajajo pa z enakim orožjem člani za Hrvati, a so precej boljši od Srbov. V olimpijskem matchu z MK puško proste izbire so naši strelci dosegli zelo dobre rezultate, ki jim utegnejo prinesti precej izkupička, medtem ko ne morejo upati tako v konkurenci s Hrvati z enakim orožjem v trojnem položaju. To velja za člane in članice, v mladinski konkurenci pa ni mogoče dati prognoz. Podobna je situacija tudi pri pištoli »Drulov«.

In kaj je z najpomembnejšo disciplino — vojaško puško na Titovi tarči? Tu branijo slovenski strelci (seveda republiška vrsta) Titov pokal, Vrbinc pa naslov državnega prvaka. Če bodo Celjani ali pa Ljubljančani z Vičn-Rudnika dosegli takšne rezultate kakor na slovenskem prvenstvu, utegnejo znova prinesti v Slovenijo najimenitnejšo trofejo.

Seveda so vse to napovedi na papirju, ki vselej ne zadevajo v črno. Marsikaj je pač odvisno od trenutnega razpoloženja, smotrne organizacije prvenstva in od vremena ter ne navsezadnje tudi od športne sreče. -č

BREZ ŠKARJI

Zakaj samo Rog in Odred

Kakor je znano, sta na nedavnem državnem kolesarskem prvenstvu v Ljubljani nastopili samo dve ekipi: in sicer Rog in Odred iz Ljubljane. Že tedaj smo se ustavili ob vprašanju, zakaj je tako okrnjena udeležba, vendar med pristojnimi ljudmi ni bilo nikogar, ki bi bil vedel kaj odgovoriti. Po zapozneli vesti iz Karlovca smo šele zvedeli, da Levačičeva četa ni prišla na start zato, ker o tem prvenstvu niso bili obveščeni niti Karlovčani niti Zagrebčani. Zavoljo tega je uprava KK Karlovac poslala Kolesarski zvezi Jugoslavije protestno pismo, v katerem izraža začudenje nad takim ravnanjem, obenem pa pripominja, da je vodstvo šele iz časopisov zvedelo za novega državnega prvaka Rog.

Ne bi iskali vzrokov za ta čuden postopek, vendar je gotovo, da to nedvomno ni v prid nadaljnjemu razvoju in propagandi za kolesarski šport pri nas.

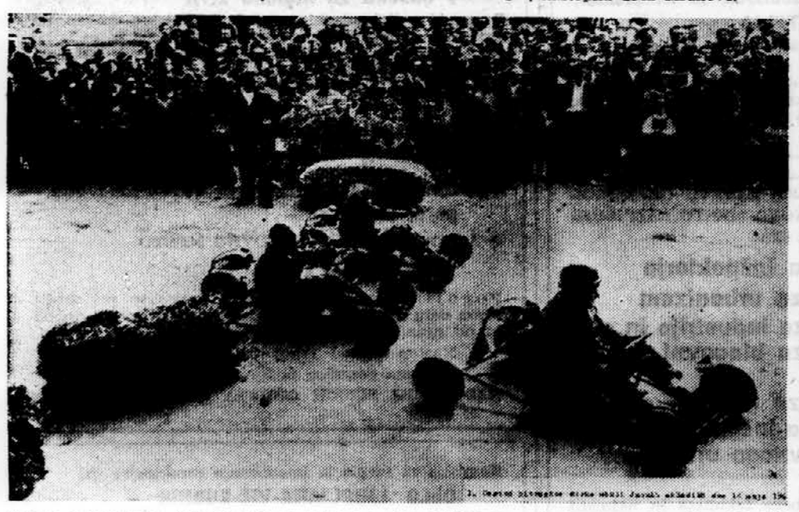

Prizor z lanskega tekmovanja z gokart avtomobilčki na stezi okrog Javnih skladišč v Ljubljani

GOKART TUDI V LJUBLJANI

Športno navdušenje za miniaturne dirkalne avtomobilčke »gokart« (go cart), ki je zadnja leta privabilo v Ameriki številne privržence avtomobilskega športa, je hitro zajelo tudi Evropo in ne nazadnje Jugoslavijo. Prvi so se tega športa lotili v Kopru in Postojni. Postojnčani, ki prednjačijo v tem športu, so lani v maju s svojimi 12 vozili omogočili tudi prvo tekmovanje Jugoslaviji, in sicer v Ljubljani na prostoru okrog Javnih skladišč, nakar je bila prva mednarodna prireditev v Kopru. Tega tekmovanja so se iz Jugoslavije udeležili tekmovalci iz Zagreba, Postojne, Kopra in Ljubljane (Moste). Zdaj pa kaže, da se bomo v Ljubljani resno lotili tega športa.

Avto-moto društvo Moste v Ljubljani je kupilo dve gokart vozili in bo v kratkem omogočilo pionirjem teoretičen in praktičen pouk. Za tečaj bo društvo sprejemalo prijave že od 25. t. m. dalje. Praktični pouk bo prirejalo v Športnem parku Kodeljevo (igrišče Slovan), kjer namerava urediti še posebno asfaltno stezo za poučevanje in prirejanje tekmovanj, in sicer v kombinaciji z ureditvijo platoja za odbojko in za kotalkališče, za kar ima že potrebne načrte.

Prve gokart miniaturne avtomobilčke so po pravilih mednarodne avtomobilske federacije FIA izdelali v Kopru ob sodelovanju tovarne Tomos, v Postojni pa v kooperaciji s podjetjem LIV. Vsa ta vozila imajo 50 ccm Tomosov motor (UMO), prirejen s centrifugalno sklopko in z ročnim vžigom na poteg. Vsem organizacijam in tistim, ki se zanimajo za izdelavo takih vozil, so tudi na razpolago načrti Avto-moto zveze Slovenije s tehničnim opisom, ki olajšajo izdelavo vozil s tehničnega vidika in z razmeroma majhnimi stroški. S.

Atletske vesti

■ Zagrebški »Vjesnik« je objavil intervju svojega novinarja Vilka Lunceria z ameriškim trenerjem Jimom Terrillom, ki v Velenju pomaga našim strokovnjakom in med drugim vadi tudi z Lorgerjem. Terrill je v tem razgovoru dejal, da so po njegovem v Velenju najidealnejši pogoji za trening na svetu (!), razen tega pa je tudi poudaril, da ni v korist naše atletike, če bomo še naprej pospeševali samo peščico izbrancev, namesto da bi se usmerili na široko bazo.

■ **Do nastopa na PEA čakata jugoslovanske atlete in atletinje še dva nastopa. Prvi bo to soboto v Mariboru, na tradicionalnem tekmovanju za »Zorkov memorial«, ki ga vsako leto prireja ZAK Maribor. Zadnje tekmovanje pred odhodom v Beograd pa bo v Velenju. — Kakor nam je povedal vodja velenjskega tabora sekretar AZS Zoran Naprudnik, bo ta preizkušnja po vsej priliki v soboto, 1. septembra, vendar na njej vsi kandidati ne bodo nastopili v svojih specialnih disciplinah.**

Maribor. — V prijateljski nogometni tekmi je včeraj član II. zvezne nogometne lige »Maribor« premagal enajstorico Branika s 4:1. Strelci: Pirc 2, Sober in Canjek.

MLADINSKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE

TALJEVSKA IGRA MUSILA

VRNJAČKA BANJA, 23. avg. Rezultati XI. kola mladinskega šahovskega prvenstva Jugoslavije: Kurajica — Antunac remi, Zagar — Župski 1:0, Bojković — Cebelo 1:0, Blagojević — Jerbić prekinjeno, Musil — Djorić 1:0, Korištović — Planinc 0:1, Cvetković — Meštrović 1:0, Desnica — Milošević 0:1. Stanje po XI. kolu: Bojković 8, Zagar 7,5 (1), Antunac, Kurajica, Milošević, Musil, Planinc 7, Desnica 5, Blagojević, Cvetković, Djorić 4,5 (1), Jerbić 4 (2), Meštrović 4.

V devetem, desetem in enajstem kolu mladinskega šahovskega prvenstva Jugoslavije so slovenski mladinci v sedmih partijah z igralci iz drugih republik zabeležili šest zmag! Izreden uspeh Zagarja, Planinca in Musila je doslej največje presenečenje v Vrnjački banji. O odlični igri slovenske trojice najlepše pričajo poročila v šahovskih rubrikah naših športnih časopisov. — Beograjski »Sport« piše pod naslovom **»Taljevska igra Musila;;** »Desnica — doslej neporaženi igralec se ni mogel upirati naletu Musilovih figur. Mladi slovenski prvokategornik je najprej ponudil žrtev figure za kmeta, kar pa Desnica ni smel sprejeti. V nadaljevanju je Musil z žrtvijo kmeta, trdnjave in figure v efektnem slogu matiral enega najboljših mladincev Hrvatske.

Največ prostora pa so vsi časopisi posvetili partiji X. kola med Bojkovićem in Planincem, ki so jo imenovali »derby celotnega mladinskega državnega prvenstva«. Skoraj vsi gledalci so se ta dan zbrali okoli Planinca, ker so vedeli, da bo njegova partija z vodečim brezkompromisna borba do zadnjih možnosti. Planinc ni v nobenem trenutku dovolil Bojkoviću, da bi se rešil iz pravega obroča njegovih figur. V dobro vodenem rokadnem napadu je Planinc v veliki časovni stiski osvojil trdnjavo in Žagar je takrat praktično prevzel vodstvo na lestvici, ker ima v prekinjeni partiji s Cebalom kmeta več in realne možnosti za zmago.

V borbi za prvo mesto je še vedno sedem igralcev, izredno pomembno pa bo že jutrišnje XII. kolo s partijami Kurajica — Žagar, Antunac — Milošević, Župski — Bojković, Planinc — Cvetković in Jerbić — Musil. pv

Komu in kdaj kolajne PEA 1962 BEOGRAD ?

Do konca četrtega tekmovalnega dne na stadionu JLA so ostali še trije finali moških. Že prvi bo zaradi elegance discipline same in seveda kvalitetnih dosežkov v njej nedvomno zelo razgrel občinstvo ...

16,30 — MET KOPJA

Nobena skrivnost ni, da je met kopja ena od panog, ki so v njej možna največja presenečenja. Vrsta velikih tekmovanj zadnjih let to samo potrjuje. Rezultati tekmovalcev nihajo tudi za 10 m, kar je mnogo več ko v drugih panogah. To seveda ne pomeni, da se bo dalo v Beogradu zmagati z rezultatom pod 80 m. Tak izid bi bil presenetljiv, saj je letos žetev metalcev kopja zelo skromna (le 4 nad 80 m), toda čudno bi bilo, da bi prav leto evropskega prvenstva pomenilo nazadovanje v tej disciplini. Za prvo **mesto računamo z rezultatom okoli 82 m. Za vstop med najboljših šest pa naj bi po našem zadostovalo približno 78.50 m.**

Norma za nastop drugega in tretjega metalca iste države na PEA je bila 75 m in prav toliko je tudi kvalifikacijska norma. Lahko se pripeti, da ne bo 12 metalcev preseglo te znamke, kar bi bilo nepričakovano, vendar ne nemogoče.

Po letošnjih rezultatih, ne samo najboljšem, marveč po povprečju, ni mogoče imenovati favorita št. 1. 82 m lahko doseže najmanj 6 atletov. Komu dati prednost? Ali svetovnemu rekorderju Italijanu **Carlu Lieski** trojki **Lusis (83.45), Kuznecov (81.37), Cibulenko (76.60)**, ali Fincu **Nevali**, ki o pravem času prihaja v formo (80.10), morda Angležu **McSorleyu** (79.25). Prav nič manj pa smemo računati s Poljaki **Sidlom** voreju (letos 83.75), ali sovjet-

Poljak Sidlo — evropski prvak 1954 in 1958 ...

(77.97), **Machowino** (78.81) in **Radziwonowiczem** (78.87), Nemci **Heringsom** (78.09), **Salomonom** (79.32) in **Stollejem** (77.70). V zadnjih letih eden najbolj stalnih metalcev, Francoz **Macquet**, letos kar ne more in ne more v formo (77.10), bolje pa meče Madžar **Kulcsar** (78.80). Kje so torej favoriti in bodoči finalisti? Dala jih bo forma v Beogradu.

Jugoslavijo bosta zastopala dva metalca: državni **rekorder Božo Miletić** (njegov letošnji **rekord 76.60 m**) in odkritje lanske sezone, pripadnik JLA, **Petar Galić** (letos 76.38 m). Naloga ni lahka: najprej preseči 75 m v kvalifikacijah ali pa priti s slabšim rezultatom med prvih dvanajst, potem doseči za naše pojme vrhunski rezultat še v glavnem tekmovanju. Če smo pazljivo spremljali nastope naših metalcev, tedaj česa takega zlasti Miletiću ne bi prisodili, ker se skoraj ne dogaja, da bi dvakrat zapored dobro metal, medtem ko ima Galić to prednost, da je kot atlet dosti manj izpljen in mu prav lahko, bolj ali manj po naključju zleti kopje tudi mnogo dalje od dosedanjega rekorda. Naš cilj bi bil — imeti vsaj enega metalca v glavnem tekmovanju, kaj več pa bi bilo že prijetno presenečenje.

Pred tretjo zlato?

Samo dva atleta doslej sta kot posameznika osvojila na EP tri zlate kolajne. Češkoslovaški tekač Zatopek in italijanski metalec diska Consolini. Toda slednji ima še to prednost, da je v svoji disciplini zmagal trikrat zapored, medtem ko je Zatopek osvojil svoje kolajne samo na dveh šampionatih. Dva atleta imata v Beogradu možnost, da izenačita ta več vredni Consolinijev rekord: poljski metalec kopja Sidlo in sovjetski deseterobojec Kuznjecov, ki sta bila prva še v Bernu pred osmimi in v Stockholmu pred štirimi leti. To so mojstri, kajneda? mr, eb

Nova številka ilustrirane revije „tovariš“ je v prodaji od danes dalje!

V NJEJ JE VRSTA ZANIMIVIH REPORTAŽ:
■ ZDAJ JE NA VRSTI VESOLJSKA POSTAJA — svet ni pričakoval skupnega poleta dveh sovjetskih kozmonavtov
■ UGANDA — zadnja v seriji reportaž »Stiri nove male države«
■ PRED PREMIERO — Beograd je pripravljen na Prvenstvo Evrope v atletiki
■ STROKOVNJAKI GA NE PIJEJO — ocenjevalci alkoholnih pijač govore o whiskyju, konjaku, vodki in slivovki
■ FRANK YANKOVIC STORY — življenjska zgodba ameriškega kralja polke, našega rojaka Franka Jankovića
FILM — OBRAČUN NA MATKI: Žika Mitrović snema nov film o podvigu junaškega kapetana Lelija.
NADALJEVANJE ROMANA »SAPICA IZ BOROVCEV« FELJTON, PSSST!, SVET V MOZAIKU
Vrsta križank in drugih ugank v prilogi »KAJ VEŠ — KAJ ZNAŠ?
NE POZABITE:
VSAK PETEK NOVA ŠTEVILKA ILUSTRIRANE REVIJE »TOVARIŠ«!

HIŠNIKA

sprejmemo. Zaželena zakonca, mož kovinske ali elektro stroke. Zaposlitev žene pri hišnem svetu. — Nudimo enosobno komfortno stanovanje. — Ponudbe do 28. avgusta pod »Dober gospodar«. 11309

Razpisna komisija pri Medicinski fakulteti v Ljubljani razpisuje mesto

PISARNIŠKE USLUŽBENKE

v tajništvu fakultete.

Pogoj: končana srednja šola. Nastop službe takoj.

Pravilno kolkovane ponudbe sprejema Tajništvo Medicinske fakultete — Ljubljana, Vrazov trg 2-1. 11255

Oglašujte v DELU

Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani,

razpisuje mesti

STROJEPISCA in RAČUNOVODJE

Nastop službe s 1. oktobrom 1962. — Ponudbe pošljite tajništvu šole, Ljubljana, Tabor št. 14. Plača po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. — Razpis velja do zasedbe delovnih mest. 11323

Trgovsko podjetje z živili

SPREJME

več skladiščnih DELAVCEV

z urejeno vojaščino. Samska stanovanja zagotovljena. — Ponudbe pošljite v oglasni oddelek »Dela« pod oznako — »SAMSKA STANOVANJA«.

Nenadoma je preminil dolgoletni član našega kolektiva

ALBIN PEČENKO

cestar iz Tupelc na Krasu

Ostal nam bo v trajnem spominu. — Pogreb delovnega tovariša bo v petek, dne 24. avgusta 1962, ob 15. uri v Tupelcah pri Štanjelu.

Cestno podjetje v Kopru, sindikalna podružnica — sekcije Sežana.

Koper, 23. avgusta 1962.

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila naša dolgoletna uslužbenka

ELICA JAVORNIK

Na poslednji poti jo bomo spremili v soboto, dne 25. avgusta 1962, ob 17. uri izpred hiše žalosti. — Vestno in požrtvovalno tovarišico bomo ohranili v trajnem spominu!

KOLEKTIV IN SINDIKALNA PODRUŽNICA TOVARNE PRESITIH ODEJ »ODEJA« — ŠKOFJA LOKA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je zapustila naša nadvse ljubljena in dobra sestra in teta

ELICA JAVORNIK

Pogreb nepozabne bo v soboto, dne 25. avgusta 1962, ob 17. uri iz hiše žalosti v Škofji Loki na pokopališče v Staro Loko.

Globoko žalujoči: brat Ivko, sestre Vera, Marja in Julka, nečak Devan, stric Lovro Hafner in ostalo sorodstvo.

Škofja Loka, Beograd, Toronto, Medvode, dne 23. avgusta 1962.

Sporočamo žalostno vest, da je preminil član našega kolektiva

FRANC HAUPTMAN

LIVAR

Dobrega delavca bomo ohranili v trajnem spominu!

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ«, KIDRIČEVO

Umrl je naš iskreno ljubljeni mož, oče, brat, dedek pradedek

FRANC CUKJATI

poslovodja v pokoju

Pogreb bo v petek, dne 24. avgusta 1962 ob 10. uri dopoldne na Vranskem.

Žalujoči: žena, hčerka, brat, sestra in ostalo sorodstvo.

Vransko, Podnart, Cansas, Pas de Calais, Ljubljana, Koper, dne 22. avgusta 1962.

OBVESTILA / SPOREDI / MALI OGLASI

Izdaja in tiska časopisno podjetje »DELO« Ljubljana, Tomšičeva 1—3. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3 Uprava: Tomšičeva 1, telefoni 23-522 do 23-526 Oglasni oddelek Ljubljana, Titova 1, tel. 21-896 - Prodajni oddelek: Ljubljana, Titova 3, telefon za ljubljanske naročnike 20 463, za zunanje naročnike 21-832. Poštni predal - 29 - Brzojavni naslov »DELO« Ljubljana - Žiro račun pri Narodni banki, Ljubljana 600-11-167. Mesečna naročnina 550 din. Rokopisov ne vračamo.

Gledališče

KRIŽANKE

»BUDAPEST« V KRIŽANKAH. Gostuje najkvalitetnejši madžarski folklorni ansambel v ponedeljek, 27. avgusta, ob 20. uri. V programu so med drugim ljubezenski ciganski plesi; nadalje čardaš iz jugozahodne Madžarske; sulta plesov v petih slikah; madžarska slikovnica v sedmih slikah. Vstopnice po 800, 700 in 500 din dobite pri blagajni v Križankah jutri, v soboto od 10. do 13. in 17. do 19. ure.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE ROČNE LUTKE
Resljeva c. 36

Petek, 24. avg., ob 19. uri: N. Simončič: »Kljukčeve počitnice«. Gostovanje v Strunjanu (za kolonijo otrok iz Avstrije in Novega mesta). Predstave v predsezoni.

RTV Ljubljana

SPORED ZA PETEK

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored); 8.05 Orkestralni odlomki iz opere Hectorja Berlioza; 8.35 Zveneče kaskade; 8.55 Pionirski tednik; 9.25 Marijan Vodopivec: Jesenski ognji, štirje orkestralni pasteli; 9.45 Narodne iz Hrvaške; 10.15 Od tod in ondod; 11.00 Dopoldne pri Wolfgangu Amadeju Mozartu; 11.20 Henry Cecil: Obe plati postave — 6. epizoda: Pri belem dnevu; 12.05 V domačem ritmu; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Dragan Honzak — ing. Albin Sitar: Priprava zemlje za sadovnjake; 12.25 Melodije ob 12.25; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Arije iz oper ruskih mojstrov; 14.05 Glasbeni omnibus; 14.30 Prireditve dneva; 14.35 Poje nam zbor RTV Beograd; 15.20 Napotki za turiste; 15.25 Lahka glasba; 15.29 Eduard Lalo: Španska simfonija; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Solist tega tedna; 17.40 Popoldanski plesni koktajl; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu; 18.10 Claudio Monteverdi in »Orfeo«; 18.45 Iz naših kolektivov; 19.00 Obvestila; 19.05 Glasbene razglednice; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 A. Vivaldi: Preskušnja harmonije in invencije — koncert št. 10 v B-duru »Lov«; 20.15 Tedenski zunanje politični pregled; 20.30 Zbori v folklornem tonu; 21.00 Malo instrumentov — veliko glasbe! 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih; 22.15 Melodija, ples in jazz; 22.50 Literarni nokturno; 22.05 Bartok in Šostakovič; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

20.00 Od valčka do twista; 21.00 Izleti v deželo samospevov — Trije basisti pojo pesmi Modesta Musorgskega; 21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije — Erik Rodman: Groznejše kot kuga; 21.45 Jazz ob 21.45.

TELEVIZIJA

Krvavec s priključenimi oddajniki in pretvorniki, Sljeme

Evrovizija: 16.30 Prvenstvo Evrope v plavanju, skokih in waterpolu. Prenos iz Leipziga

Beograd: 20.00 TV dnevnik
Zagreb: 20.20 Kratki filmi

Krvavec s priključenimi oddajniki in pretvorniki

Ljubljana: 20.30 Spored jugoslovanske kinoteke: »Gospod Hulot na počitnicah« — francoska komedija

Sljeme

Zagreb: 20.30 »Banket tihotapcev« — belgijski film

Kino

SPORED ZA PETEK

KINO UNION: francoski film OBRAČUN MED ŽENSKAMI. Po romanu Ogista le Bretona. Filmske novosti. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.

KINO KOMUNA: franc-italij. vistavision. film TI SI MOJE ŽIVLJENJE. Drama iz časa okupacije Francije. — FN in kratek film. Predstave ob 15, 17.30 in 20. uri.

KINO SLOGA: bolgarski film PRVA LJUBEZEN. — Ljubezenska zgodba. Kratek film. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.

KINO VIČ: amer. barvni CS film PLAVOLASI ANGEL. Zabaven filmski spektakl. Kratek film. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.

KINO ŠIŠKA: nemški CS film KOVARSTVO IN LJUBEZEN. Ljubezenska drama. Kratek film. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.

Prodaja vstopnic od 14. ure dalje v vseh kinematografih.

LETNI KINO BEŽIGRAD: ob 20. uri franc. film VELIKI POGLAVAR. Filmske novosti. Prodaja vstopnic od 18.30 dalje.

MLADINSKI KINO: ameriški barvni film STARI RUMENKO, ob 10, 15 in 17. uri. Film za mladino od 8. leta starosti dalje. Prodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

LETNI KINO JLA — Ljubljana: POLETJE JE KRIVO ZA VSE, ob 20. uri.

KINO »TRIGLAV« Ljubljana: jugoslov. film SREČA PRIHAJA OB DEVETIH. Tednik. — Predstavi ob 18 in 20. uri. — Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

KINO DRAVLJE: amer. barvni CS film VALENTINO, ob 20. uri.

KINO VEVČE: angl. barv. film OBSOJENI STE OSCAR WILDE, ob 20. uri.

KINO ZADOBROVA: ameriški barvni film DREVO ZA OBEŠANJE, ob 20. uri.

KINO DOMŽALE: amer. barv. film HOLLYWOOD ALI PROPAD, ob 20. uri.

KINO BLED: špan. barv. film PRODAJALKA VIJOLIC, ob 18 in 20.30.

KINO »SOČA«, ŠKOFJA LOKA: amer. film GOLO MESTO, ob 18.30 in 20.30.

KINO RADOVLJICA: francoski dokumentarni vojni film KAMIKAZE (Samomorilci), ob 18. uri. Jugosl. zabavni film VELIKA TURNEJA, ob 20. uri.

KINO »CENTER« — KRANJ: amer. barv. film TARZANOVA BORBA ZA ŽIVLJENJE, ob 18 in 20. uri (samo danes).

KINO »STORŽIČ« — KRANJ: prem. franc. VV filma PLOČNIK PARIZA, ob 16, 18 in 20. uri.

LETNI KINO »PARTIZAN«: švedski film V PASTI VOHUNOV, ob 20. uri.

KINO »RADIO« — JESENICE: amer. barv. CS film NA SVIDENJE RIM, ob 18 in 20. uri.

KINO »PLAVŽ« — JESENICE: ruski film LOV ZA AURIKO, ob 18 in 20. uri.

KINO »KRKA« Novo mesto: jugoslov. film DR (komedija).

KINO »UNION« — CELJE: ital. CS film KAM S TRUPLOM, ob 16. 18 in 20. uri.

KINO »METROPOL« — CELJE: zah.-nem. barv. film MONPTI. ob 16. 18 in 20. uri.

LETNI KINO — CELJE: amer. film BEG V SPONAH. ob 20.15.

KINO ČRNOMELJ: ameriški barvni film MODRI ANGEL, ob 20.30.

KINO DELAVSKI DOM — TRBOVLJE: franc. barvni CS film MEČ MAŠČEVANJA, ob 18 in 20. uri.

KINO BOGAŠKA SLATINA: amer. barvni film V ZNAMENJU ZOROA, ob 20. uri.

KINO »PARK« Murska sobota: angl. barvni VV film SAFIR, ob 17.30 in 20. uri.

KINO ŽALEC: ital. barvni CS film ORIENTALKE, ob 20. uri.

KINO »SVOBODA«, SEŽANA: jugoslov. film RDEČA ZVEZDA.

ŠOLSTVO

TEHNIŠKA ŠOLA za elektrotehniško stroko, Ljubljana — Vegova 4, objavlja, da bodo: 1. popravni izpiti od 31. avg. do 3. sept. t. l. po razporedu na oglasni deski. 2. Privatni razredni izpiti od 31. avg. do 4. sept. t. l. Prijave pošljite do 27. avg. 1962. 3. Pričetek rednega pouka bo 3. septembra ob 8. uri.

Uprava.
S

ADMINISTRATIVNA ŠOLA — Šolski center za vzgojo pisarniških kadrov, Ljubljana, Roška c. 19, objavlja: Popravni, razredni, diplomski in zaključni izpiti za redno šolo in za tečaje se pričnejo v ponedeljek, 27. avgusta.

Podrobni razpored vseh izpitov je objavljen na oglasni deski v šoli.

Ravnateljstvo.
S

MALI OGLASI

POTNIŠKA IN TOVORNA VOZILA z veliko knjigovodsko vrednostjo sprejmemo takoj kot osnovna sredstva, »Agencija Beograd«, Beograd, Dositejeva 21-III, tel 622-322. 6531-5

OBIŠČITE MAGAZZINI FELICE — Trst, Carducci 41. Nudimo: nylon plašče, burde, jopiče, hlače, srajce, trikotažo — vse po najnižjih cenah. 5235-4

KUPUJEMO POTNIŠKA IN TOVORNA VOZILA od socialističnega sektorja. Prednost imajo vozila z daljšim rokom plačanja in prevzemom anultete pri banki. Ponudbe pošljite na naslov: »Agencija Beograd«, Beograd, Dositejeva 21-III, tel. 622-322. 6532-5

KOMPAS obvešča

V nedeljo izlet v SKOCJANSKE JAME — LIPICA — na razpolago še nekaj mest.

VODSTVOM ŠOL — obveščamo vas, da pripravljamo dijaške vlake na ZAGREBSKI VELESEJEM — prijavite se čimprej.

KOLEKTIVI — prijavite se za zanimiva enodnevna potovanja po KOROŠKI ali po BENECIJI — ugodne cene. Prav tako vas opozarjamo, da si lahko po zelo ugodni ceni ogledate PLITVIČKA JEZERA — zahtevajte informacije po tel. 20-678.

Vse cenjene stranke obveščamo, da se lahko prijavijo za jesenske izlete:
DJERDAP — 22. septembra
GROSSGLOCKNER — v septembru
PO DOLOMITIH — v septembru
PARIZ in RIM — oktober
BUDIMPEŠTA — ogled nogometne tekme »Madžarska — Jugoslavija«
ZAGREB — ogled nogometne tekme Zah. Nemčija — Jugoslavija«
PLITVIČKA JEZERA itd. O

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA

Petek, 24. avgusta 1962: lekarna »Studenci«, Gorkega 18.

KINO

UNION: angleški film: »DOKTOR IN LJUBEZEN«
PARTIZAN: španski film: »NAGAJIVEC IZ TORMESA«
UDARNIK: nem. barvni film PREPROSTO DEKLE.

DELAVCA
za trgovino in skladišče za razvažanje blaga — sprejmemo. — Pogoj: stanovanje v Ljubljani ali bližnji okolici.
»MERCATOR« — Ljubljana, poslovna enota »Specerija«, Prisojna ulica 7, tel. 31-207. 6501

ŠOFERJI!
DESTILIRANO VODO DOBITE v vseh DROGERIJAH! — Nabavite si tudi OČALA za vožnjo v MEGLI!
6218

Šolski odbor osnovne šole Žiri,
razpisuje mesto
UČITELJA za peti razred
Ponudbe vložite do 28. avgusta 1962 v Upravitelj-stvu šole. Stanovanje je zagotovljeno. 6559

Upravni odbor podjetja »TIKI« v Ljubljani, Trata 12
vabi v zvezi z razširitvijo poslovanja k sodelovanju:
2 STROJNA INŽENIRJA
za razvojni oz. konstrukcijski oddelek,
KURIRJA
Pismene ponudbe s primerno obrazložitvijo sprejema gornji naslov do zasedbe delovnih mest.
Nastop službe je mogoč takoj. 6602

Razpisna komisija pri klimatičnem zdravilišču in mladinskem okrevališču FRANC ROZMAN — Gozd Martuljk, razpisuje naslednja delovna mesta:
Za mladinsko okrevališče:
MEDICINSKO SESTRO s srednjo ali višjo medicinsko šolo
4 OTROŠKE NEGOVALKE z ustrezno šolo za otroške negovalke
4 VARUŠKE PRI OTROCIH
Za gostišče »ŠPIK«:
ŠEFA STREŽBE kvalificiran ali visokokvalificiran gostinski delavec z najmanj 5-letno prakso na podobnem delovnem mestu, z znanjem nemškega in italijanskega jezika.
SLAŠČIČARJA kvalificiran ali visokokvalificiran delavec.
Osebni prejemki so zagotovljeni po pravilniku o razdeljevanju osebnih dohodkov. — Hrana in stanovanje za samske osebe zagotovljeno v zdravilišču, družinska stanovanja v začetku prihodnjega leta. — Razpis velja do izpopolnitve delovnih mest. Ponudbe pošljite razpisni komisiji pri klimatičnem zdravilišču »Franc Rozman« — Gozd Martuljk.

ZAVOD ZA VARJENJE LRS, Ljubljana, Ptujska 11, sprejme
ŠOFERJA
VARILCE
STAREJŠEGA NEKVALIFICIRANEGA DELAVCA
Ponudbe pošljite gornjemu naslovu. 6581

UO Gostinskega podjetja »KOZJAK« — Radlje ob Dravi, razpisuje
mesto RAČUNOVODJE
podjetja z naslednjimi pogoji:
popolna srednja šola s 5 leti prakse v računovodstvu ali nepopolna srednja šola z več leti prakse v računovodstvu, prednost imajo osebe, ki so zaposlene v sorodnih strokah. Kolikor se ne zglasi računovodja za stalno delovno razmerje, je možnost podana za honorarnega računovodjo.
Samsko stanovanje priskrbljeno, plača po pravilniku podjetja. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 6601

Komisija za razpis in imenovanja pri občinskem ljudskem odboru Ljubljana — Vič - Rudnik razpisuje
MESTO UPRAVNIKA gostinskega podjetja »Podpeč« v Podpeči.
Pogoj: visokokvalificiran gostinski delavec z najmanj 5-letno prakso na vodilnem mestu.
Pismene pravilno kolkovane ponudbe z življenjepisom in s podatki o šolski in strokovni izobrazbi ter dosedanjih zaposlitvah pošljite komisiji za razpis in imenovanja pri ObLO Ljubljana — Vič - Rudnik do izpopolnitve mesta. 6587

»TEHNOBOR« — KOPER
prodaja solidno poslovno stavbo v centru Sežane
PO ZELO UGODNI CENI.
Interesenti se lahko zglasijo osebno v upravi podjetja Koper, Istrska cesta 49 — ali po telefonu na številki: 21-356 in 21-296. 6600

Podjetje »KEMIJA-IMPEX, Ljubljana, Titova 25
RAZPISUJE
NASLEDNJA PROSTA DELOVNA MESTA:
1. **ŠEFA DEVIZNEGA ODSEKA**
2. **OBRAČUNSKEGA REFERENTA (kalkulant)**
3. **SALDAKONTISTA**
4. **STENODAKTILOGRAFA Ia**
Pogoj pod točko 1. soglasje za opravljanje zunanjetrgovinskih poslov. 6583

Poslovno-tehnično sodelovanje stanovanjskih investitorjev LR Slovenije, Ljubljana, Rimska c. 21-I
razpisuje
za potrebe novoformiranega Združenja stanovanjskih investitorjev naslednji delovni mesti:
ING. ARHITEKTA
s primerno prakso za tehnično instruktažno delo
EKONOMISTA - ANALITIKA
z znanjem finančne stroke
Plača se določi po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. 6582

Tovarna bonbonov, čokolade in peciva »ŠUMI« LJUBLJANA sprejme novega sodelavca za
vodjo tehničnega sektorja
POGOJI: inženir kemije, zaželena 5-letna praksa ali absolvent kemijske TSŠ z 10-letno prakso in 3 leti dela na vodilnem delovnem mestu.
Ponudbe sprejema uprava podjetja Ljubljana, Gradišče št. 7. — Razpis ostane v veljavi do zasedbe delovnega mesta. 6579

ŠOLSKI ODBOR OSNOVNE ŠOLE ZVONKA RUNKA Ljubljana - Šiška razpisuje naslednja delovna mesta:
UPRAVITELJA
(višja, visoka ali srednja izobrazba, 10 let prakse);
POMOČNIKA UPRAVITELJA
(višja, visoka ali srednja izobrazba, 10 let prakse);
PREDMETNEGA UČITELJA
za gospodinjski pouk (srednja ali višja strokovna izobrazba.)
Ponudbe s prošnjo, življenjepisom in oceno dela pošljite čimprej ŠO osnovne šole Zvonka Runka, Ljubljana, Gasilska 17. 6580

KOMISIJA ZA USLUZBENSKE ZADEVE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO RAZPISUJE NASLEDNJA DELOVNA MESTA:
1. **Gradbenega inšpektorja**
2. **Referenta za urbanizem**
3. **Referenta za industrijo in obrt**
4. **Referenta za blagovni promet in promet**
5. **Referenta za plan in analize**
6. **Sanitarnega inšpektorja**
7. **Šefa krajevnega urada Škocjan**

POGOJI: pod 1. in 2. gradbena fakulteta in najmanj 5 let prakse; pod 3. in 5. ekonomska fakulteta in najmanj 5 let prakse; pod 4. višja strokovna izobrazba ali njej enaka šola in najmanj 3 leta prakse; pod 6. srednja šola za sanitarne tehnike in najmanj 3 leta prakse; pod 7. popolna srednja ali njej enaka šola in najmanj 5 let službe v ljudskih odborih.
Kolkovane ponudbe z življenjepisom in dokazilom o izobrazbi in praksi pošljite v 15 dneh po tej objavi ObLO Novo mesto.
Razpis ostane v veljavi do zasedbe razpisanih mest.

KOMUNALNO PODJETJE — KOMUNALA KAMNIK
sprejme v službo s takojšnjim nastopom:
1. gradbenega tehnika za nizke gradnje
2. 2 cestna delavca za ceste IV. reda.
Stanovanje pod točko 1 vseljivo v letu 1963.
Plača po določilih Pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. 6584

PTT PODJETJE CELJE, Titov trg 9, razpisuje
USTNO LICITACIJO
za prodajo osnovnega sredstva 5. septembra 1962 ob 8. uri v Celju, Titov trg 9:
raztegljiva lestev na kolesih
Pravico do nakupa ima družbeni sektor. 6599

Komisija za imenovanje direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Ljubljana-Moste-Polje —
razpisuje mesto
UPRAVNIKA
KNJIGOVODSKEGA BIROJA POLJE.
Pogoj: popolna srednja šola z desetletno prakso v knjigovodstvu. — Pravilno kolkovane ponudbe z opisom dosedanjega službenega mesta pošljite
KOMISIJI ZA IMENOVANJE DIREKTORJEV PRI ObLO LJUBLJANA-MOSTE-POLJE
do dne 15. septembra 1962. 232

Občinski ljudski odbor Ljubljana-Center —
RAZPISUJE MESTO
UPRAVNIKA
DELAVSKEGA DOMA, Ljubljana, Prešernova 30
Pogoji: višja strokovna izobrazba in pet let prakse v javni upravi ali gospodarstvu oziroma srednja strokovna izobrazba in 10 let prakse v javni upravi ali v gospodarstvu. — Pravilno kolkovane ponudbe (50 din drž. kolkov) pošljite
Občinskemu ljudskemu odboru Ljubljana-Center, Župančičeva 6/II, soba 25 —
najkasneje do dne 8. septembra 1962.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 6594

VEČJA GOSPODARSKA ORGANIZACIJA — prehranska industrija —
RAZPISUJE NATEČAJ
ZA IZPOPOLNITEV DELOVNEGA MESTA
TRGOVSKEGA POTNIKA
za področje LR Slovenije in Istre s stalnim sedežem v Ljubljani
Pogoji: SSS ali VKV s prakso v prehranski stroki in potrebna reputacija za opravljanje takega posla, — Prednost imajo osebe, ki imajo avtomobil za delo na terenu. — Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov podjetja. — Natečaj je razpisan do 8. septembra 1962. leta.
Ponudbe pod »TRGOVSKI POTNIK« v oglasni oddelek »Dela«. 6593

UPRAVNI ODBOR
Veterinarske postaje ‚Posavje', Ljubljana-Polje
RAZPISUJE DELOVNO MESTO
VETERINARJA
v odseku za higieno živil
Pogoji: diplomirani veterinar s petletno prakso, po možnosti z opravljenim postdiplomskim študijem iz higiene živil živalskega izvora. — Osebni prejemki po pravilniku, — Nastop službe 1. septembra 1962.
Pismene ponudbe pošljite na naslov postaje. 6589

Tovarna celuloze in papirja Vevče-Medvode — obrat Medvode —
RAZPISUJE DELOVNO MESTO
ANALITIKA
Pogoji: ekonomska fakulteta s prakso pri analitskem delu v gospodarski organizaciji. — Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.
Nastop službe takoj oziroma po dogovoru. — Pismene ponudbe pošljite
KADROVSKI SLUŽBI OBRATA MEDVODE. 6586

Komisija za razpis in imenovanja direktorjev pri ObLO LJUBLJANA-VIČ-RUDNIK —
RAZPISUJE MESTO
DIREKTORJA
obrtnega podjetja »GRAFOTEHNA« — Ljubljana, Langusova 8
Pogoji: komercialist s srednješolsko izobrazbo in desetletno prakso na vodilnih mestih, ali komercialist z višjo ali visoko izobrazbo in petletno prakso na vodilnem mestu v gospodarskih organizacijah. — Razpis velja do izpopolnitve delovnega mesta.
Ponudbe z življenjepisom pošljite
Razpisni komisiji ObLO Ljubljana-Vič-Rudnik. 6588

Albus prima domači DETERDŽENT
KUPUJTE ZA PRANJE PERILA
ALBUS,
DOMAČI DETERGENT
Z ZAŠČITNIM ZNAKOM »A«, KER JE ODLIČEN!
6419

električne, bencinske in pnevmatične pervibratorje za zbijanje betona
PROIZVAJA Trudbenik DOBOJ Tel. 16

OBIŠČITE TRADICIONALNI
8. MEDNARODNI SEJEM VIN, ŽGANIH PIJAČ, SADNIH SOKOV IN OPREME
od 25. VIII. — 2. IX. 1962
NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU V LJUBLJANI
POKUSNJA VIN!
NAJBOLJŠA PRILIKA ZA SKLEPANJE TRGOVSKIH POSLOV!
6516

1

Jugovzhodnik je trajal do prejšnje noči in valovi so zgladili ter potemnili velik del peščine. Ana je hodila počasi in gledala v tla. Šla je po sledi dveh bosih nog. Potem je njeno pozornost pritegnila sled treh prask: zdelo se ji je, da jo je pustil galeb. Povzpela se je na pobočje in začela hoditi ob belkastem robu, ki je označeval, do kod je seglo razburkano morje. S konicami prstov na nogi je frcala školjke in kamenčke, ki so jih razburkani valovi odplavili do tja. Opazila je tudi mrtvo ribico in peno. Zdelo se je, da jo bo lahko božanje vetra zdaj zdaj dvignilo v zrak. Toda komaj se je je dotaknila, že se je razpršila.

Ana se je umaknila nekaj korakov in sedla na suho mivko. Ni bila dekle, ki bi takoj zbudilo pozornost, čeprav je bila gibčna in lepe postave. Lase je imela kratko postrižene in resice so ji pokrivale čelo. Poteze na obrazu so bile pravilne, imela je lepe zaokrožene obrvi, pravilno oblikovan nos, natančno začrtana in poudarjena usta. Najlepše pa so bile Anine oči: zelene, kar je redkost pri rjavolaski. Njen glas pa je bil rahlo hripav in globok. V začetku bi se lahko zdel neprijeten, potem pa je postal očarljiv. Vendar je bilo potrebno precej časa, da si jo opazil, in res ni imela mnogo oboževalcev, niti med domačini niti med turisti.

Slišala je udarce in se obrnila. Moral je biti Enrico, ki je podiral zadnje kabine. Sosednje kopališče so že pospravili. Tako je bila plaža spet prosta; samo daleč proč je bilo videti voziček, na katerega so nalagali pesek. V bližini pomola, kjer je morje izglodalo plažo in je ležalo le malo debele in temne mivke, je bilo videti nekaj čolnov, ki so jih potegnili na suho, in ribiča, ki je razgrinjal mrežo. Tam je bil tudi don Vincenzo, ki se je pripravljal, da bi se okopal. Počasi, počasi se je namaknil in se prav tako počasi in v presledkih drgnil po prsih, rokah in vratu. Voda je bila že precej hladna, toda don Vincenzo se je kopal vedno šele potem, ko so turisti že odšli.

Ana je začela z roko zravnavati kup mivke. Navsezadnje ji je bilo prav malo mar, da se je sezona končala. Še bolje, se je življenje vsaj spet normaliziralo. Sicer pa je prav malo uživala sezono: ni hodila na plesne zabave v paviljon niti na večerni sprehod v borov gozdiček. S sestro sta tudi poleti živeli običajno življenje, le kdaj pa kdaj sta zjutraj skočili na obalo. Povrhu sta imeli še neprijetnost z ljudmi v hiši in s truščem v naselju vse do poznega večera, onidve pa sta morali vstajati zgodaj.

Toda če Ana ni imela vzroka, da bi objokavala poletje, si tudi od mesecev, ki so bili pred njo, ni obetala ničesar posebnega. Pustne veselice in igre, ki jih je prirejal don Vincenzo je niso mogle več mikati. »Letos ne bom igrala. Saj ni drugega, kakor da prezebam v tisti veliki sobi,« si je dejala. Je že res, da je bila zabava predvsem na vajah. Livijeva potegavščina na račun kaplana, ko se je delal, da je pozabil vlogo, in se je nalašč motil pri besedilu.

Don Vincenzo je prišel iz vode in kapljalo je od njega. Šel je čez ozek peščen pas, hodil po petah in mahal z dolgimi, suhimi rokami, da je obdržal ravnotežje. Bil je smešen v tistih predolgih in prestrokih kopalnih hlačah, ki so se ga oprijemale. Nerodno je tekel proti suhi mivki, pobral kopalni plašč in si ga hitro ogrnil. Potem si je začel z brisačo naglo in krčevito brisati lase.

Ana se je spet obrnila na drugo stran. Prav tam, kjer je stal voziček, se je peščina začela bočiti, nato pa se je vlekla kilometre in kilometre ob stopničastem pobočju. Približno na polovici je bila trdnjava, ki so jo uporabljali kot vojašnico za financarje. Ana je bila enkrat s sestro in teto tam na sprehodu.

Njen pogled se je ustavil na trdnjavi, potem se je dvignil na temne gozdnate griče, ki so zastirali obzorje. Sredi obale je bila vasica, toda imena se Ana ni spomnila. Vedno je živela v Marini in prav malo ji je bilo mar za vse, kar je bilo drugod. Počitniški gostje so prihajali iz krajev v zaledju, nekateri pa tudi od daleč, iz Firenc, iz Rima. Družina, ki je pri njih najemala sobo, je bila iz Firenc. Bili so dobri ljudje in vedno iznova so vabili tako njo kot sestro. Bice je enkrat šla za tri ali štiri dni, ona pa ne. Kaj malo se je zmenila za Firence!

Na obzorju je bilo videti dim prav sredi morja. Morje je bilo mirno, toda ni se tako svetlikalo kakor sredi poletja. Sivkastosinje morje je nenadoma potemnelo in Ana je začutila, da ji nekdo stiska glavo.

»Nehaj, boli me« je jezno vzkliknila, toda roka ni popustila. Čeprav je z vso silo stresala z glavo, se ni mogla osvoboditi, zato je zagrabila zapestje: bilo je močno moško zapestje.

»Nehaj, daj no! Saj že vem, da si ti Enrico! Bodi tako prijazen in pusti me!«

Roka je popustila in Ana se je obrnila. Ni se zmotila, bil je Enrico, ki se je tiho priplazil za njen hrbet in ji je po stari navadi zakril oči.. »Kako to, da si uganila?« je vprašal.

»Zato, ker nisem več slišala razbijanja. In potem, kdo drug bi zbijal take šale kot ti?« Že je hotela reči: te neumne šale, pa se je premislila še pravi čas. Enrico je bil postaven moški s širokimi rameni in z mišičastimi rokami, s trdo in gosto brado. Bil je še vedno zamerljivega značaja kakor takrat, ko je bil še deček.

»No Anica, kaj mi boš povedala?«

»Ti kaj povej!«

»Jaz? Srečen človek sem. Danes bom podrl zadnje kabine... In tako, če bog da, bo konec. Zaprto! V pesek je zarisal križ. »Do prihodnjega leta nič več. Nič več do leta 1933. Da, in spomladi grem k vojakom.«

Ana je molčala v upanju, da bo šel. Želela je biti sama in na Enricu je bilo nekaj, kar jo je spravljalo v zadrego. Nikoli ni bil naraven: govoril je prisiljeno, nenaravno se je smejal. Povrhu vsega se je še razvil in je imel grdo navado, da se je je dotikal.

Pred dvema letoma jo je zaprosil za roko, ona pa mu je rekla ne. Od tedaj ji ni več govoril o ljubezni, toda po njegovih pogledih je upravičeno mislila, da še vedno upa.

Tudi zaradi tega jo je njegova prisotnost spravljala v zadrego. »Koliko je ura?« ga je vprašala.

»Pol štirih,« je odgovoril Enrico. Ker se je hotela dvigniti, je dodal: »Počakaj še trenutek! Celo stoletje se že nisva videla in če ne izkoristiva priložnosti, da malo pokramljava...«

»Saj sva se vendar videla vsako jutro razen zadnjih nekaj dni...«

»Že, toda tedaj sem imel preveč dela. Teci sem, teci tja, kakor ukazujejo gospodje kopalci...«

»No, zdaj boš pa lep čas počival!«

»Začelo se bo še lepše delo... Spoprijemati se bo treba s tistimi pijanci.«

»Daj no, saj vendar tvoja mati dela vse!«

»Moja mati... Dela to, kar lahko stori ženska. Če je pa treba pijanca vreči čez prag, je potreben moški. Razen tega pa pozimi umreš od dolgega časa, če se ne ubijaš z delom. Ko začno pihati jugovzhodniki, ki vlečejo ves teden... Zaman,« je dodal po kratkem predahu, kakor da bi govoril zase, »edino, kar lahko storiš, je to, da se oženiš. Če imaš ženo, ti je dobro tudi doma. Zariješ se v posteljo in ostaneš v njej, dokler ne preneha vihar na morju. Kaj porečeš na to?«

»Pravim, da moram iti. Zbogom!«

Pogledal jo je z negotovim nasmehom, potem je vstal in ji brez besed sledil.

Na koncu peščine je Ana pobrala natikače. »Zbogom,« je ponovila, ne da bi se obrnila, in se napotila proti domu.

2

Bilo je že štiri proč, ko je stopila v delavnico. Bice je že šivala pred oknom. Ne da bi kaj rekla, je Ana vzela enega izmed plaščev, ki so bili naloženi na mizi, in začela tudi sama.

Kako so ujeli Dražo Mihailovića

19

V Podnovlju na štiri oči

GOJKO BANOVIĆ – KOSTA STEPANOVIĆ

Mustafa Mulalić, podpredsednik centralnega nacionalnega komiteja, ki ga Draža ni mogel prenašati od dne, ko je bila v Beogradu ustanovljena vlada, je zbežal od Draže na Trebavi. Takoj nato so na Vučjaku odpadla z Draževih ramen še tri bremena: Pavle Djurišić, Zaharije Ostojić in Dragiša Vasić. Čeprav je Draža potlej dosti laže zadihal, vendar zanj še ni bilo konca križev in težav, ki jih je imel z najbližjimi sodelavci.

Dragoslav Račić, človek nagle jeze, prepirljiv in neznansko trmast, je še nadalje zadajal Draži največ preglavic. Vojska se je umikala, ne vedoč niti sama, kje se bo ustavila in kaj bo z njo, Srbija je bila v rokah partizanov, toda Račića je nenehoma obsedala misel, da bi odrinil generala Trifunovića in se dokopal do položaja komandanta Srbije. Nekega dne, ko se je v prepir med Račićem in Dražo vtaknil Trifunović, ga je Račić nahrulil:

—Dronja, ali ti je dal kdo besedo? Iz komande Srbije si napravil javno hišo, zdaj pa bi jo rad napravil tudi iz vrhovne komande. Po naših komandah odpiraš javne hiše, tele klavrni komandant Draža pa samo moči in smrdi po žganju.

Dronja je bil sicer general in komandant Srbije, razen tega pa tudi Dražev šolski tovariš in prijatelj iz mladosti, toda Račića se je bal kot zveri, ki preži samo na to, da bi koga ujedla.

Ko so četniške enote, oblečene v ovčje kože, prispele sredi decembra 1944 iz Srbije v Bosno, je komandant kraljeve garde Nikola Kalabić, ki se niti še ni bil znašel v gozdovih okrog Vlasenice, pokleknil v nekem pismu pred Nemci, proseč jih za strelivo.

Komandantu odseka nemške vojske Rogatica — Sarajevo.

Gorska garda Nj. V. Kralja Petra II. je v bojih s komunisti pri Ivanjici pa vse do severnih pobočij gore Devetaka porabila skoraj vse strelivo, tako da je navadnim strelcem ostalo vsakemu po 10 nabojev, na avtomat pa pride povprečno 100–150 nabojev.

Zaradi takega stanja glede streliva ni mogoče začeti večje akcije proti komunistom, z novim protinapadom pa bi lahko komunisti ponovno zavzeli izgubljene položaje in s tem ogrozili komunikacije, ki jih vi zdaj uporabljate.

Ker Gorska garda Nj. V. Kralja Petra II. ob nobeni priložnosti ni napadala nemške vojske od zadaj in iz zased, ampak se je zmeraj samo borila proti največjim zločincem vsega sveta — komunistom, bi bilo v našem skupnem interesu dobro, da nas podprete s strelivom za puške, mitraljeze in minomete, tako da bi lahko nadaljevali naš boj do dokončnega uničenja komunistov.

S tem namenom vam pošiljam svojega oficirja za zvezo poročnika g. Šarkovića, ki vam bo ustno pojasnil naše sedanje najnujnejše potrebe.

Sodim, da me boste kot vojak in nacionalist popolnoma razumeli in dojeli položaj, ki se v njem danes skupaj nahajamo, in nam boste toliko bolj pomagali.

Komandant Gorske garde Nj. V. Kralja - Inženirski major K

Dražo so trle skrbi zaradi dogodkov na frontah, pa tudi zaradi trenj med komandanti in pobitosti vse četniške vojske. Zato je v Bosni, kakor tudi Kalabić, nenehoma prosil Nemce za strelivo. Toda, medtem ko je Kalabić občeval z Nemci ustno in pismeno, se je Draža izogibal pismene besede, pečatov in podpisov na prošnjah, ki jih je naslavljal na Nemce. V Srednjem je prebil celo dolgo novembrsko noč v razgovorih s Sterkerjem, na Vučjaku pa v družbi Nemcev celo popoldne, po imenitnem kosilu, s katerim so pogostili nemške goste.

V začetku vstaje so ustaši v Podnovlju ubili Ilijo Krekića. Ilijeva žena Grozda je ostala sama s štirimi otroki. Ob splošnem umiku četniških enot s Trebave na Vučjak se je Kalabić, ki se je prav tako umaknil s svojo gardo, nastanil v Grozdini hiši. Od tistega trenutka, ko se je komandant kraljeve garde naselil pod streho Krekićeve pritlične hiše kraj ceste, so smeli Grozda in njeni otroci prihajati v svojo sobo in odhajati iz nje samo skoz okno. Zato Grozda ni mogla med vrati srečevati Kalabićevih gostov. Vzlic temu pa je skrivaj opazovala, kdo vse zahaja v njeno hišo, in je o tem obveščala partizane.

Gostijo pripravljajo

Onkraj ceste, nasproti Grozdini hiši, oddaljeni kake četrt ure hoda od reke Bosne, je živel Kalabićev bratranec Savo Kalabić od vsega začetka četnik. Pogosto je vprašal Kalabića, v sorodniškem pogovoru, kaj bo s četniki, in vselej je dobil isti odgovor:

— Nič si ne beli glave, brate. Američani in Angleži bodo vsak čas spustili na Vučjak. Ko pa se nad nami odpro padala njihovih oficirjev, smo na konju.

Nekega dne je Kalabić naročil bratrancu:

— V petek naj bo čimboljše kosilo. Imeli bomo visoke goste in veliko jih bo.

To bodo pa nemara zavezniški oficirji, je sklepal Savo Kalabić in se z ženo Djuko odločil, da bo visoke goste, rešitelje četnikov, pogostil s telečjimi zrezki, zategadelj bo zaklal svojega edinega teleta, in pa s pitano puro in svežim kajmakom. Žganje za gostijo so nabavili v Modriči pri krčmarju Djuranu Trifkoviću, imenovanem Ćaća. Ta je priskrbel staro rakijo, rumeno ko vosek.

V petek okrog enih so v Grozdino hišo, iz katere so se širile prijetne vonjave, prišli Draža, Trifunović in Račić, medtem ko jih je Nikola Kalabić kot gostitelj že čakal. Malo pozneje so se pripeljali tudi gostje. Tri limuzine, polne nemških oficirjev. Spremljal jih je Dragutin Keserović. Gostija se je takoj začela.

Kosilo so pripravljale ženske iz soseščine, gostom pa niso stregle one, marveč so jim stregli četniki. Vsekakor bi bile ženske bolj ročne za ta posel, toda Draža ni hotel, da bi vlekle na uho, o čem se razgovarja z Nemci. Pozneje, ko so začele prihajati na Vučjak precejšnje količine nemškega streliva, pa je kmetom hitro postalo jasno, o čem je tekla beseda na tej gostiji.

V isti sobi na Vučjaku, kjer se je na gostiji zbralo polno nemških in četniških oficirjev in se razgovarjalo o nemškem strelivu za četnike, sta se tudi četrtič in zadnjič sestala Sterker in Draža, toda samo na štiri oči. Sterker je zaupal Draži, da je general Lehr pripravljen podrediti svoje čete zahodnim zaveznikom in odcepiti Avstrijo od Nemčije. Draža se je takoj z depešo javil Američanom. Vedoč, kaj čaka Lehra, če zve Hitler za njegovo ponudbo, Draža v svoji depeši sploh ni omenil Lehrovega imena in namere, ampak je samo zahteval od Američanov, naj pošljejo v Bosno svojega predstavnika.

To, kar vam sporočam, se ne nanaša name niti na moje gibanje. Stvar se tiče srednje Evrope. Zelo važno je, da takoj pošljete svojega predstavnika s širokimi pooblastili, ki naj prinese s seboj tudi radijsko postajo. Po opravljenem delu bo vaš predstavnik lahko šel, kamor ga bo volja.

Depešo je poslal samo Američanom, in sicer s prošnjo, naj ne obveščajo Angležev. Američani pa niso poslali Draži oziroma Lehru nobenega svojega predstavnika in sploh niso odgovorili na depešo.

Takrat je prišel z Dunaja vojni zločinec Milan Aćimović, bivši minister v okupiranem Beogradu in ustanovitelj posebne policije. Prinesel je četnikom dobre vesti. Če se četniške enote premaknejo v Slovenijo, je rekel Aćimović Draži, se bodo v njihove vrste vključile vse pobegle sile Dobrosava Jevdjevića, popa Momčila Djujića in Dimitrija Ljotića. Razen tega so vsi slovenski belogardisti pripravljeni nadaljevati boj pod Draževim poveljstvom. Nemci pa bodo izpustili iz ujetniških taborišč in s prisilnih del vse Jugoslovane, ki so pripravljeni stopiti v Draževo vojsko. Draža Mihajlović je kar pil ves ta dež tolažilnih besed gosta z Dunaja.

— Jevdjević in Djujić gorita od želje, da bi se srečala z vami, Ljotić pa vam sporoča, da bo oblekel vojaško suknjo, si posadil kučmo na glavo in se boril v vaši vojski kot navaden vojak, s puško v roki. Bodite prepričani, da bo to vojska, ki bo sposobna brez velikih naporov in večjih zastojev očistiti vso Jugoslavijo komunistov in razobesiti sredi Terazij ravnogorsko zastavo.

Rafali izza grma

Draža je poslal v Slovenijo svojega generala Miodraga Damjanovića, bivšega šefa kabineta Milana Nedića, da bi vse ondotne sile, pripravljene, da se pridružijo Draži, povezal v čvrsto celoto in vzpostavil poseben del vrhovne komande. Hotel pa je videti, kako bi njegova vojska v Bosni sprejela vest o premiku na zahod.

Na Vučjaku, v gaju Perića, se je Draža nekega večera v začetku aprila dogovoril s komandanti vseh svojih korpusov, naj razširijo govorico, da bo vojska krenila v Slovenijo, napoti zahodnim zaveznikom. Med četniki, raztresenimi po vučjaških vaseh, se je ta vest po bliskovo razširila. Na zahod za nobeno ceno, se je vzdignilo godrnjanje v vseh enotah. Dva dni po Draževem sestanku s komandanti v gaju Perića pa se je godrnjanje prelilo v rafal iz puškomitraljeza.

Komandant Rasinskega korpusa Dragutin Keserović je zvečer jahal od cerkve v Dugem Polju proti gaju Perića. Njegovi spremljevalci, trije spredaj in dva zadaj, so jo ubirali peš. Ko so prišli do hiše Marka Delića, ki ji stoji nasproti hiše Cvijana Kojića, se je konj nenadoma ustavil pred pregrajo. Keserovićevi spremljevalci so poprijeli, da bi jo odstranili, vtem pa je nekdo iz bližnjega grma izstrelil kratek rafal iz puškomitraljeza na Keserovića. Zadet v levo roko se je Keserović sključil na konju, njegovi spremljevici pa so zgrabili za orožje in užgali po grmu, potem pa se zagnali, da bi zgrabili napadalca. Za grmom niso našli nikogar.

Draža, ki je iskal oporišče za ostale svoje ravnogorske politike in svojo vojsko, vrženo iz Srbije, se je v Bosni povezal tudi z ustaši. Najprej s takimi, ki niso nič pomenili in so bolj vihteli tiste v Nemčiji izdelane posebne zakrivljene nože kot pa se ukvarjali z akti in pečati, potem pa se je pismeno ali po svojih delegatih povezal prav s kolovodji »Nezavisne države Hrvatske«.

Ljubeznivo povabilo Ekscelence

Še v Okruglici, v bližini Vareša, je Draža kmalu po prihodu iz Srbije začel ustaše imenovati brate. V nekem pismu vareškemu ustaši Mati Matičeviću se je trudil celo prilagoditi svoj srbijanski jezik tako, da ustašev ne bi bolela ušesa.

Bratu
Mati Matičeviću
komandantu hrvatskih odredov na području Vareša
Vareš

Zelo sem zadovoljen z rezultatom prvih sestankov z Vami. Močno računam na Vaše sodelovanje in na Vašo osebnost kot na človeka iz naroda, ki mu je uspelo zbrati tako velike sile okrog sebe in jih usmeriti po pravi poti bratske skupnosti in sloge.

Zdaj se nam odpirajo široke poti, da še okrepimo dosedanje delo in da pride do popolne sloge in sodelovanja proti skupnemu sovražniku.

Enote pod Vašim poveljstvom bodo v prihodnje nosile ime hrvatske enote v sestavi jugoslovanske vojske v domovini pod hrvatsko zastavo, z nazivom po enem izmed hrvatskih velikanov, po Vaši izbiri (na primer »Hrvatski korpus Stjepana Radića«).

Moj delegat brat Mustafa Mulalić je stopil v stik s komandantom muslimanske milice Islamovićem. Kakor hitro bodo ti razgovori končani, upam, bomo v kratkem na skupnem sestanku lahko rešili ta vprašanja tako, da bo najbolj prav.

Brate Mato, že zdaj Vas imamo za tajno sodelujočega z nami, če pa nam bo uspelo, da bo naše sodelovanje javno, bo to največjega pomena za vse naše ljudstvo.

Na našem sestanku bomo rešili vprašanje Vašega naziva in Vašega čina v vojski tako, kot Vam gre po zaslugi Vašega dosedanjega dela.

Z bratskim pozdravom
General
Drag. M. Mihailović

29. listopada 1944
Položaj

Takoj nato je Draža z eno potezo povišal Matičevića v čin kapetana in mu pripel Red belega orla.

ODLOK
NAČELNIKA STABA VRHOVNE KOMANDE
za 1. december 1944. leta

Na moj predlog je Vrhovni komandant Nj. V. Kralj Peter II. povišal po pridobljeni pravici in za vojne zasluge rezervnega pehot. poročnika MATO MATIČEVIĆA v čin rezervnega pehotnega kapetana II. klase.

Ukaz o povišanju je bil izdan 1. decembra 1944. leta, s tem da mu bo rang tega čina določen naknadno, v zvezi s poveljem Nj. V. Kralja Str. zaupno št. 591 z dne 30. septembra 1943. leta.
Načelnik štaba vrhov. komande
Armijski general
Drag. M. Mihailović

ODLOK
NAČELNIKA STABA VRHOVNE KOMANDE
za 1. december 1944. leta

Na moj predlog je Vrhovni komandant Nj. V. Kralj Peter II. po pohvalnem odloku armijskega ranga z dne 1. decembra 1944. leta odlikoval z REDOM BELEGA ORLA V. REDA Z MEČI rezervnega pehotnega kapetana II. klase MATO MATIČEVIĆA.

Ukaz o odlikovanju je bil izdan v zvezi s poveljem Nj. V. Kralja Str. zaup. št. 591 z dne 30. septembra 1943. leta.
Načelnik štaba vrhov. komande
Armijski general
Drag. M. Mihailović

Četniške enote so se bile po smotri na Glogu poslovile od vučjaških gozdov, ko je Draža istega dne, 15. aprila 1945, poslal v Zagreb dve pismi. Eno je poslal neposredno nadškofu Stepincu, drugo pa advokatu Ranku Brašiću, ki je navezoval stike med Dražo in Antejem Pavelićem.

Pismo Stepincu se glasi:

Prevzvišenost,
komunistični val, ki je preplavil Srbijo in druge srbske pokrajine, že nekaj časa preplavlja tudi tiste pokrajine, ki jih naseljuje hrvatski narod. Čedalje bolj se širi in zlasti v zadnjih dneh grozi, da preplavi tudi te kraje, prav tako kot se je zgodilo v minulem letu s srbskimi kraji. Na prvi avdienci, s katero ste izkazali čast prinesitelju tega pisma, je ta imel priložnost obvestiti Vašo Prevzvišenost o vseh nesrečah in trpljenju, ki jih je komunizem prizadel srbskemu narodu v nekaj minulih mesecih.

V teh urah čutim potrebo, da med drugimi tudi Vašo Prevzvišenost kot duhovnega vodjo hrvatskega naroda opozorim na vse strahote morebitne komunistične osvojitve hrvatskega območja in si štejem v čast, da v prilogi dostavim Vaši Prevzvišenosti spomenico, v kateri so razložena moja gledišča o sedanjem vojaškem in političnem položaju. Prinesitelj tega pisma bo Vaši ekscelenci na razpolago za morebitna nadaljnja pojasnila.

Ne glede na vse tiste momente in okoliščine, ki so nas ali ki bi nas lahko ločevale, si štejem v dolžnost, da zaprosim tudi Vašo Prevzvišenost, da priloži ves svoj vpliv in vse svoje sile z namenom, da bi aktivirali vse nacionalne sile hrvatskega naroda v boju proti boljševizmu. Ko Vam pošiljam to prošnjo, bi bil rad prepričan, da bo Vaša Prevzvišenost, hodeč po stopinjah svojih velikih prednikov, izpolnila vse tiste zgodovinske dolžnosti in naloge, ki se postavljajo pred Vašo Prevzvišenost v sedanjih hudih časih. Kajti od pravilnega pojmovanja teh dolžnosti in nalog s strani Vaše Prevzvišenosti bo odvisno tudi mesto, ki ga bo zgodovina krščanstva, posebej pa hrvatskega naroda, prisodila Vaši Prevzvišenosti.

V tem prepričanju in upanju priporočam Vaši dobrohotni pozornosti prinesitelja tega pisma in prosim Vašo Prevzvišenost, da tudi ob tej priložnosti sprejme izraze mojega posebnega spoštovanja.

Vrhovna komanda, 15. aprila 1945.

Armijski general
Drag. M. Mihailović

V pismu Brašiću je Draža ubral enak ton:

Vrhovna komanda, 15. aprila 1945. leta

Spoštovani gospod B.!

Hvaležen sem Vam za obvestila, ki ste mi jih poslali o rezultatu Vaših razgovorov z Ekscelenco z namenom, da bi se skupno bojevali proti partizanom. Posebni akti, ki so Vam bili izročeni skupaj s tem pismom, vsebujejo potrebne sklepe glede zaključka teh razgovorov in sklenitve začetenega dogovora. Moja želja pa je, da se v tem pismu omejim le na vprašanje od Ekscelence ponujenega mi predloga za moj osebni obisk ter neposredne ureditve te narodne zadeve, ter Vas lepo prosim, da ste tako ljubeznivi in da seznanite Ekscelenco z njegovo vsebino.

1. — Predvsem Vas prosim, da se v mojem imenu zahvalite Ekscelenci za ljubeznivost in povabilo, ki mi ga je poslal po Vas. Zgolj načelni razlogi, ki so se izoblikovali v teh štirih letih, mi žal ne dopuščajo, da bi se odzval temu ljubeznivemu povabilu.

2. — Vsekakor mi je do tega, da prepričate Ekscelenco, da v konkretnem primeru moja osebna varnost ne bo vprašanje. Sem namreč popolnoma prepričan, da bi mi Ekscelenca na svojem področju nudil brezpogojno varnost in varstvo.

3. — V teh štirih letih se nisem niti enkrat ločil od svojih čet. To okoliščino so moji komandanti, ki sem jih takoj seznanil z vsebino predloga Ekscelence, poudarili in me izrecno prosili, da tudi ob tej priložnosti ne opustim ustaljene tradicije čet in se ognem vsakemu vnašanju nemira v njihove vrste.

Prosim Vas, da točno raztolmačite te razloge Ekscelenci, ter uporabljam to priložnost, da po Vas zaprosim Ekscelenco, da gospodom oficirjem, ki sem jim poveril razgovarjanje, izkaže popolno zaupanje in tako omogoči uspešno dovršitev tega posla v korist obeh narodov. Prosim Vas tudi, da poudarite mojo trdno odločenost, da se v izvajanju nameravanega sporazuma skupaj s svojimi podrejenimi komandanti in četami strogo držim vseh določil, ki jih bodo gospodje delegati sprejeli v imenu Vrhovne komande. S svoje strani izražam upanje in trdno prepričanje, da bo prav tak duh držanja vojaške častne besede prežemal Ekscelenco, njegove komandante in čete.

Ko boste sporočili vsebino tega pisma Ekscelenci, Vas prosim, da mu blagovolite izraziti moje spoštovanje.

Vam se zahvaljujem za požrtvovanje in napore, ki jih prispevate za uresničitev tega za narod koristnega posla, in sem prepričan, da boste tudi v prihodnje ob vsaki priložnosti in na vsakem kraju znali služiti interesom naše domovine, katere priznanje Vam, upam, ne bo ušlo.

Prisrčno Vas pozdravlja
Vaš general
Drag. M. Mihajlović

Leto dni pozneje, ko Draža ni bil več Draža, je priznal, da sta podpisa na teh pismih njegova, napisana z njegovo roko, o pismih samih pa je rekel, da sploh nista njegovi, da so mu jih podtaknili.

Stevo Damjanović-Leka, komandant četniškega Majeviškega korpusa, Rajo Banjičić, komandant četniškega zaledja v Semberiji, in njegov šef propagande Srdjan Bakajlić z nemškimi esesovskimi oficirji na Majevici, v začetku 1944. leta

Četniki, ustaši in domobranci

Kruh s primesmi plevela

Po »prazgodovinskem receptu« pečejo lahko prebavljiv in biolo ško bogat kruh

V hiši na robu gozda pri Wolfenbergu postreže gospodinja z okusnim kruhom in z maslom. Gostom je zelo všeč kruh,, pripravljen v kamnitih pečeh, kakršne so bile pred nekaj generacijami značilnost severnonemških vasi. In vendar je v tem kruhu nekaj posebnega: vsebuje 8 do 10 odstokov zrnc poljskega plevela, pravzaprav divjih rastlin, zakaj besede »plevel« ne sme nihče uporabljati v navzočnosti dr. Brülla, upravnika znanstvene postaje »Divjad, gozd in polje«, kjer nadalje oblikujejo in zbirajo dokaze za pravilnost teorije biologa Uexküllа, ki je ugotovil med devetletnim proučevanjem jerebic, da nikakor ne gre podcenjevati pomena divjih rastlin za prehrano ljudi.

Izkopanine iz prazgodovinskih časov kažejo, da je bil tako imenovani plevel nekoč zelo pomemben za prehrano. V ostankih davnih naselij so našli v preprostih shrambah in kaščah tudi kupe »divjega zrnja«, ki so ga ljudje načrtno zbirali in hranili za lastne potrebe. To domnevo potrjujejo analize želodčne in črevesne vsebine trupel, pokopanih v močvirski šoti, ki je delovala kot nekakšna konserva. »V neomajni veri v napredek kaj radi odklanjamo kot nazadnjaško prav vse, kar so počeli naši pradedje, pri tem pa pozabljamo, da sleherna novost ni hkrati tudi najugodnejša za človeški organizem,« pravi dr. Brüll.

Po njegovem mnenju bi bilo treba temeljito proučiti vprašanje, ali je sedanja intenzivna obdelava zemlje, s katere skušamo pregnati vse divje rastline, z biološkega stališča upravičena tako gledę zemlje kakor človeške prehrane. Brüll pravi, da se zaradi temeljitega uničevanja »poljskega plevela« zmanjšuje kakovost poljskih pridelkov v korist količine, ki je biološko znatno revnejša. V tej zvezi so začeli proučevati vzajemni odnos med žitaricami in raznimi divjimi rastlinami ter hranilno vrednost in učinek »divjega zrnja«, ki je bilo nekoč stalna sestavina človeške hrane.

Prvi poskus je uspel: iz rži, ki je rasla in dozorela skupno z divjimi poljskimi rastlinami, so pridobili moko in spekli kruh, okusnejši, laže prebavljiv in bolj nasitljiv od navadnega. — Boljši in bolj zdrav kruh je torej »postranski proizvod« znanstvenega proučevanja jerebic in najprimernejšega zrnja zanje. — Za bližnjo prihodnost napovedujejo prodajo »divjega kruha« v večjem obsegu.

MELONE ZA PEŠCE

V počitniških dneh so v vsej Veliki Britaniji še posebej razširili kampanjo, da bi bil cestni promet čim varnejši in da bi bilo kar najmanj nezgod in nesreč. »Nikjer ne manjka nasvetov, svaril, priporočil avtomobilistom, nazornih razlag prometnih prekrškov in glob zanje, nihče pa ni doslej mislil na pešce,« je dejal dr. Camps na zborovanju zdravnikov, sodnikov, advokatov in ljudi iz drugih strok, ki so kakorkoli povezani s prometom. Svetoval je, naj ne bi več hodili gologlavi po ulici, temveč naj bi nosili značilno angleško melono, trd klobuk, ki bi jih morda varoval v primeru nezgode na cesti.

Melona je po mnenju dr. Campsa rešila življenje že precej ljudem, ki so na cesti ali na ulici zabredli v prometno nezgodo. Zdravnik je svoje trditve ponazoril s številnimi posnetki in dodal, da je trd klobuk za pešca isto kot na primer čelada za motociklista. — Predlagal je, naj bi prometne predpise za motocikliste razširili tudi na pešce, s tem da bi ti morali nositi trde klobuke.

Obveznost se seveda ne bi nanašala samo na moške, je dejal dr. Camps ter pozval tovarne klobukov in drugih pokrival, naj pripravijo modele, ki bi na ženskih glavah opravljali enako nalogo kot melone na moških. To pokrivalo je priporočil tudi tistim, ki sedijo zraven šoferja, se pravi na tako imenovanem »sedežu smrti«, ker kažejo statistični podatki, da je med žrtvami prometnih nesreč več teh sopotnikov kot pa voznikov. Tovarne klobukov in drugih pokrival so pozdravile zdravnikovo priporočilo.

Mlade ameriške neveste

Vsaka druga Američanka je pri sklenitvi prve zakonske zveze mlajša od dvajset let, najpogostejša starost je 18 let, se glasi ena izmed ugotovitev urada za proučevanje gibanja prebivalstva v Washingtonu. V obdobju 1950-59 se je odstotek nevest, mlajših od dvajset let, zvišal od 47 na 53.

Mir v prometu

»Traffipax« (mir v prometu) se imenuje nova naprava, katere uporabnost bodo preizkusili na več belgijskih cestah in ki zaznamuje prav vse prometne prekrške, tako da se prizadeti kasneje ne morejo izgovarjati. »Traffipax« je sestavljen iz dveh fotografskih kamer, brzinomera, močne električne luči in drugih aparatov, ki zaznamujejo ne le hitrost avtomobilov, temveč tudi prekrške proti določilom o prednosti, napačno prehitevanje itd.

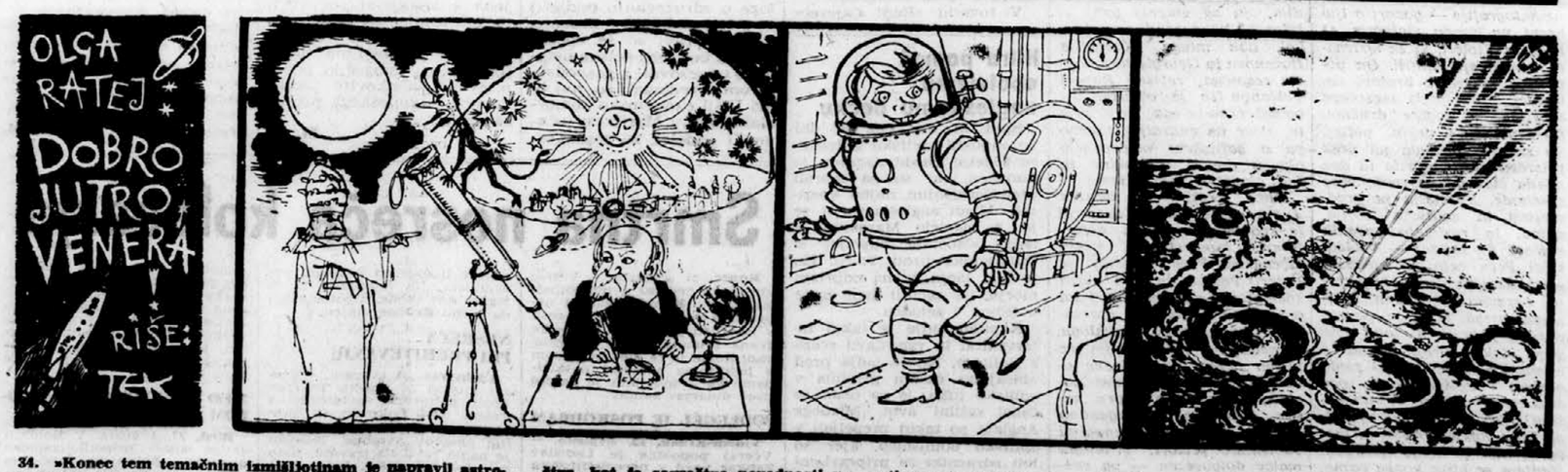

34. »Konec tem temačnim izmišljotinam je napravil astronomski daljnogled,« nadaljuje biolog, »da, predniki tegale, vendar mnogo preprostejši. Veliki učenjak Galileo Galilei je neke jasne noči pogedal skozenj na Luno in odkril gorovja. Zrušil je mit o svetosti zvezde, svetilke raja. To je bila v 17. stoletju velesenzacija in možu niso kratili trpljenja. Zapisal je: ‚Prepričan sem, da ni na svetu večjega sovraštva, kot je sovraštvo nevednosti nasproti znanju.' Danes ima na Luni spomenik. Znanosti pač ni mogoče zaustaviti! Galilei je začel, kar mi vsi v malem nadaljujemo. Imenujemo ga očeta znanstvenih raziskav. In ko je v drugi polovici prejšnjega stoletja prvi človek živ in zdrav pristal na Luni in se tudi vrnil z nje, se je začela nova doba — kozmična doba človeka! Prav je, da to vsi.«

Kapitan prosi za posluh. »Bližamo se Luni. Pripravite se brez naglice! Vzemite bonbon. Zadrgnite si skafandre, nadenite čelade. Potem se privežite. Vse jasno?«

Otroci se zapodijo na svoje sedeže. Jure prihiti, da bi jim pomagal pri oblačenju. »Pazite,« jih opozori, »tu boste šestkrat lažji, toda mišične moči ne boste izgubili, zato boste pravi Krpani.« Jerneju se od ponosa širijo prsi. »Tako smo torej prekobalili 400.000 kilometrov!«

Križanka

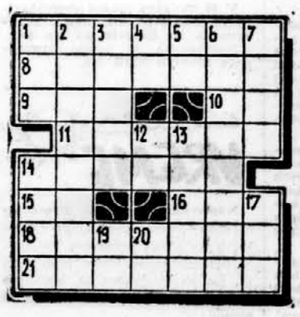

VODORAVNO: 1. avstrijski skladatelj popularnih valčkov (Johann), 8. turški drobiž 9, ime amer. filmske igralke Blyth, 10. kemični znak za kositer, 11. stranica v pravokotnem trikotniku, 14. blisk, 15. tod, 16. okrajšano žensko ime, 18. razsodnik v sporih, 21. šara, nepotrebni predmeti.

NAVPIČNO: 1. znano belgijsko kopališko mesto, 2. alkoholna raztopina, vrsta zdravila, 3. ranocelnik, 4. visoka igralna karta, 5. kakor (lat.), 6. snidenje, shod, 7. tankonoga goščna žival, 12. kemični znak za telur, 13. izbrana družba, 14. poklic, 17. dolgorepa pisana papiga, 19. začetnici sodobnega slovenskega pesnika (pesniška zbirka »Odčarani cvet«), 20. italijanski spoznik.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. akslom, 7. Granger, 9. ring, 10. še, 11. eta, 12. gen, 13. mi, 14. trta, 15. akrobat, 17. Ankara,

Nadaljevanje s 1. strani

Položaj v Berlinu

zornost usmerjena na morebitno srečanje med Kennedyjem in Hruščevom. Če bo do sestanka prišlo, je sedaj odvisno predvsem od načrtov, ki jih ima sovjetski premier.

Kennedy je pred dvema dnevoma obširno razpravljal o možnosti, da pride Hruščov v New York, s šefom ameriške delegacije v OZN Stevensonom. Ameriški funkcionarji pravijo, da bodo načrti sovjetskega premiera nekoliko bolj znani potem, ko bo U Tant obiskal sovjetsko prestolnico.

Razumljivo je, da je tudi v krogih moskovskih političnih opazovalcev vzbudil sovjetski ukrep največjo pozornost. Kot javlja Tanjug iz Moskve, ga tuji opazovalci v sovjetski prestolnici razlagajo kot nov pritisk na tri zahodne države, da likvidirajo okupacijski status v Zahodnem Berlinu.

Pristojnosti poveljstva sovjetske garnizije v Berlinu je sedaj prevzel štab sovjetskih čet v DR Nemčiji, ki so tam na temelju sporazuma med obema državama. Moskovski opazovalci menijo, da je bil s tem aktom tudi formalno likvidiran okupacijski status sovjetskih čet v Berlinu. Menijo, da je imel ta sovjetski ukrep predvsem namen izpodbiti zahodno tezo o četvernem okupacijskem sistemu v Berlinu.

Poveljstvo garnizona sovjetskih čet v Berlinu je kontroliralo transporte vojakov in materiala zahodnoberlinskih garnizonov, ZDA, Brianije in Francije v Zahodni Berlin in iz njega. Sovjetski vojaki so skupaj z vojaki treh zahodnih sil stražili zapor v Spandauu, kjer so zaprti nemški vojni zločinci, držali pa so tudi častno stražo pred spomenikom padlih sovjetskih vojakov. To nadzorstvo je sedaj prevzel štab skupine sovjetskih čet, ki so razmeščene v DR Nemčiji na temelju sporazuma ZSSR in DR Nemčijo.

Moskovski opazovalci posebej opozarjajo na tisti del sovjetskega sporočila, ki govori o »začasnosti tega ukrena«. V tem vidijo namig, da bo ZSSR prenesla kontrolne pristojnosti na vzhodnonemške organe, če Zahod ne bo pokazal pripravljenosti, da sporazumno uredi berlinsko vprašanje.

Nekateri opazovalci v Moskvi so prepričani, da ta sovjetski ukrep ni simpton zmanjšane želje ZSSR, da bi zahodnoberlinski problem rešili s pogajanji z Zahodom; pravijo, da je ta ukrep še eno opozorilo zahodnim silam, da ZSSR ne more privoliti v neskončno odlašanje za rešitev berlinskega vprašanja, in da je treba z reševanjem le tega pohiteti.

Reuter javlja iz Washingtona, da je tiskovni predstavnik Bele hiše Salinger odklonil sleherni komentar v zvezi s sovjetskim ukrepom, funkcionarji v ameriškem zunanjem ministrstvu pa so mnenja, »da je sovjetska vlada ravnala pazljivo v želji, da se izogne resni krizi«.

Ista agencija pa javlja iz Londona, da je predsednik Forigen Officea dejal, da pravice zahodnih sil v Berlinu »niso v nobenem primeru ogrožene«. Izrazil je obžalovanje zaradi tega sovjetskega ukrepa in dejal: »Žal nam je, ker so sovjetske oblasti prekinile stike, ki so v preteklosti prispevale k zmanjšanju napetosti v tem mestu, ki je še naprej zelo važno za nas vse. Glavno je, da bodo sovjetske oblasti še vnaprej izpolnjevale svoje obveznosti do zahodnih držav«.

i pTk cSaoge .-rdgovcumlb

Ameriško zunanje ministrstvo je v zvezi z imenovanjem vzhodnonemškega generala Poppeja za poveljnika Berlina izjavilo, da ZDA »ne nameravajo priznati ne DR Nemčije ne njenih administrativnih aktov«.

AP in Reuter pa v najnovejših sporočilih iz Berlina javljata o novem incidentu na prehodu iz Vzhodnega v Zahodni Berlin: danes so ameriške čete zadržale tri sovjetske oklopne avtomobile. S temi vozili so se že tri dni prevažali iz Vzhodnega Berlina v britanski sektor mesta sovjetski vojaki, ki drže stražo pred spomenikom padlim sovjetskim borcem. Poprej so se vozili z avtobusi, ob zadnjih demonstracijah pa so demonstrantje s kamenjem napadli.

Ameriška vojaška policija je na prehodu zadržala sovjetska oklopna vozila vec kot tri ure. Predstavnik ameriške misije je dejal, da zato, ker je bila njihova posadka oborožena. Pozneje je sovjetski konvoj do spomenika spremljala ameriška vojaška policija.

Razvoj v Alžiriji

Politični opazovalci menijo, da je stališče sveta četrte vilaje v predvolivni kampanji izraz nezadovoljstva posameznikov, katerih imena se niso pojavila na kandidatni listi. Prevladuje mnenje, da te politične diverzije, čeprav zelo neprijetne, ne bodo ogrozile velike avtoritete, ki jo uživa politični biro pri ljudstvu. Poudarjajo, da tudi podpredsednik vlade Krim Belkasem in član političnega biroja Budija nista podprla stališča sveta četrte vilaje, čeprav se, kakor je znano, ne strinjata v vsem s pogledi večine v političnem biroju.

Komunistična partija Alžirije je danes pozvala svoje člane in vse volivce, naj 2. septembra glasujejo za kandidatno listo FLN. Od političnega biroja FLN pa je zahtevala, naj takoj objavi politični program, ki so ga sprejeli na zadnjem zasedanju Sveta alžirske revolucije v Tripolisu.

DELO

Zdravljenje z X3 prepovedano

V novosadski bolnišnici so ustavili zdravljenje z »zdravilom za pomlajevanje«

Beograd, 23. avg. (Tanjug). V glavni pokrajinski bolnišnici v Novem Sadu so ustavili zdravljenje s preparatom X-3, popularno imenovanim »zdravilo za pomlajevanje«, ki ga pripravljajo baje na bazi novokaina. Zdravnik te bolnišnice stomatolog dr. Ozren Džigurski je sam zdravil s tem preparatom blizu 2000 bolnikov, obolelih za astmo, revmo, poapnenjem žil, izčrpanostjo, čiri na želodcu in drugimi boleznimi.

Prenehanje zdravljenja s tem preparatom so utemeljili v upravi bolnišnice s tem, da zdravilo še ni preizkušeno in da mora dr. Džigurski v najkrajšem času predložiti medicinsko dokumentacijo o rezultatih svojega dela.

Ker gre za novokain, katerega uporaba je za zdravljenje pri nas odobrena izrecno v znanstvene namene, smo se obrnili na načelnika zvezne uprave za farmacevtsko službo in medicinsko preskrbo Venceslava Pavlova s prošnjo, naj pove svoje mnenje o tem primeru.

Novokain pri nas že zdavnaj uporabljamo kot anestetik, je rekel Pavlov. »Njegova uporaba je v jugoslovanski farmakopeji dovoljena in registrirana. Na univerzitetnih klinikah ga lahko uporabljajo tudi kot zdravilo, toda v znanstvene namene oziroma njegovo delovanje se lahko preveri pri zdravljenju posameznih bolezni. To je mimogrede rečeno predvideno s predpisi, pri čemer je razumeti, da se morajo s tem ukvarjati znanstveni delavci.

Poskusov dr. Džigurskega, stomatologa novosadske bolnišnice, ki sam izdeluje preparat X-3, ni mogoče označiti drugače kakor mazaštvo in sanitarna inšpekcija ter drugi pristojni organi morajo intervenirati. Ne da bi se spuščal v vprašanje, kakšna je znanstvena in strokovna izobrazba dr. Džigurskega, stomatologu ni mogoče zaupati, da sam izdeluje zdravilo, ki »briše čas«.

»Mi nismo uvažali toliko popularizirane preparata znanstvenice Ane Arslan,« je nadaljeval Pavlov, »ker smo zagovarjali stališče, da ni dovolj preizkušen. Na nekaterih naših klinikah so v zelo majhnih količinah ta preparat uporabili, toda izključno za znanstvene raziskave, rezultati pa še niso obdelani.«

»V tem primeru, pravi načelnik Pavlov, bi bilo napačno zanašati se na subjektivna mnenja bolnikov, ki so ga uporabili in ki so izjavljali, da se po terapiji s preparatom X-3 čutijo »ko prerojene«, ker takšne izjave nimajo nobene znanstvene vrednosti.

Na koncu je Pavlov rekel, da je treba vso zadevo v novosadski bolnišnici strokovno preveriti in ugotoviti, kako so mogli stomatologu zaupati, da zdravi bolezni, ki niso v zvezi z njegovim poklicem, in sicer z zdravilom, ki ga je izdelal sam in ki je med bolniki razširjeno kot »zdravilo za pomlajevanje«.

Rudarska oprema iz Sovjetske zveze

Priština, 23. avg. (Tanjug). V kombinatu kosovskih ligNitov v Prištini so danes prevzeli rudarsko opremo za dnevni kop premoga, ki jo je dobavilo znano sovjetsko podjetje »Mašinoeksport« iz Moskve. Na dnevnem kopu tega premogovnega bazena so montirali sedem težkih bagrov za kopanje premoga, ki zamenjajo kakih 2000 delavcev. Vsak bager zajame vagon premoga. Zdaj bo lahko v Prištini kakih 500 rudarjev nakopalo letno milijon ton premoga. Če ne bi imeli bagrov, bi potrebovali za to delo nad 2500 delavcev.

SREČNO POT IN NA SVIDENJE — Množica sorodnikov in znancev se je danes popoldne na ljubljanski postaji prisrčno poslovila od naših izseljencev iz Zahodne Nemčije, ki so se ob 16. uri s posebnim vlakom vrnili v novo domovino. V Jugoslaviji so bili na oddihu tri tedne ter so se v tem času po lastnih izjavah dobro počutili. V letošnji sezoni je bila to največja skupina izseljencev, ki je prišla na obisk v rojstno deželo. S posebnim vlakom je odpotovalo več kot 800 ljudi.

Ameriške zasebne naložbe v tujini upadajo v prid plačilni bilanci

Washington, 23. avg. (Tanjug) — Ministrstvo za trgovino ZDA je ugotovilo, da se manjšajo investicije privatnega ameriškega kapitala v inozemstvu. Kot glavni razlog navajajo upadanje gospodarske ekspanzije v zahodni Evropi, neurejene razmere v Latinski Ameriki in gospodarske težave v Kanadi.

Lani so investirali v tujini za 3.9 milijarde dolarjev privatnega ameriškega kapitala. Vračunane so investicije v ameriška podjetja v tujini, nakup delnic tujih podjetij, investiranje v državne vrednostne papirje drugih držav in kratkoročne investicije s pomočjo bančnih kreditov.

Vladni funkcionarji izjavljajo, da se bo zmanjšanje odliva privatnega kapitala v tujino ugodno odrazilo na mednarodni plačilni bilanci ZDA. Ameriški plačilni deficit je znašal lani 2,5 milijarde dolarjev. Strokovnjaki v ministrstvu za finance upajo, da se bo letošnji deficit zmanjšal za eno milijardo, deloma zaradi večjega ameriškega izvoza, deloma pa zaradi zmanjšanja privatnih investicij v inozemstvu. To bi pomenilo velik uspeh za ameriške finance, posebno če upoštevamo, da je znašal pred tremi leti ameriški deficit skoraj štiri milijarde dolarjev.

Indonezijci bodo pomagali OZN

Džakarta, 23. avg. (Reuter). Predsednik Sukarno je včeraj govoril na konferenci za pravice žensk v Surabaji na Javi in napovedal možnost, da bi indonezijske čete pomagale OZN, če bi se v prehodnem obdobju na Zahodnem Irijanu pokazalo, da je ta pomoč potrebna.

Sukarno je rekel, da bi 1. oktobra letos lahko uvedli civilni promet z Zahodnim Irijanom in da bo Indonezija začela s tem dnem tudi uresničevati načrt za razvoj tega področja.

Pakistanski zunanji minister Mohamad Ali je po poročilu AP iz Dake potrdil, da je jegova vlada prejela zahtevo vršilca dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tanta, naj pošlje Pakistan tisoč vojakov na Zahodni Irijan. Rekel je, da bo v kratkem bodo o tem uradno obvestili tudi mednarodno kontrolno komisijo, ki jo sestavljajo predstavniki Poljske, Indije in Kanade. Vlada je sklenila ustanoviti tudi mešano komisijo, ki bo nadzorovala umik tujih čet in strokovnjakov. Niso še sporočili, kdo bo v tej komisiji.

Zadnji rok za določitev zbirnih centrov in komunikacij, o katerih se bodo umaknile tuje čete, je ustrezno sklepom ženevske konference potekel včeraj. Minister za zunanje zadeve Folsena pa je članom mednarodne kontrolne komisije dejal, da bo vlada v najkrajšem času skušala urediti to važno vprašanje.

V sporočilu, ki so ga izdali po današnji seji vlade, je tudi rečeno, da so se sporazumeli o tem, da bo koalicijska vlada do 27. avgusta prevzela »nacionalne službe in oddelke«. Te službe so namreč doslej vodili funkcionarji, ki jih je imenovala desničarska vlada Bun Uma.

Laoška vlada se je sporazumela o odhodnih točkah za tuje čete

VIENTIAN, 23. avgusta (Reuter — AP) V Vientianu se je danes sestala koalicijska vlada Laosa. Razpravljali so o nekaterih aktualnih vprašanjih v zvezi z izvajanjem sporazuma o Laosu. Minister za informacije je sporočil, da so se na sestanku kabineta sporazumeli, da bodo odprli tri izhodne točke za tuje čete in tehnike, ki so se, kakor poudarjajo, med državljansko vojno borili na strani posameznih frakcij v Laosu.

ELEKTROINDUSTRIJA IZ NIŠA IN »RUDI ČAJEVEC« SODELUJETA

Banjaluka, 23. avg. (Tanjug). Predstavniki tovarne za elektroniko in elektromehaniko »Rudi Čajevec« iz Banjaluke so sklenili pogodbo o sodelovanju z Elektroindustrijo iz Niša. V prvi fazi tega sodelovanja bo »Rudi Čajevec« izdeloval kanalska pretikala, ki so v proizvodnji televizorjev najbolj zamotani elementi. Do konca leta bo banjaluška tovarna dobavila Elektroindustriji v Nišu 50.000 pretikal. Med razgovori predstavnikov »Rudi Čajevec« in Elektroindustrije iz Niša so omenil tudi možnosti nadaljnjega sodelovanja pri skupnem izdelovanju domačega televizorja v skladu z razpoložljivimi zmogljivostmi in kadri.

Naša televizijska industrija se bo kmalu povsem rešila uvoza kanalskih pretikal, razen nekaterih elementov, ki jih za zdaj še ne izdelujemo doma. Začela pa so se že pogajanja z več domačimi tovarnami za izdelovanje elementov, ki jih še uvažamo. Tako bi izdelali kanalska pretikala v naših tovarnah.

V tovarni »Rudi Čajevec« so začeli izdelovati tudi nov tip brisalcev stekla za vozila domačih tovarn avtomobilov »Zastava«, »FAP« in »TAM«. Poskusno serijo so že izdelali in prve izdelke tudi poslali potrošnikom.

Hitra pomoč obolelemu angleškemu dečku

Split, 23. avg. Čez pet dni bo zapustil splitsko bolnišnico 15-letni David Jackson iz Londona, ki so ga morali predvčerajšnjim nujno operirati. Mladi angleški turist se je z materjo Margareto z ladjo »Mostar« odpeljal iz Dubrovnika proti Trstu. Ko je bila ladja že na odprtem morju, je začutil fant hude bolečine v želodcu.

Kapitan ladje je takoj interveniral in vzpostavil zvezo s Splitom. Ko je ladja pred običajnim časom priplula v splitsko luko, je na obali že čakal rešilni avto. Mladega Angleža so takoj prepeljali v splitsko bolnišnico, kjer so bili zdravniki že pripravljeni na operacijo. Pri pregledu se je pokazalo, da je dobil David Jackson hude krče spričo vnetja slepiča. Takoj so ga operirali in zdaj se počuti že zelo dobro. Čez pet dni bo lahko nadaljeval vožnjo.

A. P.

NALOGE MARIBORSKE GOSPODARSKE ZBORNICE

Maribor, 23. avgusta — Na seji upravnega odbora okrajne zbornice v Mariboru so po uvodnih besedah predsednika prof. Tineta Laha razpravljali o aktualnih problemih pri izpolnjevanju gospodarskih nalog. Razprava je pokazala, da bo morala okrajna gospodarska zbornica med drugim obravnavati tudi gibanje proizvodnje, regionalno planiranje in šolanje kadrov. V mariborskem okraju bodo posvetili posebno pozornost turizmu, ki bi lahko dal precej več deviz, kot jih je doslej. Prav tako bo zbornica proučila predloge o združevanju podjetij in o tem dala svoje mnenje.

V razpravi so še opozorili, da bo treba šolske ustanove povezovati z gospodarstvom. Predlagali so, naj bi pri Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru ustanovili oddelek za management, ker gospodarske organizacije tega kadra nimajo dovolj, pri zavodu za organizacijo v Mariboru pa oddelek za mehanografijo, ki bi se ukvarjal s problemi modernizacije pisarniškega poslovanja.

Okrajna gospodarska zbornica bo proučila tudi možnost za tesnejše sodelovanje v gradbeništvu, saj je v mariborskem okraju 13 gradbenih podjetij, ki ustvarjajo 150 milijonov do 3 milijarde dinarjev letnega bruto produkta. Več manjših gradbenih podjetij je na nizki organizacijski in tehnološki stopnji, ki ni usklajena s hitrejšim razvojem mehanizacije. Že dosedanje sodelovanje med dvema večjima gradbenima podjetjema je omogočilo pocenitev in učinkovite spremembe tehnološkega procesa gradenj.

M. K.

Smrtna nesreča kolesarja

Koper, 23. avgusta. — Včeraj zjutraj je nemška avtomobilistka Brigitt Kunkler zaradi nepravilne vožnje podrla na cesti v Škofjah 16-letnega kolesarja Ivana Rometa. Hudo poškodovani Rome je že med prevozom v bolnišnico podlegel poškodbam. Na avtomobilu je za 100 tisoč dinarjev škode.

PODLEGEL JE POŠKODBAM

Videm-Krško, 23. avgusta. — Včeraj popoldne je Ladislav Zabkar vozil z neregistriranim traktorjem, last KZ Krško mlatilnico. Pri srečanju z nekim tovornjakom je zapeljal na rob ceste. Mlatilnica se je odpela od traktorja in zgrmela v 15 m globok prepad. 13-letni Alojz Pirc iz Leskovca pri Novem mestu, ki se je peljal na mlatilnici, se je pri nesreči hudo poškodoval in že med prevozom v bolnišnico podlegel poškodbam. Na mlatilnici je za 300.000 din škode. Ugotovili so, da je bil Zabkar vinjen.

NESREČA PRI PREHITEVANJU

Ljubljana, 23. avgusta. — Včeraj zjutraj je Slavko Telicjan vozil poltovorni avtomobil s Trojan proti Lukovici. Pri prehitevanju vozeče mu je pripeljal nasproti avtobus. Telicjan je naglo zavil na travnik, nato pa nazaj na cesto, kjer se je avtomobil prevrnil. Voznik je nepoškodovan, na tovornjaku pa je za 3.000.000 din škode.

NESREČA IRANSKEGA DRŽAVLJANA

Maribor, 23. avgusta. — Po Šentiljski cesti v Mariboru je včeraj zjutraj vozil iranski avtomobilist Haushang Baghai. Pri prehitevanju nekega tovornjaka mu je pripeljal nasproti drug tovornjak. Zaradi naglega zavijanja v desno je Iranec z vozilom trčil v obcestni smernik, ga podrl in zavozil v jarek. Materialne škode je za 250 tisoč dinarjev.

MED FOLKLORNIM NASTOPOM GA JE ZADELA KAP

Bled, 23. avgusta. V Bohinju se je sinoči pripetil tragičen dogodek. Bohinjska folklorna skupina je priredila kot običajno nastop v hotelu Jezero za številne domače in tuje turiste, ki letujejo v Bohinju. — Sredi gorenjskega plesa pa je vodji folklornega ansambla 55-letnemu Antonu Ogrinu iz Bohinja postalo slabo in se je zrušil mrtev na pod. Zadela ga je srčna kap.

B. B.

Dež koristil okopavinam

Koruza, sladkorna pesa in sončnice obetajo dober pridelek

Beograd, 23. avg. (Tanjug). Po vesteh, ki jih je prejel agrometeorološki oddelek zveznega hidrometeorološkega zavoda, je slab dež, ki je zadnje dni padal v večini krajev naše države, koristil vsem okopavinam. Iz večine postaj prihajajo poročila, da kaže koruza zelo dobro, dobila je obilo dežja v času, ko ji je bila vlaga najbolj potrebna. Sedanje sončno in toplo vreme s pogostnim rahlim dežjem in jutranjimi rosami omogoča koruzi normalno mlečno zorenje.

Izjema so jugozahodni del Slovenije, nadalje del Primorja, Hercegovina in Makedonija, kjer že precej dolgo ni bilo dežja. V teh krajih zori koruza prisilno in bo zato letina slaba. Kjer imajo pogoje za umetno namakanje, bo seveda pridelek koruze večji.

Po podatkih zveznega hidrometeorološkega zavoda je v zadnjih desetih dneh bolj ali manj deževalo v vsej državi, razen na Primorju. Najvišje dnevne temperature so se gibale v tem času od 30 do 35 stopinj, v Povardarju in na Primorju pa so imeli tudi do 38 stopinj. Zadnje dni so temperature nekoliko padle; gibljejo se od 22 do 29 stopinj.

Takšno sončno in toplo vreme z rahlim dežjem ugodno vpliva na sončnice in slakorno peso, ki kaže v glavnih pridelovalnih krajih precej dobro, ponekod tudi odlično. Posledica vročine bo, da bo v sladkorni pesi več sladkorja.

Postrniščni posevki kažejo v zahodnih krajih dokaj dobro, vtem ko je v vzhodnem in srednjem delu države že čutiti pomanjkanje vlage, tako da posevki zaostajajo v rasti. Medtem ko toplo in sončno vreme ugodno vpliva na zorenje grozdja, sadja, paradižnikov in kumar, zorenje drugih posevkov, zlasti sočivja, zaradi pomanjkanja vlage zaostaja. Nezadostne količine dežja onemogočajo tudi normalne priprave na setev, ki so se že začele.

Otvoritev prenovljene veleblagovnice

Maribor, 23. avg. — Danes so v Gosposki ulici odprli prenovljeno veleblagovnico trgovskega podjetja »Dom«. Z dozidavo je veleblagovnica razen samopostrežnega oddelka pridobila več kot sto kvadratnih metrov prodajnega prostora, ki so ga namenili za najmlajše. V tem oddelku bodo postregli z igračkami, otroško konfekcijo, perilom in drugimi predmeti. Med prvih 1000 kupcev tega oddelka bodo razdelili za 30.000 dinarjev blaga, saj bo vsak stoti kupec prejel bon za nakup blaga v vrednosti 3000 dinarjev. Za preureditev veleblagovnice je delovni kolektiv trgovskega podjetja DOM prispeval okrog 30 milijonov dinarjev lastnih sredstev. Vsi prodajalci in prodajalke v prenovljeni veleblagovnici so enotno uniformirani in opremljeni s tablicami, s priimki in imeni. Tako žele pri prodajnem osobju doseči večjo odgovornost pri delu, kupcem pa v primeru nepravilnega odnosa ali slabe postrežbe dati možnost pritožbe.

M. K.

Ujet morilec vodnika LM

Maribor, 23. avgusta. V Šentilju je bil pri opravljanju službene dolžnosti 22. t. m. zahrbtno ubit višji vodnik LM iz Šentilja Konrad Polanec, ki je vodil na postajo LM Franca Brgleza, osumljenega več kaznivih dejanj. Nenadoma je Brglez izstrelil v Polanca tri strele ter ga na mestu ubil in po dejanju pobegnil. Morilca so organi LM danes dopoldne izsledili v Kaniži ter ga v boju ubili, ker je začel streljati v varnostne organe.

K. M.

Mednarodna konferenca o krvnih skupinah živali končana

Ljubljana, 23. avg. (Tanjug). Na osmi mednarodni konferenci o krvnih skupinah živali v Ljubljani, so prvikrat sodelovali tudi znanstveniki iz Amerike, ki so se začeli prvi ukvarjati z znanstvenim proučevanjem živalskih krvnih skupin. Na konferenci so podali pregled sedanjega stanja te specializirane panoge znanstvenih raizskav in izmenjali izkušnje med ameriškimi znanstveniki in predstavniki iz drugih dežel.

Udeleženci konference so na predlog predstavnika organizacije za kmetijstvo in prehrano (FAO) dr. Stormonta iz ZDA izvolili 12 delegatov, ki bodo člani odbora strokovnjakov. Ta odbor, ki bo delal v okviru organizacije FAO, bo zasedal vsaka tri leta, da omogoči medkontinentalno sodelovanje. Prvo takšno zasedanje bo leta 1963 na Holandskem med mednarodno konferenco o genetiki živali.

Konferenca, ki so se je udeležili delegati iz 23 dežel, je bila danes zaključena. Popoldne so izvolili člana, ki bo vzdrževal stike z organizacijo FAO. Za predsednika so izvolili dr. Mikaela Braendha, ki je bil tudi doslej predsednik neuradne organizacije za proučevanje živalskih krvnih skupin.

U Tant terja ratifikacijo irijanskega sporazuma v OZN

New York, 23. avg. (AP.) U Tant je zahteval od Generalne skupščine OZN, naj na bližnjem zasedanju nujno ratificira nizozemsko-indonezijski sporazum o Zahodnem Irijanu. U Tant je obrazložil svojo zahtevo s tem, da bo sporazum veljaven šele, ko ga bo potrdila Generalna skupščina. U Tant je povedal, da bosta stroške, ki bodo nastali s prenosom uprave nad Zahodnim Irijanom najprej na OZN, do 15. maja prihodnjega leta pa na Indonezijo, pokrili Indonezija in Nizozemska.

Osnutek prihodnjega proračuna OZN

New York, 23. avg. (AFP). Osnutek proračuna OZN za leto 1963, ki naj bi ga odobrila Generalna skupščina na XVII. zasedanju, predlaga 86,649.500 dolarjev oziroma kakih 4,5 milijona dolarjev več, kot znaša proračun OZN za letos.

V uvodnem poročilu vršilca dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tanta, priloženega k osnutku proračuna za prihodnje leto, je rečeno, da je finančni položaj OZN težaven, vendar pa poročilo poudarja, da mora OZN ostati dinamična organizacija, na katero se lahko majhne države, zlasti tiste, ki so nedavno postale neodvisne, obračajo s popolnim zaupanjem zastran pomoči, ki jim je potrebna.

Odmevi na sovjetski ukrep

Berlin, 22. avg. Mestni svet zahodnega Berlina je nocoj sporočil, da pomeni ukinitev komande sovjetskega garnizona v Berlinu enostransko akcijo, ki ne bo prispevala k popuščanju napetosti. Hkrati izraža sporočilo mnenje, kakor poroča AP, da ta korak praktično ne bo imel velikih posledic.

Ista agencija tudi poroča, da je eden uradnih ameriških predstavnikov danes izjavil v imenu zahodnih sil v Berlinu, da jih je Sovjetska zveza vnaprej obvestila o svojem koraku.

Kakor poročata agenciji Reuter in AP, je vlada NDR sporočila, da odločitev obrambnega ministrstva ZSSR o ukinitvi komande sovjetskih enot v Berlinu olajšuje sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo ter miroljubno rešitev problema zahodnega Berlina.

V sporočilu je tudi rečeno, da je bila vlada NDR o tem koraku konzultirana. Ukrep naj bi pomenil »novo oviro proti poskusom zahodnih sil, da bi zanikale suverene pravice NDR in se vmešavale v njena notranja vprašanja.«

IZ VČERAJŠNJE DRUGE IZDAJE

Četrti atentat na de Gaullea

Predsednik francoske republike de Gaulle ni bil poškodovan

PARIZ, 22. avg. (Reuter). Nocoj je bil v bližini pariškega vojaškega letališča Villacoublay nov poskus atentata na predsednika francoske republike generala de Gaulla. De Gaulle ni bil poškodovan.

Zjutraj je de Gaulle prekinil oddih na svojem privatnem posestvu v Colombey Les deux Eglises zaradi izredne vladne seje, na kateri so sklenili okrepiti ukrepe proti teroristom in nasprotnikom režima. Po seji vlade se je de Gaulle odpeljal iz Pariza proti letališču Villacoublay, da bi se z letalom vrnil v Colonbey.

To je že četrti poskus atentata na de Gaulla od septembra lani.

Kakor poroča AFP, so na avtomobil predsednika de Gaulla izstrelili tri rafale iz avtomatskega orožja. Prva dva rafala sta prebila gumi na dveh kolesih, zaradi česar se je predsednikovo vozilo, v katerem je bila tudi de Gaullova soproga in generalov zet, moralo ustaviti. Sledovi krogel iz tretjega rafala se poznajo na karoseriji.

Policija meni, da so atentatorji odprli ogenj iz dveh avtomobilov, ki sta bila parkirana v bližini. To sklepajo na podlagi dejstva, da so krogle zadevale tudi na vozilo v predsednikovem spremstvu. Razen dveh meščanov — motociklistov, ki sta bila ranjena od odbitih krogel v bližnji ulici, ni bil nihče ranjen.

Močne policijske sile so takoj blokirale vse dohode okrog pariškega predmestja Clamart, kjer je bil atentat okoli 20.20 ure. Našli so avtomobil, za katerega so prepričani, da je pripadal napadalcem. V avtomobilu, ki je povsem podoben predsednikovi limuzini, so našli brzostrelko in ročno bombo. Iskanje atentatorjev se nadaljuje.

Po atentatu je predsednik de Gaulle s svojim spremstvom nadaljeval pot do letališča v drugem vozilu, zatem pa nadaljeval pot v Colombey z letalom.

JUGOSLAVIJA : ZSSR 3:3

Jugoslavija si je z nocojšnjim izidom zagotovila nastop v finalnem delu tekmovanja

LEIPZIG, 22. avg. (Tanjug) **Jugoslovanska waterpolo reprezentanca si je nocoj zagotovila sodelovanje v finalnih borbah evropskega prvenstva v Leipzigu. Igrala je neodločeno z reprezentanco ZSSR, ki se je po zelo ostri borbi končala 3:3 (0:1, 1:1, 0:1, 2:0).**

V tekmi, ki jo je sodil Avstrijec Dürnweber, je jugoslovanska reprezentanca prikazala tudi proti zelo močnemu nasprotniku izredno dobro igro, ki jo je publika pogosto nagrajevala s ploskanjem.

V prvi četrtini so kljub premoči naših igralcev prišli sovjetski waterpolisti v vodstvo preko odličnega Grišina. V tem delu igre so naši igralci zapravili vrsto šans in v glavnem nebočno streljali.

V drugi četrtini so jugoslovanski igralci izenačili z golom Nonkovića, ki je s četverca neubranljivo streljal v sovjetski gol. Po izenačenju so sovjetski waterpolisti močno napadali in v enem od prodorov je Mševmiradze zabil drugi gol za sovjetsko reprezentanco.

V tretji četrtini so Jugoslovani zaigrali zelo neučinkovito in zadrževali žogo. Tako je v prvih minutah sovjetski igralec Kartašev dal tretji gol. Kljub nekaterim šansam, ki sta jih imela Čukvas in Rošić, je ostalo pri tem golu.

Zadnja četrtina je potekala v veliki premoči jugoslovanskih waterpolistov. Pred okoli 8000 gledalci se je razvila zelo ostra borba, v kateri so Jugoslovani dosegli dva zadetka in izenačili rezultat na 3:3. Strelca sta bila Trumbić in Nardeli.

V jugoslovanskem moštvu so se izkazali Rošić, Nardeli in Trumbić, pa tudi vratar Muškatirović, ki je v zadnji četrtini obranil strel Mševmiradzeja, ki se je znašel pred njim popolnoma sam.

Jutri popoldne bo igrala jugoslovanska reprezentanca proti Nizozemski, ZSSR pa proti Belgiji. Druga dva para bosta Madžarska in Italija ter NDR : Romunija.

Po dosedanjih tekmah v waterpolu vodi v A skupini Madžarska s štirimi točkami in razliko v golih 9:6. Na drugem mestu je NDR z dvema točkama in gol razliko 6:5, medtem ko imata Romunija in Italija po eno točko, vendar ima Romunija boljšo gol razliko.

V B skupini imata Jugoslavija in ZSSR po tri točke, Nizozemska in Belgija pa po eno.

Madžarska je nocoj premagala moštvo NDR 4:3.

VREME

Napoved za petek: Pretežno sončno vreme. Zjutraj po nekaterih kotlinah megleno. Najnižje nočne temperature med 7 in 11, na Primorskem 18, najvišje dnevne okoli 24, v Primorju 28 stopinj C.

Telegrami

BIVŠI JUŽNOKOREJSKI PREMIER ZANIKA KRIVDO. — SEUL. Bivši predsednik južnokorejske vlade Do Jung Čang, ki mu od ponedeljka sodi naglo vojaško sodišče, zavrača obtožbo, da je podpiral skupino ljudi, ki je nameravala izvesti državni udar in vreči vojaško junto generala Parka. Pred vojaškim sodiščem je izjavil, da se ne čuti krivega.

CELOVEČERNI FILM O KOZMONAVTSKEM POLETU. — MOSKVA. V Sovjetski zvezi pripravljajo dolgometražni film »Bratje zvezd«, ki bo prikazoval polet kozmonavtov Nikolajeva in Popoviča na vesoljskih ladjah »Vostok III« in »Vostok IV«. Film bodo posneli v moskovskem studiu znanstveno-popularnih filmov do konca septembra.

AMERIČANI IZSTRELILI UMETNI SATELIT. — POINT ARGUELLO. Ameriško vojno letalstvo je včeraj izstrelilo umetni satelit, o katerem pa ni objavilo, kakšnega tipa je. Prav tako ni znano, ali je ta satelit priletel v zemeljsko orbito.

V kinu nam kažejo

„Prva ljubezen“

Ta film šteje med reprezentativna dela bolgarske kinematografije — govori o ljubezni na pragu življenja. O Peču in Violeti, ki se spoznata v medvojni Sofiji. On popravlja kolesa v bratovi delavnici, ona je iz mestnega središča, iz bogate družine. Po soncu in v dežju, potlej, ko sta se spoznala na prav prisrčen način, gresta ta dva mlada človeka na svoje prve sprehode. Spremlja ju predmestna in uglajena Sofija, vojna, in različnost njunih svetov. Pa vendar — Violeta sledi Peču celo na njegovih prvih akcijah proti okupatorju. Čeravno nezavedno, zgolj zaradi njega. Toda, ko padeta v roke policiji, ki tako drugače, tako kruto ravna z mladim delavcem in ki sama obvesti Violetine starše (oče dela med vojno v ministrstvu), naj pridejo po nedolžno hčer, dekle pozabi na Janta in vidi le svojo nesrečo. Medtem se bliža konec vojne, Peča spozna svojo pot — med ljudmi, ki ne poznajo razrednih razlik se bo dalje boril za svet, v katerem ne razdvajajo srca tistih, ki se resnično ljubijo. Violeto sicer ponovno sreča, in oba natanko vesta, da pripadata drug drugemu, le pritisk družbe, v kateri se je njuna ljubezen rodila, ju za zmeraj loči. — Film ni propagandno nabrekel, oba mlada (Kornelija Božanova in Georgij Naumov) sta resnična, režiser Rangel Valčanov se je občutno izogibal črno-belega forsiranja te, sicer ne enkratne, vseeno pa v sofijskem medvojnem okviru dovolj originalne in tudi človeško vredne téme. —

Manj izrazita je kamera Dima Kolarova. Nekajkrat je svobodneje sledila avtorjevemu konkretnemu sižeju (scenarist Prve ljubezni je Valerij Petrov) in dala slutiti snemalčevo nadarjenost. Film o tej prvi ljubezni je pravzaprav najmočnejši v dialogu, čeravno je tudi v njem še vedno nekaj nesproščene okornosti. Je ustvarjalni poskus, pogumen v uporu zoper črno-belo propagandno osnovo, izražen z mnogimi odvišnimi prizori, v tempu malce dolgovezen — pa vendar simpatičen: pač zato, ker priznava, da je v mladosti toliko poštenih in plemenitih nagnenj, tako dojemljivih za dobro, pa tudi tako odvisnih od okolja od družbe, od časa.

Marina Golouh

Nadaljevanje s 1. strani

Položaj v Berlinu

zornost usmerjena na morebitno srečanje med Kennedyjem in Hruščevom. Če bo do sestanka prišlo, je sedaj odvisno predvsem od načrtov, ki jih ima sovjetski premier.

Kennedy je pred dvema dnevoma obširno razpravljal o možnosti, da pride Hruščov v New York, s šefom ameriške delegacije v OZN Stevensonom. Ameriški funkcionarji pravijo, da bodo načrti sovjetskega premiera nekoliko bolj znani potem, ko bo U Tant obiskal sovjetsko prestolnico.

Razumljivo je, da je tudi v krogih moskovskih političnih opazovalcev vzbudil sovjetski ukrep največjo pozornost. Kot javlja Tanjug iz Moskve, ga tuji opazovalci sovjetski prestolnici razlagajo kot nov pritisk na tri zahodne države, da likvidirajo okupacijski status v Zahodnem Berlinu.

Pristojnosti poveljstva sovjetske garnizije v Berlinu je sedaj prevzel štab sovjetskih čet v DR Nemčiji, ki so tam na temelju sporazuma med obema državama. Moskovski opazovalci menijo, da je bil s tem aktom tudi formalno likvidiran okupacijski status sovjetskih čet v Berlinu. Menijo, da je imel ta sovjetski ukrep predvsem namen izpodbiti zahodno tezo o četvornem okupacijskem sistemu v Berlinu.

Poveljstvo garnizona sovjetskih čet v Berlinu je kontroliralo transporte vojakov in materiala zahodnoberlinskih garnizonov, ZDA, Britanije in Francije v Zahodni Berlin in iz njega. Sovjetski vojaki so skupaj z vojaki treh zahodnih sil stražili zapor v Spandauu, kjer so zaprti nemški vojni zločinci, držali pa so tudi častno stražo pred spomenikom padlih sovjetskih vojakov. To nadzorstvo je sedaj prevzel štab skupine sovjetskih čet, ki so razmeščene v DR Nemčiji na temelju sporazuma med ZSSR in DR Nemčijo.

Moskovski opazovalci posebej opozarjajo na tisti del sovjetskega sporočila, ki govori o »začasnosti tega ukrepa«. V tem vidijo namig, da bo ZSSR prenesla kontrolne pristojnosti na vzhodnonemške organe, če Zahod ne bo pokazal pripravljenosti, da sporazumno uredi berlinsko vprašanje.

Nekateri opazovalci v Moskvi so prepričani, da ta sovjetski ukrep ni simpton zmanjšane želje ZSSR, da bi zahodnoberlinski problem rešili s pogajanji z Zahodom; pravijo, da je ta ukrep še eno opozorilo zahodnim silam, da ZSSR ne more privoliti v neskončno odlašanje za rešitev berlinskega vprašanja, in da je treba z reševanjem le tega pohiteti.

Reuter javlja iz Washingtona, da je tiskovni predstavnik Bele hiše Salinger odklonil sleherni komentar v zvezi s sovjetskim ukrepom, funkcionarji v ameriškem zunanjem ministrstvu pa so mnenja, »da je sovjetska vlada ravnala pazljivo v želji, da se izogne resni krizi«.

Ista agencija pa javlja iz Londona, da je predsednik Forigen Officea dejal, da pravice zahodnih sil v Berlinu »niso v nobenem primeru ogrožene«. Izrazil je obžalovanje zaradi tega sovjetskega ukrepa in dejal: »Žal nam je, ker so sovjetske oblasti prekinile stike, ki so v preteklosti prispevale k zmanjšanju napetosti v tem mestu, ki je še naprej zelo važno za nas vse. Glavno je, da bodo sovjetske oblasti še vnaprej izpolnjevale svoje obveznosti do zahodnih držav«.

Ameriško zunanje ministrstvo je v zvezi z imenovanjem vzhodnonemškega generala Poppeja za poveljnika Berlina izjavilo, da ZDA »ne nameravajo priznati ne DR Nemčije ne njenih administrativnih aktov«.

AP in Reuter pa v najnovejših sporočilih iz Berlina javljata o novem incidentu na prehodu iz Vzhodnega v Zahodni Berlin: danes so ameriške čete zadržale tri sovjetske oklopne avtomobile. S temi vozili so se že tri dni prevažali iz Vzhodnega Berlina v britanski sektor mesta sovjetski vojaki, ki drže stražo pred spomenikom padlim sovjetskim borcem. Poprej so se vozili z avtobusi, ki pa so jih demonstranti napadali s kamenjem.

Ameriška vojaška policija je na prehodu zadržala sovjetska oklopna vozila več kot tri ure. Predstavnik ameriške misije je dejal, da zato, ker je bila njihova posadka oborožena. Pozneje je sovjetski konvoj do spomenika spremljala ameriška vojaška policija.

●●

Razvoj v Alžiriji

Politični opazovalci menijo, da je stališče sveta četrte vilaje v predvolivni kampanji izraz nezadovoljstva posameznikov, katerih imena se niso pojavila na kandidatni listi. Prevladuje mnenje, da te politične diverzije, čeprav zelo neprijetne, ne bodo ogrozile velike avtoritete, ki jo uživa politični biro pri ljudstvu. Poudarjajo, da tudi podpredsednik vlade Krim Belkasem in član političnega biroja Budijaf nista podprla stališča sveta četrte vilaje, čeprav se, kakor je znano, ne strinjata v vsem s pogledi večine v političnem biroju.

Komunistična partija Alžirije je danes pozvala svoje člane in vse volivce, naj 2. septembra glasujejo za kandidatno listo FLN. Od političnega biroja FLN pa je zahtevala, naj takoj objavi politični program, ki so ga sprejeli na zadnjem zasedanju Sveta alžirske revolucije v Tripolisu.

Telegrami

BIVŠI JUŽNOKOREJSKI PREMIER ZANIKA KRIVDO. — SEUL. Bivši predsednik južnokorejske vlade Do Jung Čang, ki mu od ponedeljka sodi naglo vojaško sodišče, zavrača obtožbo, da je podpiral skupino ljudi, ki je nameravala izvesti državni udar in vreči vojaško junto generala Parka. Pred vojaškim sodiščem je izjavil, da se ne čuti krivega.

CELOVEČERNI FILM O KOZMONAVTSKEM POLETU. — MOSKVA. V Sovjetski zvezi pripravljajo dolgometražni film »Bratje zvezd«, ki bo prikazoval polet kozmonavtov Nikolajeva in Popoviča na vesoljskih ladjah »Vostok III« in »Vostok IV«. Film bodo posneli v moskovskem studiu znanstveno-popularnih filmov do konca septembra.

AMERIČANI IZSTRELILI UMETNI SATELIT. — POINT ARGUELLO. Ameriško vojno letalstvo je včeraj izstrelilo umetni satelit, o katerem pa ni objavilo, kakšnega tipa je. Prav tako ni znano, ali je ta satelit priletel v zemeljsko orbito.

V kinu nam kažejo

‚Prva ljubezen‘

Ta film šteje med reprezentativna dela bolgarske kinematografije — govori o ljubezni na pragu življenja. O Peču in Violeti, ki se poznata v medvojni Sofiji. On popravlja kolesa v bratovi delavnici, ona je iz mestnega središča, iz bogate družine. Po soncu in v dežju, potlej, ko sta se spoznala na prav prisrčen način, gresta ta dva mlada človeka na svoje prve sprehode. Spremlja ju predmestna in uglajena Sofija, vojna, in različnost njunih svetov. Pa vendar — Violeta sledi Peču celo na njegovih prvih akcijah proti okupatorju. Čeravno nezavedno, zgolj zaradi njega. Toda, ko padeta v roke policiji, ki tako drugače, tako kruto ravna z mladim delavcem in ki sama obvesti Violetine starše (oče dela med vojno v ministrstvu), naj pridejo po nedolžno hčer, dokler pozabi na fanta in vidi le svojo nesrečo. Medtem se bliža konec vojne, Peča spozna svojo pot — med ljudmi, ki ne poznajo razrednih razlik se bo dalje boril za svet, v katerem ne razdvajajo srca tistih, ki se resnično ljubijo. Violeto sicer ponovno sreča, in oba natanko vesta, da pripadata drug drugemu, le pritisk družbe, v kateri se je njuna ljubezen rodila, ju za zmeraj loči. — Film ni propagandno nabrekel, oba mlada (Kornelija Božanova in Georgij Naumov) sta resnična, režiser Rangel Valčanov se je občutno izogibal črno-belega forsiranja te, sicer ne enkratne, vseeno pa v sofijskem medvojnem okviru dovolj originalne in tudi človeško vredne téme.

Manj izrazita je kamera Dima Kolarova. Nekajkrat je svobodneje sledila avtorjevemu konkretnemu sižeju (scenarist Prve ljubezni je Valerij Petrov) in dala slutiti snemalčevo nadarjenost. Film o tej prvi ljubezni je pravzaprav najmočnejši v dialogu, čeravno je tudi v njem še vedno nekaj nesproščene okornosti. Je ustvarjalni poskus, pogumen v uporu zoper črno-belo propagandno osnovo, izražen z mnogimi odvišnimi prizori, v tempu malce dolgovezen — pa vendar simpatičen: pač zato, ker priznava, da je v mladosti toliko poštenih in plemenitih nagnenj, tako dojemljivih za dobro, pa tudi tako odvisnih od okolja, od družbe, od časa.

Marina Golouh

DELO

Zdravljenje z X3 prepovedano

V novosadski bolnišnici so ustavili zdravljenje z »zdravilom za pomlajevanje«

Beograd, 23. avg. (Tanjug). V glavni pokrajinski bolnišnici v Novem Sadu so ustavili zdravljenje s preparatom X-3, popularno imenovanim »zdravilo za pomlajevanje«, ki ga pripravljajo baje na bazi novokaina. Zdravnik te bolnišnice stomatolog dr. Ozren Džigurski je sam zdravil s tem preparatom blizu 2000 bolnikov, obolelih za astmo, revmo, poapnenjem žil, izčrpanostjo, čiri na želodcu in drugimi boleznimi.

Prenehanje zdravljenja s tem preparatom so utemeljili v upravi bolnišnice s tem, da zdravilo še ni preizkušeno in da mora dr. Džigurski v najkrajšem času predložiti medicinsko dokumentacijo o rezultatih svojega dela.

Ker gre za novokain, katerega uporaba je za zdravljenje pri nas odobrena izrecno v znanstvene namene, smo se obrnili na načelnika zvezne uprave za farmacevtsko službo in medicinsko preskrbo Venceslava Pavlova s prošnjo, naj pove svoje mnenje o tem primeru.

Novokain pri nas že zdavnaj uporabljamo kot anestetik, je rekel Pavlov. »Njegova uporaba je v jugoslovanski farmakopeji dovoljena in registrirana. Na univerzitetnih klinikah ga lahko uporabljajo tudi kot zdravilo, toda v znanstvene namene oziroma njegovo delovanje se lahko preveri pri zdravljenju posameznih bolezni. To je mimogrede rečeno predvideno s predpisi, pri čemer je razumeti, da se morajo s tem ukvarjati znanstveni delavci.

Poskusov dr. Džigurskega, stomatologa novosadske bolnišnice, ki sam izdeluje preparat X-3, ni mogoče označiti drugače kakor mazaštvo in sanitarna inšpekcija ter drugi pristojni organi morajo intervenirati. Ne da bi se spuščal v vprašanje, kakšna je znanstvena in strokovna izobrazba dr. Džigurskega, stomatologu ni mogoče zaupati, da sam izdeluje zdravilo, ki »briše čas«.

»Mi nismo uvažali toliko populariziranega preparata znanstvenice Ane Arslan,« je nadaljeval Pavlov, »ker smo zagovarjali stališče, da ni dovolj preizkušen. Na nekaterih naših klinikah so v zelo majhnih količinah ta preparat uporabili, toda izključno za znanstvene raziskave, rezultati pa še niso obdelani.«

»V tem primeru, pravi načelnik Pavlov, bi bilo napačno zanašati se na subjektivna mnenja bolnikov, ki so ga uporabili in ki so izjavljali, da se po terapiji s preparatom X-3 čutijo »ko prerojene«, ker takšne izjave nimajo nobene znanstvene vrednosti.

Na koncu je Pavlov rekel, da je treba vso zadevo v novosadski bolnišnici strokovno preveriti in ugotoviti, kako so mogli stomatologu zaupati, da zdravi bolezni, ki niso v zvezi z njegovim poklicem, in sicer z zdravilom, ki ga je izdelal sam in ki je med bolniki razširjeno kot »zdravilo za pomlajevanje«.

Rudarska oprema iz Sovjetske zveze

Priština, 23. avg. (Tanjug). V kombinatu kosovskih ligonitov v Prištini so danes prevzeli rudarsko opremo za dnevni kop premoga, ki jo je dobavilo znano sovjetsko podjetje »Mašinoeksport« iz Moskve. Na dnevnem kopu tega premogovnega bazena so montirali sedem težkih bagrov za kopanje premoga, ki zamenjajo kakih 2000 delavcev. Vsak bager zajame vagon premoga. Zdaj bo lahko v Prištini kakih 500 rudarjev nakopalo letno milijon ton premoga. Če ne bi imeli bagrov, bi potrebovali za to delo nad 2500 delavcev.

SREČNO POT IN NA SVIDENJE — Množica sorodnikov in znancev se je danes popoldne na ljubljanski postaji prisrčno poslovila od naših izseljencev iz Zahodne Nemčije, ki so se ob 16. uri s posebnim vlakom vrnili v novo domovino. V Jugoslaviji so bili na oddihu tri tedne ter so se v tem času po lastnih izjavah dobro počutili. V letošnji sezoni je bila to največja skupina izseljencev, ki je prišla na obisk v rojstno deželo. S posebnim vlakom je odpotovalo več kot 800 ljudi.

Ameriške zasebne naložbe v tujini upadajo v prid plačilni bilanci

Washington, 23. avg. (Tanjug) — Ministrstvo za trgovino ZDA je ugotovilo, da se manjšajo investicije privatnega ameriškega kapitala v inozemstvu. Kot glavni razlog navajajo upadanje gospodarske ekspanzije v zahodni Evropi, neurejene razmere v Latinski Ameriki in gospodarske težave v Kanadi.

Lani so investirali v tujini za 3.9 milijarde dolarjev privatnega ameriškega kapitala. Vračunane so investicije v ameriška podjetja v tujini, nakup delnic tujih podjetij, investiranje v državne vrednostne papirje drugih držav in kratkoročne investicije s pomočjo bančnih kreditov.

Vladni funkcionarji izjavljajo, da se bo zmanjšanje odliva privatnega kapitala v tujino ugodno odrazilo na mednarodni plačilni bilanci ZDA. Ameriški plačilni deficit je znašal lani 2,5 milijarde dolarjev. Strokovnjaki v ministrstvu za finance upajo, da se bo letošnji deficit zmanjšal za eno milijardo, deloma zaradi večjega ameriškega izvoza, deloma pa zaradi zmanjšanja privatnih investicij v inozemstvu. To bi pomenilo velik uspeh za ameriške finance, posebno če upoštevamo, da je znašal pred tremi leti ameriški deficit skoraj štiri milijarde dolarjev.

Indonezijci bodo pomagali OZN

Džakarta, 23. avg. (Reuter). Predsednik Sukarno je včeraj govoril na konferenci za pravice žensk v Surabaji na Javi in napovedal možnost, da bi indonezijske čete pomagale OZN, če bi se v prehodnem obdobju na Zahodnem Irijanu pokazalo, da je ta pomoč potrebna.

Sukarno je rekel, da bi 1. oktobra letos lahko uvedli civilni promet z Zahodnim Irijanom in da bo Indonezija začela s tem dnem tudi uresničevati načrt za razvoj tega področja.

Pakistanski zunanji minister Mohamad Ali je po poročilu AP iz Dake potrdil, da je njegova vlada prejela zahtevo vršilca dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tanta, naj pošlje Pakistan tisoč vojakov na Zahodni Irijan.

Laoška vlada se je sporazumela o odhodnih točkah za tuje čete

VIENTIAN, 23. avgusta (Reuter — AP) V Vientianu se je danes sestala koalicijska vlada Laosa. Razpravljali so o nekaterih aktualnih vprašanjih v zvezi z izvajanjem sporazuma o Laosu. Minister za informacije je sporočil, da so se na sestanku kabineta sporazumeli, da bodo odprli tri izhodne točke za tuje čete in tehnike, ki so se, kakor poudarjajo, med državljansko vojno borili na strani posameznih frakcij v Laosu. V kratkem bodo o tem uradno obvestili tudi mednarodno kontrolno komisijo, ki jo sestavljajo predstavniki Poljske, Indije in Kanade. Vlada je sklenila ustanoviti tudi mešano komisijo, ki bo nadzorovala umik tujih čet in strokovnjakov. Niso še sporočili, kdo bo v tej komisiji.

Zadnji rok za določitev zbirnih centrov in komunikacij, s katerih se bodo umaknile tuje čete, je ustrezno sklepom ženevske konference potekel včeraj. Minister za zunanje zadeve Folsena pa je članom mednarodne kontrolne komisije dejal, da bo vlada v najkrajšem času skušala urediti to važno vprašanje.

V sporočilu, ki so ga izdali po današnji seji vlade, je tudi rečeno, da so se sporazumeli o tem, da bo koalicijska vlada do 27. avgusta prevzela »nacionalne službe in oddelke«. Te službe so namreč doslej vodili funkcionarji, ki jih je imenovala desničarska vlada Bun Uma.

ELEKTROINDUSTRIJA IZ NIŠA IN »RUDI ČAJEVEC« SODELUJETA

Banjaluka, 23. avg. (Tanjug). Predstavniki tovarne za elektroniko in elektromehaniko »Rudi Čajevec« iz Banjaluke so sklenili pogodbo o sodelovanju z Elektroindustrijo iz Niša. V prvi fazi tega sodelovanja bo »Rudi Čajevec« izdeloval kanalska pretikala, ki so v proizvodnji televizorjev najbolj zamotani elementi. Do konca leta bo banjaluška tovarna dobavila Elektroindustriji v Nišu 50.000 pretikal. Med razgovori predstavnikov »Rudi Čajevec« in Elektroindustrije iz Niša so omenil tudi možnosti nadaljnjega sodelovanja pri skupnem izdelovanju domačega televizorja v skladu z razpoložljivimi zmogljivostmi in kadri.

Naša televizijska industrija se bo kmalu povsem rešila uvoza kanalskih pretikal, razen nekaterih elementov, ki jih za zdaj še ne izdelujemo doma. Začela pa so se že pogajanja z več domačimi tovarnami za izdelovanje elementov, ki jih še uvažamo. Tako bi izdelali kanalska pretikala v naših tovarnah.

V tovarni »Rudi Čajevec« so začeli izdelovati tudi nov tip brisalcev stekla za vozila domačih tovarn avtomobilov »Zastava«, »FAP« in »TAM«. Poskusno serijo so že izdelali in prve izdelke tudi poslali potrošnikom.

Hitra pomoč obolelemu angleškemu dečku

Split, 23. avg. Čez pet dni bo zapustil splitsko bolnišnico 15-letni David Jackson iz Londona, ki so ga morali predvčerajšnjim nujno operirati. Mladi angleški turist se je z materjo Margareto z ladjo »Mostar« odpeljal iz Dubrovnika proti Trstu. Ko je bila ladja že na odprtem morju, je začutil fant hude bolečine v želodcu.

Kapitan ladje je takoj intervenival in vzpostavil zvezo s Splitom. Ko je ladja pred običajnim časom priplula v splitsko luko, je na obali že čakal rešilni avto. Mladega Angleža so takoj prepeljali v splitsko bolnišnico, kjer so bili zdravniki že pripravljeni na operacijo. Pri pregledu se je pokazalo, da je dobil David Jackson hude krče spričo vnetja slepiča. Takoj so ga operirali in zdaj se počuti že zelo dobro. Čez pet dni bo lahko nadaljeval vožnjo.

A. P.

Mednarodna konferenca o krvnih skupinah živali končana

Ljubljana, 23. avg. (Tanjug). Na osmi mednarodni konferenci o krvnih skupinah živali v Ljubljani, so prvikrat sodelovali tudi znanstveniki iz Amerike, ki so se začeli prvi ukvarjati z znanstvenim proučevanjem živalskih krvnih skupin. Na konferenci so podali pregled sedanjega stanja te specializirane panoge znanstvenih raziskav in izmenjali izkušnje med ameriškimi znanstveniki in predstavniki iz drugih dežel.

Udeleženci konference so na predlog predstavnika organizacije za kmetijstvo in prehrano (FAO) dr. Stormonta iz ZDA izvolili 12 delegatov, ki bodo člani odbora strokovnjakov. Ta odbor, ki bo delal v okviru organizacije FAO, bo zasedal vsaka tri leta, da omogoči medkontinentalno sodelovanje. Prvo takšno zasedanje bo leta 1963 na Nizozemskem med mednarodno konferenco o genetiki živali.

Konferenca, ki so se je udeležili delegati iz 23 dežel, je bila danes zaključena. Popoldne so izvolili člana, ki bo vzdrževal stike z organizacijo FAO. Za predsednika so izvolili dr. Mikaela Braendha, ki je bil tudi doslej predsednik neuradne organizacije za proučevanje živalskih krvnih skupin.

Naša oprema za etiopski rudnik zlata

Adis Abeba, 23. avg. (Tanjug). Predstavniki beograjskega podjetja »Rudnap« in »14. oktobra« iz Kruševca so podpisali danes s predstavniki ministrstva za rudarstvo Etiopije pogodbo o dobavi opreme za rudnik zlata Adola.

Smrtna nesreča kolesarja

Koper, 23. avgusta. — Včeraj zjutraj je nemška avtomobilistka Brigitt Kunkler zaradi nepravilne vožnje podrla na cesti v Skofljah 28-letnega kolesarja Ivana Rometa. Hudo poškodovani Rome je že med prevozom v bolnišnico podlegel poškodbam. Na avtomobilu je za 100 tisoč dinarjev škode.

PODLEGEL JE POŠKODBAM

Videm-Krško, 23. avgusta. — Včeraj popoldne je Ladislav Žabkar vozil z neregistriranim traktorjem, last KZ Krško mlatilnico. Pri srečanju z nekim tovornjakom je zapeljal na rob ceste. Mlatilnica se je odpela od traktorja in zgrmela v 15 m globok prepad. 13-letni Alojz Pirc iz Leskovca pri Novem mestu, ki se je peljal na mlatilnici, se je pri nesreči hudo poškodoval in že med prevozom v bolnišnico podlegel poškodbam. Na mlatilnici je za 300.000 din škode. Ugotovili so, da je bil Žabkar vinjen.

NESREČA PRI PREHITEVANJU

Ljubljana, 23. avgusta. — Včeraj zjutraj je Slavko Telican vozil poltovorni avtomobil s Trojan proti Lukovici. Pri prehitevanju vprege mu je pripeljal nasproti avtobus. Telican je naglo zavil na travnik, nato pa nazaj na cesto, kjer se je avtomobil prevrnil. Voznik je nepoškodovan, na tovornjaku pa je za 300.000 din škode.

NESREČA IRANSKEGA DRŽAVLJANA

Maribor, 23. avgusta. — Po Sentiljski cesti v Mariboru je včeraj zjutraj vozil iranski avtomobilist Haushang Baghai. Pri prehitevanju nekega tovornjaka mu je pripeljal nasproti drug tovornjak. Zaradi naglega zavijanja v desno je Iranec z vozilom trčil v obcestni smernik, ga podrl in zavozil v jarek. Materialne škode je za 250 tisoč dinarjev.

MED FOLKLORNIM NASTOPOM GA JE ZADELA KAP

Bled, 23. avgusta. V Bohinju se je sinoči pripetil tragičen dogodek. Bohinjska folklorna skupina je priredila kot običajno nastop v hotelu Jezero za številne domače in tuje turiste, ki letujejo v Bohinju. — Sredi gorenjskega plesa pa je vodji folklornega ansambla 55-letnemu Antonu Ogrinu iz Bohinja postalo slabo in se je zrušil mrtev na pod. Zadela ga je srčna kap.

B. B.

Dež koristil okopavinam

Koruza, sladkorna pesa in sončnice obetajo dober pridelek

Beograd, 23. avg. (Tanjug). Po vesteh, ki jih je prejel agrometeorološki oddelek zveznega hidrometeorološkega zavoda, je slab dež, ki je zadnje dni padal v večini krajev naše države, koristil vsem okopavinam. Iz večine postaj prihajajo poročila, da kaže koruza zelo dobro, dobila je obilo dežja v času, ko ji je bila vlaga najbolj potrebna. Sedanje sončno in toplo vreme s pogostnim rahlim dežjem in jutranjimi rosami omogoča koruzi normalno mlečno zorenje.

Izjema so jugozahodni del Slovenije, nadalje. del Primorja, Hercegovina in Makedonija, kjer že precej dolgo ni bilo dežja. V teh krajih zori koruza prisilno in bo zato letina slaba. Kjer imajo pogoje za umetno namakanje, bo seveda pridelek koruze večji.

Po podatkih zveznega hidrometeorološkega zavoda je v zadnjih desetih dneh bolj ali manj deževalo v vsej državi, razen na Primorju. Najvišje dnevne temperature so se gibale v tem času od 30 do 35 stopinj, v Povardarju in na Primorju pa so imeli tudi do 38 stopinj. Zadnje dni so temperature nekoliko padle; gibljejo se od 22 do 29 stopinj.

Takšno sončno in toplo vreme z rahlim dežjem ugodno vpliva na sončnice in slakorno peso, ki kaže v glavnih pridelovalnih krajih precej dobro, ponekod tudi odlično. Posledica vročine bo, da bo v sladkorni pesi več sladkorja.

Postrniščni posevki kažejo v zahodnih krajih dokaj dobro, vtem ko je v vzhodnem in srednjem delu države že čutiti pomanjkanje vlage, tako da posevki zaostajajo v rasti. Medtem ko toplo in sončno vreme ugodno vpliva na zorenje grozdja, sadja, paradižnikov in kumar, zorenje drugih posevkov, zlasti sočivja, zaradi pomanjkanja vlage zaostaja. Nezadostne količine dežja onemogočajo tudi normalne priprave na setev, ki so se že začele.

Otvoritev prenovljene veleblagovnice

Maribor, 23. avg. — Danes so v Gosposki ulici odprli prenovljeno veleblagovnico trgovskega podjetja »Dom«. Z dozidavo je veleblagovnica razen samopostrežnega oddelka pridobila več kot sto kvadratnih metrov prodajnega prostora, ki so ga namenili za najmlajše. V tem oddelku bodo postregli z igračkami, otroško konfekcijo, perilom in drugimi predmeti. Med prvih 1000 kupcev tega oddelka bodo razdelili za 30.000 dinarjev blaga, saj bo vsak stoti kupec prejel bon za nakup blaga v vrednosti 3000 dinarjev. Za preureditev veleblagovnice je delovni kolektiv trgovskega podjetja DOM prispeval okrog 30 milijonov dinarjev lastnih sredstev. Vsi prodajalci in prodajalke v prenovljeni veleblagovnici so enotno uniformirani in opremljeni s tablicami, s priimki in imeni. Tako žele pri prodajnem osobju doseči večjo odgovornost pri delu, kupcem pa v primeru nepravilnega odnosa ali slabe postrežbe dati možnost pritožbe.

M. K.

Ujet morilec vodnika LM

Maribor, 23. avgusta. V Sentilju je bil pri opravljanju službene dolžnosti 22. t. m. zahrbtno ubit višji vodnik LM iz Sentilja Konrad Polanec, ki je vodil na postajo LM Franca Brgleza, osumljenega več kaznivih dejanj. Nenadoma je Brglez izstrelil v Polanca tri strele ter ga na mestu ubil in po dejanju pobegnil. Morilca so organi LM danes dopoldne izsledili v Kaniži ter ga v boju ubili, ker je začel streljati v varnostne organe.

K. M.

U Tant terja ratifikacijo irijanskega sporazuma v OZN

New York, 23. avg. (AP.) U Tant je zahteval od Generalne skupščine OZN, naj na bližnjem zasedanju nujno ratificira nizozemsko-indonezijski sporazum o Zahodnem Irijanu. U Tant je obrazložil svojo zahtevo s tem, da bo sporazum veljaven šele, ko ga bo potrdila Generalna skupščina. U Tant je povedal, da bosta stroške, ki bodo nastali s prenosom uprave nad Zahodnim Irijanom najprej na OZN, do 15. maja prihodnjega leta pa na Indonezijo, pokrili Indonezija in Nizozemska.

ZADNJE VESTI

PREDVOLILNI MITING V ALŽIRIJI

Proti četrti vilaji

Sinoči so govorili podpredsednik Ben Bela, Mohamed Said, Rabah Bitat in Mohamed Kider

ALŽIR, 23. avg. (Tanjug). Nocoj so na velikem predvolilnem mitingu v Alžiru govorili podpredsednik začasne alžirske vlade Ben Bela in člani političnega biroja Mohamed Said, Rabah Bitat ter Mohamed Kider.

Zadnji trije govorniki so posebno poudarjali potrebo, da se vse ljudstvo zbere okrog političnega biroja in ostro obsodili postopke četrte vilaje, kakor tudi vse zlorabe nekaterih pripadnikov ALN. Najostrejši je bil Kider, ki je izjavil, da so enote četrte vilaje v nasprotju z vsemi dogovori zavzele včeraj alžirsko radiopostajo in ne dovolijo članom političnega biroja, da bi se v predvolilni kampanji poslуževali svoje lastne radijske mreže. Kider je tudi poudaril, da je svet vilaje uvedel cenzuro na — govore in poročila o aktivnosti članov političnega biroja. Četrti vilaji načeluje polkovnik Hasan.

Kider je posebej poudaril tudi to, da štiri petine armade v celoti podpira politični biro.

Sporočilo treh zahodnih sil

Washington, 23. avg. — (AFP). Tri zahodne sile, ZDA, Velika Britanija in Francija so sporočile, da »enostranski ukrepi« ZSSR ne morejo imeti nikakršnih posledic za pravice zahodnih sil v Berlinu in odgovornost ZSSR v tem mestu.

V skupnem sporočilu, ki so ga objavili nocoj v Washingtonu, tri sile naglašajo, da bodo smatrale ZSSR še nadalje za odgovorno za vzhodni sektor mesta, kakor tudi da bodo tri sile še nadalje uporabljale svoje polne pravice in obdržale obveznosti v Berlinu.

Še dva potresa v Italiji

Neapelj, 23. avg. (AFP). Seizmografski observatorij na Vezuvu je registriral danes dva lažja potresa s središčem v Ariano Irpino, to je okrog 90 kilometrov vzhodno od Neaplja.

Osnutek prihodnjega proračuna OZN

New York, 23. avg. (AFP). Osnutek proračuna OZN za leto 1963, ki naj bi ga odobrila Generalna skupščina na XVII. zasedanju, predlaga 86,649.500 dolarjev oziroma kakih 4,5 milijona dolarjev več, kot znaša proračun OZN za letos.

V uvodnem poročilu vršilca dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tanta, priloženega k osnutku proračuna za prihodnje leto, je rečeno, da je finančni položaj OZN težaven, vendar pa poročilo poudarja, da mora OZN ostati dinamična organizacija, na katero se lahko majhne države, zlasti tiste, ki so nedavno postale neodvisne, obračajo s popolnim zaupanjem zastran pomoči, ki jim je potrebna.

Klavzula največje ugodnosti v ZDA

Washington, 23. avg. — Kakor poroča AFP, je odbor za finančne zadeve ameriškega senata sprejel danes sklep, da se v načrt zakona o razvoju trgovine znova vključi klavzulo, po kateri bi obravnavali Poljsko in Jugoslavijo kot naciji z največjimi ugodnostmi. Ta klavzula je bila izpuščena iz predloga zakona po intervenciji predstavniškega doma.

Sklep komisije še ni dokončen zaradi razlik z besedilom, ki je bilo sprejeto v predstavniškem domu.

Asturska stavka se širi

Madrid, 23. avg. (AFP). Kakor poroča AFP, stavka v petnajstih premogovnikih v španski provinci Asturiji že okrog devet tisoč rudarjev. Po sporočilih, ki prihajajo v Madrid, je delo v premogovnikih zmanjšano v vsej Asturiji. V nekaterih važnih rudnikih je proizvodnja zmanjšana za 30 odstotkov, medtem ko je delo v mnogih rudnikih popolnoma prekinjeno.

Parlamentarci na Norveškem

OSLO, 23. avg. (Tanjug). Predsednik zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić je v trdnjavi Akershuz v Oslu položil venec na spomenik padlih v pretekli vojni. Polaganju venca so prisostvovali člani jugoslovanske parlamentarne delegacije, ki je na osemdnevnem obisku v Norveški, predsednik norveškega parlamenta Langhele in nekateri člani parlamenta.

Ob obisku jugoslovanske parlamentarne delegacije je jugoslovanski veleposlanik v Oslu Dušan Blagojević priredil nocoj sprejem, ki ga se ga udeležili predsednik norveškega parlamenta Langhele, člani norveške vlade, predstavniškega doma, funkcionarji zunanjega ministrstva, politični, kulturni in javni delavci Osla.

Dopoldne so člani jugoslovanske parlamentarne delegacije obiskali visoko kmetijsko šolo v mestu Aas, okrog 30 kilometrov od Osla.

Jutri bo priredila norveška vlada sprejem v čast jugoslovanske parlamentarne delegacije.

Sprejem v Beogradu

Beograd, 23. avg. (Tanjug). Veleposlanik LR Romunije v Beogradu Jon Rab je priredil nocoj sprejem ob romunskem narodnem prazniku.

Sprejema so se udeležili član ZIS Marijan Brecelj, pomočniki državnega sekretarja za zunanje zadeve Josip Djerdja in Vojin Guzina in drugi.

Poraz z Nizozemsko

Sinoči so jugoslovanski waterpolisti izgubili z Nizozemci, ki so zmagali 4:3

LEIPZIG, 23. avg. (Tanjug) — Jugoslovanska waterpolo reprezentanca je utrpela nocoj svoj prvi poraz na evropskem prvenstvu, ko je izgubila tekmo z Nizozemsko z rezultatom 3:4 (1:4, 1:0, 1:0, 0:0). Jugoslov. reprezentanca se je uvrstila v finale, ki se bo začel jutri, zaradi boljše razlike v golih.

Naši waterpolisti so prikazali nocoj, za razliko od prejšnjih treh tekem proti Veliki Britaniji, Belgiji in ZSSR, precej slabo igro. Nizozemci so močno napadali naš gol in že v prvi četrtini vodili 4:1. Največ krivde za to je pripisati obrambi, ki je dopustila, da so se nizozemski waterpolisti popolnoma svobodno približevali golu in neovirano streljali. Edini gol za naše je v tem delu igre dosegel Čukvas.

Tudi v drugi četrtini so naši waterpolisti nadaljevali z neučinkovito igro. Celo borbeni Simenc ni uspel realizirati četverca. Sele Nardelilju, ki se je nocoj najbolj izkazal, je uspelo po nekem prodoru zmanjšati rezultat na 2:4. V tretji četrtini so Jugoslovani znova zmanjšali razliko v golih preko Pokovića, ki je neubranljivo streljal s četverca.

V zadnjih minutah igre so jugoslovanski waterpolisti igrali bolje, kljub temu pa jim ni uspelo izenačiti rezultata.

V ostalih igrah je nocoj igrala reprezentanca NDR z Romunijo neodločeno 3:3. Tako bo reprezentanca NDR igrala v finalu poleg ZSSR, Madžarske in Jugoslavije.

Madžarska reprezentanca je premagala Italijansko ekipo 5:0, ZSSR pa ekipo Belgije 9:3.

Dennerlein znova evropski rekorder

Monaco, 23. avg. (AP) Italijanski plavalec Dennerlein je znova osvojil naslov evropskega rekorderja na 200 m metuljček, potem ko je nocoj dosegel v Monacu do sedaj najboljši rezultat starega kontinenta v tej disciplini s časom 2:12,6 minute.

Tako je trajal evropski rekord, ki ga je dosegel danes v Leipzigu sovjetski tekmovalec Kuzmin s časom 2:14,2 min., le nekaj ur.

Šahovski dvoboj Keresa in Gellerja

MOSKVA, 23. avg. (TASS) — Sedma partija šahovskega dvoboja velemojstrov Keresa in Gellerja je bila prekinjena v izenačenem položaju. Trenutno je stanje neodločeno — 3:3.

Kostić pri »Crveni zvezdi«

Kostić, ki je po vrnitvi v Beograd podpisal pristopnico za »Partizan«, se je premislil in podpisal včeraj štiriletno pogodbo s svojim bivšim klubom »Crveno zvezdo«. — Kostić bo lahko igral za »Crveno zvezdo« od 3. septembra.

VREME

Napoved za petek: Pretežno sončno vreme. Zjutraj po nekaterih kotlinah megleno. Najnižje nočne temperature med 7 in 11, na Primorskem 18, najvišje dnevne okoli 24, v Primorju 28 stopinj C.